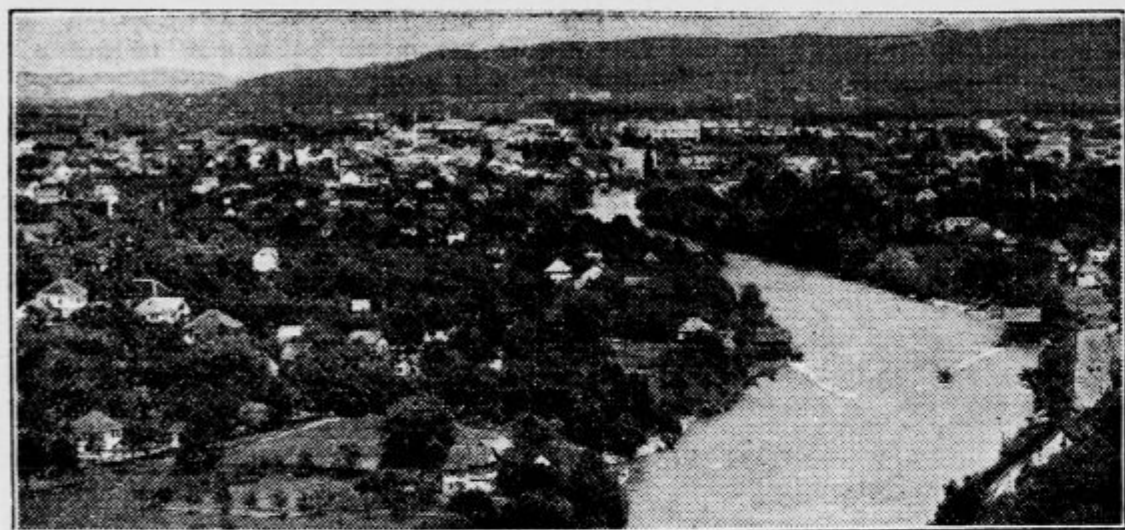


Banja Luka — mesto Slovencev

Glavno mesto vrbaskе banovine privlači zadnji čas zmerom večje število naših rojakov



Postaja Bosanski Novi. Nekaj potnikov za Bihać izstopi, ostali nadaljujejo pot proti Banji Luki. Zavierno v Sansko dolino. Imam občutek, da se vozim nekje po štajerski. Z opranega neba se po dolgem deževju usipajo na premočeno zemljo težko pričakovani topli sončni žarki. Poljski delavci, ki hité s pletivo in košnja, so dobre volje: iz belih halj stezajo zagorele roke, mahajo potnikom in se smejejo na gajivim kretnjah neugnanega šalivca, ki, sloneč na motiki, stresa svoje bosanske dovtipe.

Zrem čez eno in drugo položno gričevje. Sela — minareti — posamezne kolibe — bolj redko lična nova hišica. Divna pokrajina z rodovitno zemljo, kar se jasno razbere iz raznovrstnih kultur. Čudo, da je v tem neugodnem vremenu toliko zrastle; krompir, fižol, koruza, vse je dovolj lepo in zdravo. Kuruza je ponekod visoka dva do dva in pol metra. Škoda da ne obdelujejo te plodne zemlje bolj umne roke! Koliko življenja bi moglo pričarati in dvigniti narod iz skromnosti in siromaštva, ki se odražata na ljudeh, rastlinah, živalih! »Pozna se Vama, da ste Slovenec,« mi reče videnji sopotnik domačin.

»Kako to?«
»Jer se tako živo interesujete za našo zemljo. Ovdé ima mnogo Slovencev: seljaka, radnika, činovnika. Vredni ljudi, obojito seljaci, koji tako vole zemljo. Ali mi smo sirotine, znate...«

Kolikor sem se mogel prepričati iz občevanja s tem preprostim ljudstvom, moram podpreti te tole dejstvo: Vase usmerjenemu filistru s komodno meščansko duševnostjo mogoče ta življenjski ne bo ugajal. Toliko bolj simpatičen pa mora biti tiste mu, ki zna pravilno oceniti njegovo sredino. Razen napak, ki so tudi naš pojav, a ga na sebi ne vidimo, ima to ljudstvo mnogo vrtil, ki so pri nas le še v spominu: narod je v bistvu pošten, doberosečen, sklonjen, uslužen... Težka usoda ga je streljala drolila in mu odvzela možnost razmaha v našem smislu. Prepuščen sam sebi se lovi le za mrvice, da se vzdrži na življenjskem standardu. Kako naj dela, če pa ni že stoletja sem varen plodov svojega dela in je ves prepojen z občutkom manjvrednosti in popolne... Če se je kljub temu ohranil takšen, kakršen je, pomeni, da ima neverjetno količino življenjskih energij in je še vedno testo, iz katerega bi se mogel zgneti najboljši življenjski. Posebno ugajam nam — živčno zrahljanim kulturnim Evropecem — njegova mirnost, s katero razpravlja o tem in onem. A iz preprostega obraza razbereš njegovo bistrost in veliko prirodno inteligenco.

Banja Luka napravi s svojo lego in vnanostjo zelo prijeten vtis, zlasti na Slovenca štajerca, navajenega na zelenje. Nekaj korakov iz mesta na prvo vzpetino — in že imaš pred seboj lepo panoramo prostrane mestne teritorije, ki se razprostira v ovalni obliki od juga proti severu z daljino 7 km. Ob javnih ulicah so kostanjevi in lipovi nasadi. V centru mesta sta dve krasni bansk palači s pravoslavno cerkvijo v sredini. Številne moderne zgradbe polagoma izpodirajo orientalski videz, ki je najjačji v južnem delu mesta. Vse polno je džamij z minareti, še več turških grobelj (pokopališč). So to popolnoma zamenljiva zemljišča z razmetanimi kamni (spomeniki) in obsajena pretežno s silvami. Turobna slika muslimanske duševnosti, a prav toliko spekulacije, ker vso to v celoti veliko površino zemlje, ki so si jo turški priseljenci svoj čas nemoteno in poljubno prisvojili, smatra vakuf (cerkvena občina) za svojo lastnino.

V sredini mesta na koncu glavne promenade je kakih sedem let star mestni park z že lepo razraslim lepoticnim grmovjem in drevjem. Ob velikem vodometu v sredini je bronast spomenik Petra Kočiča

(1878—1916), borca za osvoboditev Bosne izpod avstro-ogrškega jarma in turškega fevdalizma, ki je s svojo posrečeno satiro »Jazbec pred sodiščem« postal zelo popularen.

Okolica je zelo lepa; od vzhodne, severovzhodne in zapadne strani obkrožajo mesto zmerom vzpenjačje se gorice, podobne onim okrog Maribora, na južni strani pa se kažejo prvi znaki značilnih bosanskih klisur s strmimi pobočji. Tod vodi ob deročem Vrbasu — ki je pravkar še vedno izredno narasel in moten — precej lepa cesta v Jajce. Ob njej je kake pol ure oddaljen gornji Šer, najbolj južni del mesta, z znanimi toplimi vrelci (38.5) že izza Rimljanov. Toplice so v privatnih rokah; v navadnem bazenu se okopljajo za 3 din. Naselje je izredno romantično in napravi

»Slovenec« kroji slovenščino

Po sprejemu časnika pri finančnem ministru dr. Šuteju so se naši časopisi spet razpisali o proračunu, medtem ko je »Slovenec« razlagal preračun. Po Pletersniku pravijo Nemci proračunu der Voranschlag ali das Budget, preračunu pa die Berechnung ali Umrechnung. To sta gotovo dva pojma, toda »Slovenec« se zdi predpona pro-tako neslovenska, da je tudi proračun prevrnil v preračun.

Sicer je pa to stvar dogovora. Tudi mi bomo za preračun, posebno če bo ugoden, samo da naši profesorji slavistike odločijo, ali se dosledno odpravi pro- ali ne. Kar prestojno se pa ne moremo odločiti za nov pravopis, ker imamo pomisleke proti temu, posebno zato, ker »Slovenec« sam ni dosleden.

Ko bo dozorelo preso na naših njivah, se bodo naši profesorji po različnih pregah vrnili v prestolnico slovenske akademije znanosti in umetnosti in po zasluženih počitnicah bodo morali spet misliti na presveto našega ljudstva, ki je po zaslugi številnih presvetnih duševcev precej presvetljeno, samo zaradi slovenščine je v zadregi, ker so sami slovničarji drug proti drugemu.

Presliti bi naše učenjake, naj bi se takoj lotili pravopisa, da bi že ob novem letu s prvim presnečnem dobili enotno slovensko pisavo. Vsakdo bo sprevidel, da je naša prešnja upravičena: z enotnimi predpisi smo uredili premet na naših cestah, regulirali smo potoke s tem, da smo jih ogradi-

liti našega planinskega letovišča.

Ob cesti je dobro ohranjena grobnica v slogu turške džamije z napisom: Ovdé počiva Lalić paša Livčanin, admiral bivše turške mornarice. Umro 1590. Priča črne usode srbskega naroda!

Torek. Tedenski sejum. Tostran stare turške trdnjave tik ob Vrbasu je polno okoliških seljakov z vozmi, vrečami, bosanskimi konjiči, obloženimi z drvmi. Svoj čas me cene niso dosti zanimala, zdaj je to drugače. Gledam: krompir 1.25 do 1.50, fižol v stročju 4, oluščeni (lanski) 6, čebula 4, paprika po 6 za 1 din. Zda je to že cenejše. Nekdo ponuja ribe: some po 12 din za kilogram.

»Nemajte kupiti!« me opozori znanec, »običete jeftinije.«

Povleče me v stransko ulico in polišče divjega lovca, kjer kupim ribo po 8 Din. Kdor se na tukašnjem trgu ne spozna, tega nasamarijo za znatne odstotke.

Semkaj so se v tem kritičnem letu naselili mnogi boljši slovenski ljudje — jaz ne spadam mednje — in nakupili zemljišča, hiše, trgovske lokale. Ta nagli dotok je povišal po vojnih dogodkih že tako dovolj dvignjene cene. Prebrisan in na kulturni strani izredno tenkočutni domačini so takoj zavohali »trgovce z novic« in dvignili cene. Povprečna cena življenjskim potrebščinam pa je za nekaj odstotkov nižja od cen v Sloveniji.

Sicer pa poteka življenje zelo umerno in v podoba je, da dogodki mešanov ne zaskrbijo. Človek bi rad vedel pod njihovim temperamentom — »ima vremena« — in se brezskrbno pridruži večerni stalno živahni promenadi.

liral smo potoke s tem, da smo jih ogradi-

Po vsem tem je čas, da naši visoki akademiki uredé še naš jezik in da v posebnem preglasu preglasijo vsemu narodu enotna pravila za pisavo in izgovarjavo slovenskega jezika. Kdor bi se še danes temu protivil, mora imeti pretin v možganih. Preti njihovi volji mora predreti ta presvetni program in vsi bodo preslavljali, ki nas bodo s svojo odločnostjo rešili prepasti v popolno anarhijo v našem pisarstvu.

Izprehodi po naši zemlji

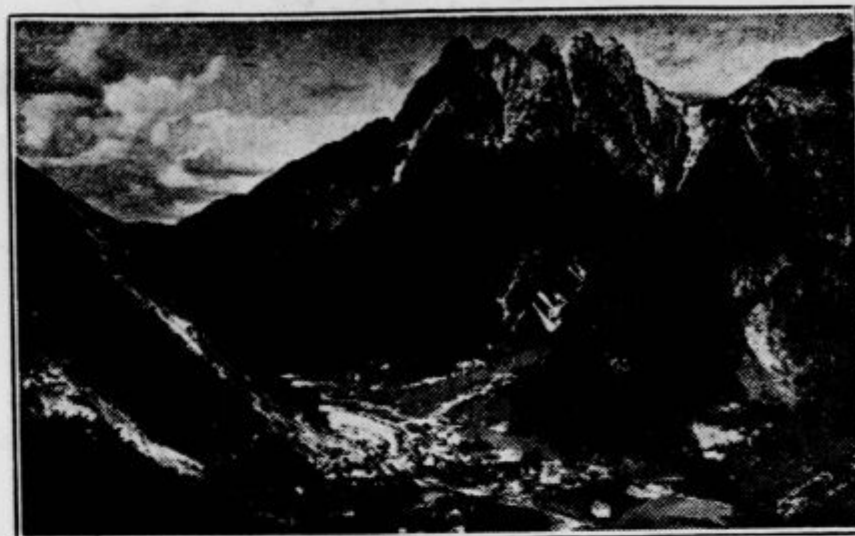
Rateče, Planica in vrhovi naokrog

Rateče s svojo okolico, predvsem romantično Planico, so eden izmed najlepših predelov naših Alp. Rateče, naša krajina vas v



V Tamarju

Gorenjesavski dolini, so razporežene na planoti v višini 870 m nad morjem. Z juga jih obdajajo gorski vrhovi naših Julijskih Alp, proti severu pa so naslonjene na zapadne izrastke Karavank, ki so v rateškoplanjski občini do vrha zarasle s smrekovimi gozdovi, med katerimi so položeni sočnati planinski travniki. Poleti uživa planinec v Ratečah in njih okolici pravi telesni in duševni odmor: v dehtenih smrekovih in mecesnovih gozdovih ter na sočnatih livadah in travnikih poleg blagodejneg višinskega sonca pa tudi oni blaženi mir, ki ga morejo dati edino le planine. Poleg vsega tega nudijo Rateče z okolico lepe in zložne sprehode po vzhodni Julijskih Alp in Karavank, ali po bukovih in smrekovih gozdovih ali po sočnih livadah in travnikih ali mimo izvira Save-Dolinke. Podkoren in Kranjsko goro ali pa Mangartskima ali Klankškima jezeroma Za vsakega izletnika planinca je zložen izlet v Karavankah k tromenjiku na 1509 m visoki Peči ali pa na sosedni Petelinjek. Z obeh vrhov in med njima ležeče Planice



Rateče

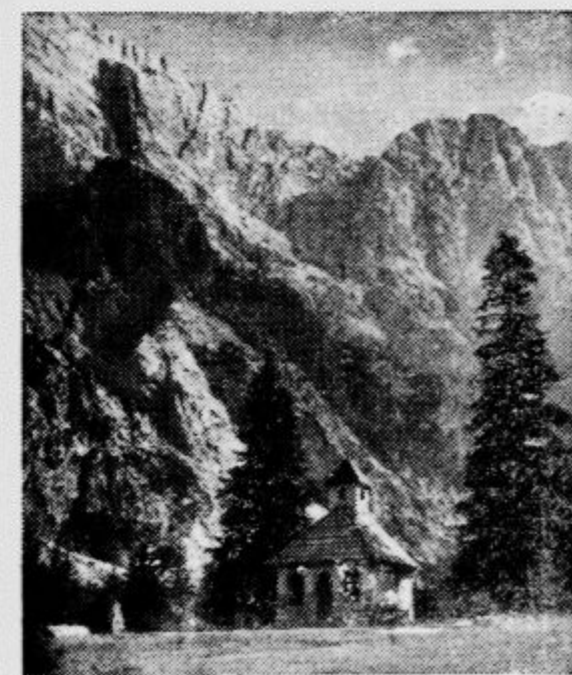
je izredno lep razgled po Koroški, proti vzhodu po Dravski dolini od Bejaka do Celovca in dalje tja do Svinske planine, proti severu tja do Visokih Tur, proti severozapadu po Ziljski dolini do Smohorja in na Karnske Alpe in proti zapadu in jugozapadu na Julijske Alpe s številnimi velikani. S Petelinjke se moreš vrniti tudi preko Leže in Lomicev ali v Rateče ali na Poljano (na Korensko sedlo) ali pa naravnost v Podkoren.

Rateče so izhodišče za visokogorske ture v Jalovčev skupino Julijskih Alp. Na Ponce v Jalovčevi skupini je en dohod iz Rateč čez Podščak pod Mececnovcem mimo Male Ponca (1901) in Vrate po severni strani na Visoko Ponco (2272 m) in od tod čez Srednjo Ponco (2221 m) in mimo Zadnje Ponca (2234 m) v Planico. Od Srednje Ponce more izurjen turist nadaljevati pot čez Zadnjo Ponco in Strugovo Spico in Vevnico ali Spico v Koncu in mimo Kotove Spice na Veliki Kot in od tod po Malem Kotu v Planico. Ta tura je dosti naporna in le za izvežbanega turista. V načrtu je, da se iz Rateč oziroma od planinskega hotela Doma Ilirije, stoječega vrh Slatne na vzhodni Ciperniki, napravi po severni strani nova pot na Visoko Ponco in od tod potem tudi popravi pot na vrhove oziroma mimo njih. Iz Rateč je dalje zložna pot za sprehod v Planico do planinske postojanke Tamarja (1108 m), ki stoji na divni planici, pogrnjeni z zelenimi tratami in posejanimi s planinskimi cvetkami; domačini jo imenujejo Zelje. Planinska postojanka Tamar je v oskrbi podružnice SPD v Ratečah-Planici. V tej planinski postojanki, ki je povečana, more vsak planinec dobiti udobno prenočišče. Ob poti v Planico nas pozdravi na levi strani gozdni Vitranec, nato že imenovani Cipernik. Zalesenjak in Suhi vrh, ki ga loči od sosedne Slemenove špice znani prehod Grlo iz Planice v dolino Male Pišnice ali pa na Sleme in od tod pod Mojstrovko na Vršč. Na desni strani pa že imenovani gozdni Podščak, nato Mececnovec, za njim Mala Ponca, Visoka, Srednja in Zadnja Ponca ter Strugova špica.

Iz planinske postojanke Tamarja so izhodišča: mimo izvira Save v slapu Nadiže na Srednjo in Visoko Ponco, skozi Mali in Veliki Kot na Kotovo Spico, Spico v Kon-

cu, Vevnico, Strugovo Spico in Zadnjo Ponco, nadalje po Malem Kotu in Ozebniku na Jalovec (2643 m), ki zaključuje vrhove doline Planice. Tudi na Jalovec je bila zamišljena nova pot, toda prevladalo je že mnenje, da ostani kakršna je: trd oreh za slednjega planinca in nepovisen užitek za onega, ki mu zleze na mogočno piramido. Tamar je slednji izhodišče v mogočno in široke stene Šita ali Tratinika (2379 m) in preko Slemenca po naši strani na Mojstrovko (2332 m) ali pa na Mojstrovko preko Slemenca in Vrščice, toda ta pot drži po italijanski strani.

Obisk Rateč in Planice, ki imajo z Ljubljano odlične železniške veze, je najbolj priporočljiv za slednjega planinca popolnanski izletniški vlak ob 14.35 uri, ki odhaja iz Ljubljane vsako soboto in na dan pred prazniki, ker daje ta vlak planincem možnost, da ne obišče samo Rateč in Planice, ampak da naredi manjšo ali večjo turo ali v Jalovčev skupino ali pa v Karavanke. Toda vsak, kdor poseja naše planine, mora imeti pri sebi legitimacijo s sliko — najbolj služi legitimacija planinskega društva.



Kapelica v Planici

Strele vsebuje mnogo električne energije ki pa se praktično na žalost ne da izkoristiti

Dolgo so se znanstveniki zadovoljevali samo z ocenitvijo električne jakosti strele. Točne električne meritve tudi niso bile mogoče zaradi njene silovitosti, kratkotrajnosti in slučajnega pojava. Velika, menda največja ovira pa je bila smrtna nevarnost, s katero bi moral računati vsak, kdor bi hotel eksperimentirati s strelo.

Šele moderna visokonapetostna tehnika, ki mora oskrbovati cela ozemlja z električno energijo, je bila nujno prisiljena, da začne preiskovati nevihte — zaradi velikih škod, ki so jih povzročile na številnih in daljnih električnih visokonapetostnih napeljavah. Ustanovili so številne postaje, jih opremlili z najmodernejšimi električnimi merilnimi pripravami, ki bi kljubovale velikim električnim energijam, in tako tudi najslabše strele. A tudi še zdaj ni bilo kaj enostavno, meriti jakost strele, kajti najprej moramo strelo imeti, potem šele lahko določimo njeno moč. Priprava, s katero ujamejo strelo, kakor preprosto pravimo, je strelodvod, ki ga vsakdo pozna. Kdo pa bi imel zdaj potrpljenje, da bi sedel s svojimi merilnimi pripravami ravno pred ta strelodvod in čakal, da bi udarila strela vanj! Na ta način bi izgubili ogromno časa in raziskovanje bi se zavleklo na celo stoletje.

Če so hoteli priti do uspeha, so morali postaviti veliko število strelodvodov. Ker pa niso mogli pri več sto strelodvodih nastavitvi po več sto opazovalce, so morali uporabiti tako merilno pripravo, ki ne potrebuje nobenega opazovalca, ki blisk za-

znamuje ali na kak drug način zadrži njega učinek. Razen tega mora biti odprna nasproti razdalni sili strele, ne sme v nobenem oziru učinkovati na strelodvod in njegovo napeljavo in naposled še, da je poceni, ker se potrebuje v mnogih izvodih. Tako merilno pripravo, ki ustreza vsem tem pogojem, so našli in ta je tako preprosta, da se bo vsakdo čudil. To je navadna jeklena palčica.

Kakor hitro udari strela v strelodvod in električni tok steče skozi to merilno pripravo, ga magnetizira. Jeklena palčica izključuje iz sistema strelodvoda ter v laboratoriju izmerijo njeno magnetizacijo. Iz nje izračunajo električno jakost strele. Dolgoletna merjenja so dala povprečno električno jakost strele 10.000 Amperov, kar ustreza toku, ki ga porabi 50.000 istočasno svetlečih žarnic. Če bi ta tok ostal v tokovodniku le eno minuto, bi povzročil toliko toplote kakor 30.000 kg najboljšega premoga in seveda razlil vse napeljave in priprave. Na srečo pa traja blisk le stotinke sekunde, tako da nastanek toplote ne pride toliko v poštev. Tu vidimo, kakšna ogromna energija je zbrana v streli, in vprašanje je samo, ali se bo kdaj dalo to energijo praktično izrabljati. Zlasti letos, ko sledi nevihta za nevihto, bi tako ceno pridobivanje energije kaj prav prišlo.

NEVARNO

Zdravnik: »Ali ste že povedali gospodu, da je postal oče dvojčkov?«
Sobarica: »Še ne, zdaj se ravno brije!«

Ferdo Godina:

Ljubljancan Piko na počitnicah in doma

Z gospodično učiteljico Biba je prišel sredi počitnic na deželo, kjer je službovala, njen brat Piko.

Prišla sta zvečer, ko je že davno šlo sonce za gozdove in na vasi pojemale življenje. Piko je prisuhihni utripu pokrajine, v kateri se ni bil nikoli. Bil je sicer na počitnicah izven suhoparne, vroče Ljubljane. Po hribih je že lazil, kot skavt pa je taboril po smrekovih gozdovih, čuval ogenj, čistil posodo in se udeleževal skavtskih parad. V Prekmurju, v tej — ravni, pa še ni bil nikoli. Piko in njegova sestra Biba sta stopala med njivami proti vasi. Učiteljica naprej, Piko pa za njo. V roki je nesel velik kovčeg, v katerem je ropotalo mlo za britje in krema proti pegam. Učiteljica je morala vršiti deset dni upraviteljske posle v šoli. Piko je izkoristil priliko in šel s sestro na deželo. Prvo noč sta prespala skupaj na leseni postelji v majhni sobi. Zjutraj se je Piko zgodaj zbudil. Sonce je sijalo skozi okno, ki je gledalo na sosedovo dvorišče. Splazil se je tiho s postelje, ker je sestra še spala. Zrl je dom, katerega je prebudilo sončno ravninsko jutro. Pridržel je sapo. Iz prikljeti je prišla stasita ženska. V rokah je imela lonec. Komaj je stopila na podsteno, je zaklicala, da se je slišalo po sadojnaku:

»Kurčice, pičurčice!«
Kure so se od povsod vsule na kupe, gojili so preletavali dvorišče in gosi so se drle, da nisi razumel krsta božjega.

Velik, močan fant je nesel čez dvorišče na vilah travo. Za njim je korakal pes z dolgo cigansko dlako. Ko se je fant pripognil in stopil v hlev, je pes obstal, se obrnil in gledal žival, ki se je trla na kupu in pobirala koruzo. Zrl je Piko vse to in se ni ganil, dokler ni sestra vstala. Ko jima je pripravila zajtrk, je Piko zlezal v posteljo in prisluzkoval drdranju voz, vselemu vpitju in šalam, katere je le malo razumel.

Pri sosedovih je bilo mnogo otrok, velikih in malih. Ni bilo torej čudno, če se je v nekaj dneh Piko seznanil s sosedovimi, ki so jih v vasi zvali za Maričeve. Najstarejši Maričev sin je bil Jaklin. To je bil tisti, ki ga je videl Piko prvo jutro, ko se je zbudil v prekmurski ravnini. Z Jaklinom sta postala velika prijatelja. Spala sta skupaj na hlevu v senu, kjer je Jaklin Pikotu naredil prijetno ležišče. Maričeva stara je še celo dala vzglavnik in blazino za hlev, da je rdečelasi Piko lahko sladko spal. Jaklin in Piko sta postala nerazdružna prijatelja. Čeprav je bil Piko gospod, je bil vendar čudovito prijazen in viden človek. Pri Maričevih so ga imeli vsi radi. Z Jaklinom se je vozil na delo in spoznaval prekmurskega človeka in prekmursko življenje.

»Jaklin, grem lahko z vami?« je dejal Piko mehko, ko je Jaklin zapregel krave k vozu. To je tako mehko in gosposko povedal, da bi ga človek najraje k sebi stisnil in bi ga poljubljal na nežno, pegasto lice.

»Kaj pa! Kar stopite gori!« se je smejal Jaklin na vse grlo.

Piko je skočil k vozu veselo kakor otrok, čeprav je bil istih let kot Jaklin. Prijel je za umazano ročico z nežnimi dolgimi prsti, da jih je bilo kar škoda. Ko je sedel na voz, si je vrgel rdeče kodre nazaj in jih pogladil.

Jaklin je počil z bičem nad kravami in voz je zadržal po vasi. Ljudje so gledali za njima, tisti pa, ki so delali po njivah, so nehali z delom, si senčili oči in se smejali:

»Piko se pelje!«

»Tak je ko purman s temi rdečimi lasmi.«

»Včeraj je vzel stari Maričevi lonec iz rok in je dajal sam kuram jesti.«

»Z Jaklinom sta prala krave.«

»Kako bo ta pral, ko ga lahko krava repom ubije!«

»Piko je najrajši kruh z zaseko in žganje s smetano. Ne morejo ga nasiti!«

ake govorice so se širile povsod, kjer se je pokazal rdečelasec Piko. Dan se je vrstil za dnevom in učiteljica Biba je šla spet v Ljubljano. Piko pa ni maral. Sveži zrak mu je prijal.

Prišel pa je čas jabolk in hrušk. Piko je imel nenavado, srečo, da je bilo tisto leto vsega v izobilju. Z Jaklinom sta otresala tiste hruške, ki so zaradi črvov rumenele. Če je padla hruška z veje, je Piko skočil, jo zagrabil in nesel Jaklinu.

»Nate, v travo je padla,« je rekel Jaklinu.

»Kaj jejte sami,« je rekel Jaklin. Še mala Julka, ki je komaj racala po travl, je

z obema rokama nesla hruško in ponujala rdečemu gospodu:

»N Piko, na Piko, juško.«

Piko je prve sadne dneve hodil bled okrog in prebil večino dneva nekje za hišo. Sčasoma se je pa sadja navadil in ga je jedel brez zlih posledic. Ko so prešali, je bil Piko že zdrav. Vsako lepše jabolko, ki se je prikotalilo pri preši na površje, je Piko zagrabil in ga vgriznil, da je briznil mošt po tistih, ki so stali v bližini. Smejali so se mu: »Gospodje pa res radi jedo sadje.«

Tudi obleko mu je dal Jaklin in predpasnik, da je hodil po ulici čisto kot kmetski dečko. Poleg tega pa je bil naučil nekaj prekmurskih besed.

»Znam gučati po prekmurski,« je pokušal Piko in Jaklin se mu je od sreča smejal.

Le škoda je bila, da so dnevi tako hitro minevali in je moral Piko nazaj v Ljubljano. Težko je bilo Jaklinu, ko je peljal Piko na kolodvor.

Nič za to,« je tolažil Piko Jaklina in držal velik kovčeg, poln sadja, v roki.

»Saj bom spet kmalu prišel.«

Pri Maričevih pa se je zgodila nesreča. Mala Julka si je prehladila oči. Morala je v Ljubljano v bolnišnico. Jaklin je šel z otrokom na pot. Res, da je bilo Jaklinu težko zaradi male sestre, pa se je vendar veselil snidenja s Pikotom. Zda ga bo pa prišel on pogledat v Ljubljano. Pisal mu ni, ker je vse to prišlo zelo hitro. Nič za to, ga bo že v Ljubljani našel. Saj ve njegov naslov.

Ko se je pripeljal v Juliko v Ljubljano, je vzel otroka v naročje in šel po peronu

na cesto, da bi vprašal za pot proti bolnišnici.

In koga je Jaklin srečal pred kolodvorom? Samega Pikota! Piko je korakal ves zamišljen po cesti. V desni je držal klubuk, z levo je pa mahal in šel z dvignjeno glavo ne oziraje se ne na desno in ne na levo.

»O, Piko, kam pa greste,« je dejal Jaklin toplo. Piko se je obrnil. Resne poteze v obrazu se mu niso za las spremenile, ko je zagledal Jaklina z Juliko v naročju. Še je imel valovite lase in pege po obrazu, toda bil je hladen.

»Dober dan,« je odgovoril. »Kam pa greste?«

Jaklin mu je pripovedoval na široko zgodbo o Juliki, ki se mu je držala okrog vratu.

»Pa veste kje je bolnišnica?« ga je prekinil Piko.

»Ne vem.« Piko je pomislil, potem pa je dejal: »Tu greste po tej cesti, nato zavijte na desno, tam pa stražnika vprašajte. Saj se vam gotovo mudi!«

»O, ne preveč,« je dejal Jaklin, ker ni vedel drugega.

»Kar po tej cesti, potem pa vprašajte. Zbogom, pa pozdravite doma.«

»Piko je šel svojo pot resno, zamišljeno. V Jaklinu pa se je vse prevrglo. Ali je to res dobi, prijatelj Piko? Ali je res to oni človek, ki je bil na prašnih prekmurskih kolnikih mehak kakor duša? O, ta pikasti Piko! Ne, saj to ni mogoče! Jaklin je bil zadet.

Jaklin je šel po cesti, kakor mu je Piko svetoval. Šel je težko po trdem tlaku in povpraševal, kod se gre v bolnišnico.



Podoknica



Študent Damjan in Danica, profesorjeva hči, ljubila sta iskreno se, menda že leto dni.

Je fantič pisemce prejel, ležeče pošta Vič, vrstice štiri drobnih črk mu pisal je deklic.

»Damjan, poslušaj, oče moj tri dni ne bo doma, ti boš pa k meni v vas prišel in bova kar samá.

Ko prišel boš, zažvižgaj mi in malo še postoj; tam pod balkonom kuhinjskim mi pesmico zapoje.

Profesor je zamudil vlak, je prepočasi šel, v največjo grozo Danice domov nazaj prišel.

Zamišljen ves, raztresen ves je stopil na balkon, študiral astrofiziko in žvečil »čik-bonbone«.

Zažvižgal je študent Damjan dekletu v prvi znak, se strune oglašile so sladkó v večerni mrak.

»Oj deklica, Danica, sem pisemce prejel, zdaj prišel sem pod okence ves srečen in vesel.

Ti moja si in jaz sem tvoj, dijaček Blék Damjan, odprni mi svoje polkence, da ti poljubim dlan.

O, Danica, kaj rekel bi razrednik, tvoj papá, če vedel bi, da jaz sedim na sredi ti sreča.



»No, no!« se oglašilo je, kot zabnel bi bas, »me veseli gospod Blék, da ste prišli zdaj v vas.

Saj veste: repetitio studiorum mater est, in ker midva sva zdaj samá, izprašal vam bo vest.

Kaj znate formule, Damjan, študent moj, dragi sin, ferri, sulfur dinamit in nitroglicerini?

Spiralne kaj meglice so, kaj vagabund — komet, kdo bil je Plato, Cicero Ovid in Arhimed?

Kaj znate vi koreniti? in ničlo na kvadrat? Menda le trubaduriti in tam pred pošto stat.

Kot noč molči, molčite zaaj, vi trubadurski Blék, ljubezen vam bo ohladil ledenomrzli evék.

— Ha-ha, ha-ha, kateder ni vaš kuhinjski balkon, gospod profesor, lahko noč, na svidenje, poklon! —

Mara J. Tavčarjeva

MIGRENA

Kardinal Mazarini se je nekega dne prijavil pri Ludviku XIV. Rekli so mu, da ga kralj ne more sprejeti, ker ima migreno. Drugi dan se je kardinal zopet prijavil. Kralj ga je sprejel.

»Migrena je že šla,« je rekel. »Da, videl sem jo,« je odvrnil Mazarini, ne da bi trenil z očmi. »Nenavadno lepe plave lase je imela in modro obleko.«

PROBLEM

»Očka, če bi bila res vojna in če bi bilo vse polno aeroplanov v zraku in če bi bil konec sveta in bi se zemlja razletela, očka, kje bi aeroplani pristali?«

RAZLIKA

»Če ima poročena žena ljubimca, kaj je to?«
»Zakonomolstvo!«
»In če ima dva?«
»Sladkosedenost!«

OTROŠKA

Tajda: »Mama, prosim, daj mi dinar!«
Mama: »Zakaj ti pa bo?«
Tajda: »Z Igorjem se igrava ženina in nevesto, pa je rekel, da s poroko ne bo nič, če mu ne prinesem dote.«

IZ SOLE

Učiteljica: »Tone, povej mi vidno reč.«
Tone: »Moje hlače.«
Učiteljica: »In zdaj nevidno.«
Tone: »Vaše hlače!«

NAIVNA MATI

»Ali je res, da vam je hči prinesla otroka iz mesta?«
»Res! Pravi, da ga je zadela na otroški tomboli!«

Poslanec vladne stranke razkazuje tovarisu poslopje državnega zbora. Tedaj reče tovariš:

»Sejna dvorana, bufet, kabineti, kloseti, zdaj mi pa še pokaži korita in jaslji!«

ZAKAJ — ZATO
»Zakaj niste takoj prijavili, da vam je izginila žena?«
»Zato, gospod komisar, ker prve dni kar verjeti nisem mogel, da je to res!«

GROZNJA
Adela Sandrockova, filmska igralka z moškimi basom, je večerjala v samotni krčmi, ko je piščanec, vajen, da ga gostje nakrmijo, skočil na mizo.

»Izgini,« je rekla, »drugače te naročim!«

MODROST
Mati: »Vidiš, sinko, to je kip boginje Minerve.«
Sinko: »Ali je gospod, ki stoji kraj nje, njen mož, mamič?«
Mati: »Ne, sinko, Minerva se ni nikoli omožila, ker je bila boginja modrosti...«

Sava Barin:

Govednikovi na letovišču

Pri kosilu je gospod ravnatelj Govednik sprožil misel, da bi šli na letovanje. »Avgust je že, pa smo še tu. Vsako leto gremo nekam, pa bi letos zaradi vojne dale ostali? Pha! Kaj se nas vojna tiče. — Drugi teden že lahko odpotujemo, in sicer na morje.«

Tedaj je njegova soproga planila, da so zaženketali krožniki: »Zvezopet na morje! Vsako leto gremo tja. Sita sem ga že.«

»Saj smo bili lani vendar prvi na morju, pa praviš: vsako leto. Kam pa bi hotela?« je vprašal gospod ravnatelj.

»V Rogaske Slatino. Tam bo dosti znanec in lahko bom napravila kuro z mineralno vodo.«

»Za Boga, mama,« je vzkliskala dvajsetletna Biba. »Saj hočem videti druge ljudi, ne pa povsod stare obraze seboj vlačiti. Mineralne vode si na tudi lahko povsod kupiš, kolikor te je volja. In lahko pokazem svojo mondenost! Poleg tega se mnogo bolje in dosti lažje tja...«

...seveda, ti računaš, da ujameš kakoga bedaka, ki je bogat in te morebiti omoži! — jo je prekinil njen brat, šestnajstletni Čedo. »Lani na Hvaru si pošteno nasadila, ko je tebe in mamó oni žid Raoul tako potegnil za nos.«

»Čedo!« Mama ga je ogorčeno ploskala po licu. Biba pa je užaljena vstala in šla iz sobe. Tedaj se je oglašila desetletna Kuka: »Pojdimo no k stari mami na počitnice, jahala bom lahko in mlade puiške tudi imajo.«

»Ne, na planine gremo,« je rekel s trdim poudarkom Čedo. »Se nikoli nismo

bili poleti tam gori. Predstavljaj si, papa: dopoldne smučaš, popoldne se greš na v dolino kopat.«

Ravnatelj Govednik, diktator družine, ni mogel storiti drugega kakor zapovedati vsem, naj molčijo in gredo z njim na morje. Kdor noče, naj pa ostane doma. Dva dni je vladalo v hiši napeto razmerje, ki ga je kdaj pa kdaj pretrgalo luputanje z vrati. Polasoma pa se je uporniški duh le ulegel in vdali so se v usodo. Da, čez teden, ko je bilo vse pripravljeno na odhod, so se celo že vsi veselili in nihče ni več mislil na to, da je hotel družam kakor drugi.

Zofka, stara služkinja, je pomagala nositi šoferju kovčke v avto in mu pri tem dejala na uho:

»Vsa goveja familija gre. Bo vsaj tri tedne mir v hiši in me milostiva gospa ne bodo gnjavili tja v tri dni.«

In so šli Govednikovi na morje.

Nastanili so se v največjem, najlepšem, najelegantnejšem in ne vem v najkakovnejšem hotelu še. Prve dni se ni zrodilo nič važnejšega. Biba je pisala svoji prijateljici karto z besedami: »Na jugu nič novega,« kar v tem primeru mnogo pomeni in vse pove. Razen tega, da je Kuka stopila na morskoga ježa in se je gospodu Govedniku luščil nos, se res nič ni zgodilo. Toda kmalu je postalo zabavnejše. Čez teden dni je dobila Bibina prijateljica pismo:

»Dara Majja! Skoraj sem se že zaljubila v človeka, ki je lep kakor Apolon, in plava kakor Neptun. On me ima rad in je venomer okoli mene. Strašno mi hofira. Pa sem zvedela, da je muzikant. Grozno sem razočarana. Igra namreč pri jazzu v hotelu

Fotoamater

Kot zelo kontrasten razvijalec

za reprodukcije, transparente, napise na kinofilmih itd nam lahko razvijalec, ki obenem med vsemi najbolj izenačuje, namreč Windischev pirotehnik z jedkim natronom. V naši rubriki smo ga že nekoč likokrat navedli. Treba je v njem razvijati samo dalj časa, kakor je predpisano za izenačevalni učinek. Osvetlitev seveda ne sme biti predolga in naj se ravna po belinah, ne po črninah na predlogi, ki jo reproduciramo.

Podobno učinkuje hidrokinon z jedkim natronom, ki je uporaben zlasti za fotomehanične plošče in filme. Sestavimo ga v dveh raztopinah takole:

I. raztopina: 25 g hidrokinona, 25 g natrijevega bisulfit, 25 g kalijevega bromida, prekuhane vode do 1 litra.

II. raztopina: 50 g jedkega natrona v palicah, prekuhane vode do 1 litra.

Za uporabo zmešamo enake dele I. in II. raztopine, čas razvijanja okroglo 3 minute. Zmešana raztopina se v zaprtih steklenicah nekaj časa drži, medtem ko je treba pirotehnik z jedkim natronom, kakor znano, po uporabi ziliti proč. Če v navedenem receptu nadomestimo natrijev bisulfit s kalijevim metabisulfitom in jedkim natron z jedkim kalijem v palicah, tedaj deluje razvijalec še nekaj bolj krepko.

Ker pa imata pirotehnik in hidrokinon v splošnem navado, da krijeta z rjavkasto barvo, si lahko pripravimo poseben metol-hidrokinonov razvijalec, ki dela zelo kontrastno in črno: 1 g metola, 75 g brezvodnega natrijevega sulfit (ali 150 g kristaliziranega natrijevega sulfit), 9 g hidrokinona, 25 g pepelike, 5 g kalijevega bromida in prekuhane vode do 1 litra. Ta razvijalec je posebno uporaben za naslovne kinofilme (pozitivne filme).

Za nalepljanje fotografij „na suho“

se dobe lepilne folije, ki jih urežemo natanko po formatu slike, jih položimo med zadnjo stran fotografije in karton, na kar pritismo na sliko ogret likalnik, da se folija sprime s fotografijo in kartonom. Ta način nalepljanja je zelo udoben, ker nam ni treba čakati, da se lepilo posuši in ker se nalepljene slike potem tudi ne zvijajo, kakor se to tako rado dogaja, če jih lepimo »na mokro«. Folije sestojijo običajno iz papirja ali fine tkanine, ki je na obeh straneh prevlečena s plastjo gutaperče ali smole. Izdelamo si jih lahko tudi sami, in sicer tako, da pomočimo svilnat papir ali fino tkanino v gosto raztopino šelaka in spirita in polo potem posušimo. Namesto šelakove raztopine, ki je najenostavnejša, uporabimo lahko lak za steklene negativne (topli lak), ki sestoji iz 400 g bledega šelaka v grobem prašku, 100 g sandaraka, 10 g mastiksa, 10 g damarjeve smole, 5 kapelj ricinovega olja in 2 litra 92- do 95-

Rože - zdravilo

Zdravilna žličnica (lat. cochlearia officinalis) raste pri nas tu pa tam divja. Ima oglasta, vejasta stebila s pecljati listi ter belim cvetnim kobulom. Spodnji listi so daljše, zgornji pa krajše pecljati. Cvete od aprila do junija, belo cvetje. Zel s koreninskimi listi vred nabiramo v maju in juniju, toda še ne svetuje rastline. Zelišče uživamo kot sočivje ali solato proti zaluženju mehurja, proti skorbutu, tvorbi peska, nadalje proti razširjenju in zoženju sluznice sečne cevi. Alkohol, v katerem je namočena žličnica, služi prav dobro proti tvorbam v ustih, pri krvavenju dišna ali nosu; jemlje se po eno čajno žličko na četrt litra vode ter se uporablja za grgranje ali izmivanje.

Črni zobnik (lat. hyscyamus niger) ali bel raste povsod po kamnitih, redkih gozdnih mestih. Je to približno pol metra visoko steblo z velikimi, zobčastimi listi ter rumenastimi, vijoličasto obrobjenimi cvetjem. Črni zobnik cvete od junija do avgusta. Liste in veje cvetoče dvoletne rastline nabiramo junija ter jih sušimo kar najhitreje na zraku. Vsa rastlina je omamljivo strupena. Zobnike notranje skoraj ne uporabljamo. Njegov izleček, ki smo mu dodali janež vsebuječo amoniakovo tekočino in glicerin, je bil prejšnje čase znamenito sredstvo proti kašlju. Kot prašek ali v obliki pilul služi za uspavalno sredstvo.

Esplanade. Kaj bom jaz z muzikantom, ki ne zna drugega, ko vleči lok po violini? Samo pomisli: taka družina in violinist hotelskega jazz! Strašno! Ne pogledam ga več. — Potem je tukaj še neki Pero. ki ima svoj avto in igra tenis. Zdal sem tudi jaz začel igrati tenis. A še nisem imela prilike, da se seznanim z njim. Ko je pa tako strašno obseden. Prosim piši, če mi je Bojan zvest. Ampak zagotovo! Tvoja Biba.

Milostiva gospa ravnateljica je imela večje oko in je kmalu opazila zanimanje svoje hčerke za črnolasega Pera. Zнала je tako ukreniti, da so ji mladeža moč predstavi in takoj je izkoristila priliko, da ga je povabila na večerjo. Po večerji bi lahko plesal z Bibo, ki je sijajna plesalka in temperamentna ko le kaj.

»Ah, veste,« je rekla in se poigravala z lornom. »prav takšna je naša mala. kakršna sem bila jaz. Ne da se urniti. In brihtna je! Vse ve, na se na svojo izobraženost čisto nič ne domišlja.«

Pero je bil bistroumen in je takoj spregledal njeino igro. Kljub temu se je v ljudno sklonil, poljubil diamantni rudnik na precej debelušni beli roki in sprejel vabilo, ker si je obetal mnogo zabave.

Čedo je medtem nabli nekega fantička, ki mu je po nesreči stopil na žogico za ping-pong in tuljenje nesrečne žrtve ni ponehal, preden ga ni Kuka potrkala v vodo, da je malčku pošla sapa. Neki gospod je pritekel, prisilil Čedu in Kukl zaustaviti, vzel malega v naročje in otišal.

»Ternu bom že pokazal,« se je naopirjal Čedo, Kuka pa je jokala tekla k mami, ki ji je kupila sladoleda in zmerila kmetavzarje, ki se unajo klofutati nleone otroke.

★

Štirinajst dni pozneje. Biba je bila v sedmih nebesih in Maja je spet dobila pismo:

»Pero me ljubi, obožuje me in grozno je

odstotnega alkohola. — Nadaljnja raztopina za prepojitve folije bi bila: 30 delov šelaka, 3 deli elemijeve smole, 5 delov kanadskega balzama in 100 delov alkohola. Če damo več elemijeve smole ali kanadskega balzama, postane folija še bolj lep-

Nekaj besed o čiščenju znamk

Glavna pravila, ki se jih moramo točno držati, če čistimo znamke z vodo, so tale:

Ne uporabljamo nikoli vroče vode, ker se s tem, ne glede na to, da se lahko posušuje barva, izluži lepilo v papirju, razrahljaajo vlakna in postane znamka krhka.

Mlačne vode ne smemo viliti na znamke, nego jo natočimo najprej v posodo in nato damo znamke vanjo. Umivati ne smemo vseh znamk kar skupaj, nego najprej one, ki so povsem stalnih barv in jim pranje ne škoduje. Nato zberemo vse one znamke, za katere nismo gotovi, ali so vodostalne, ter jih razvrstimo po barvah n. pr.: rdeče, modre, zelene zase) in nato vsake posebej očistimo.

Če imamo opraviti z znamkami, ki so nalepljene na barvanem papirju, jih moramo izločiti in postopati z njimi s posebno previdnostjo, ker v večini barva ni stalna. Često se zgodi, da velike količine znamk, ki jih dobimo iz papirnic in ki so nalepljene na barvastih poštnih spremnicah in drugih tiskovinah ter namenjene za predelavo v papir, vržemo vse vprek v vrelo vodo in tako zakuhamo barvo odrezkov, ki se je tudi izločila, v vse znamke, kar ima navadno za posledico, da srečen imetnik tako pokvarjenih znamk odkrije barvne odtenke, »ki v katalogu niso omenjeni«. V takem primeru je edino priporočljivo takojšnje ponovno pranje znamk in večkratna izmenjava vode. Seveda tudi s tem ne bomo vedno mogli spet izprati barve, če se je že preveč vjedla v papir.

Nikoli ne smemo vzeti za pranje znamk take posode, v kateri je še pred kratkim bila milnica, ne da bi jo poprej temeljito umili, kajti milnica neugodno deluje na marsikatera barvila, posebno na zeleno barvo, ki se kaj rada sprevrže v modrikaste tone ali celo v modro barvo in seveda zavade nevedečega zbiralca v misel, da ima »dragocen pogrešni tisk«. Z druge strani pa spet ne smemo zanikati, da dela milnica in še posebno milne pene pri pazljivem postopanju in pri popolnoma stalnih barvah čudeže, kajti z njo lahko neverjetno lepo očistimo znamke razne umazanarje in dosežemo, da je papir spet čist in bel.

Iz našega jadralstva

V Posavskih Bregovih, nedaleč od Ivanic Grada (40 km od Zagreba), je urejena nova jadraina šola zagrebskega Aerokluba, ki je po svojem obsegu in delovanju največja jadraina šola v banovini Hrvatski. Zemljišče, na katerem stoji šola, so poklonili tamošnji kmetje, kar kaže, kako veliko razumevanje in smisel za aviacijo imajo tamkajšnji podeželski ljudje. Na terenu so postavljeni hangarji in veliki platneni šotori, zavetja za jadraina letala, za stanovanje jadrancev pa sta najeti dve bližnji koči, ki sta bili sicer prej prebivalcev. Zanimanje za jadraina letalstvo je tudi v tem delu naše države zelo veliko. To kaže predvsem število mladenčev, ki so se v novo osnovano šolo prijavili v ogromnem številu še predno je začela šola sploh delovati. Zanimivo je, da je med prijavljenci bilo lepo število tudi mladenk in že starejših gospodov, ki imajo isto željo, spoznati lepote letenja z jadrainim letalom. Šolanje se vrši s pomočjo avto- in aerovleka, pa tudi z gumo. Za upravnika šole je bil izvoljen inž. Ratko Mikulić, za učitelja pa sta določena gg. Vladimir Jelovac iz Zagreba in Vilko Škofic iz Maribora. Vpisnina, stanovanje in hrana za mesec dni stane 500 din. V tem času lahko jadralki položijo izpit »A« in »B«. Tisti, pa, ki so pozimi delali v klubskih delavnicah nad 60 ur, imajo šolanje prestopno vpisnine, torej le 300 din. Šola razpolaga z desetimi šolskimi letali tipa »Zögling«, dvema prehodnima domače konstrukcije »Musa Kesić« in z enim letalom poljske konstrukcije »Salamander« in z enim češkim letalom »Zilina«.

Delo osiškkih jadrancev

Med zelo aktivne oblastne odbore Aerokluba spada odbor v Osijeku. Upravni odbor pod predsedstvom majorja g. Aleksandra Jankovića razvija iz dneva v dan večjo delavnost na svojem področju, da bi naše letalstvo privedel do čim večjega napredka. Že od prvih početkov je odbor po-

ljliva. Pregosta pa raztopina ne sme biti, ker jo papir ali tkanina potem težko varkata.

Fotoklub Ljubljana. Članstvo naj se prijavl za drugi letošnji piknik. Informacije ob torkih in petkih v klubskem lokalu.

Za posamezne primere so na mestu še drugi pripomočki. Tako uporabljamo beno, če imamo opravka z malimi maslinimi madeži, ki se sicer niso niso dali odstraniti z običajno metodo z likalnikom in pivnikom in ki jih tudi ni odpravila vroča kopek. Beno (ki ga sicer uporabljamo tudi za to, da doženemo vodni znak, mora pa biti čisto popolnoma kemično čist) lahko ševedo uporabljamo tudi za čiščenje znamk, ki imajo občutljivo barvo, če se poslužujemo finega lasnega čopiča. Edino izjemo tvorijo znamke, izdelane z postopkom »Mezzotint«, ki imajo za beno občutljive barve. — Drug način, ki se ga poslužujemo zlasti takrat, če imamo opravka z močnejšimi maslinimi madeži ali oljnatimi žig, obstoji v tem, da zmešamo ogljikovokisló magnezijo z bencinom in nato s prstom previdno razmazamo to kaso po zadnji strani znamke tam, kjer je madež. Ta postopek sme trajati le par trenutkov. Čim bencin izhlapi, m šanico brez nadaljnega z lahkoto odstranimo. — Čiščenje z Javellovo lužino je ško-ljivo, ker ta snov razkroja barve.

Mnogo sredstev imamo na razpolago za odstranitev črnila, a vsa so bolj ali manj neuporabna, ker razjede tudi znamko samo. Ker sestoji vsako črnilo iz zanj lastnih kemikalij, je težko podati kakšno sredstvo, ki bi imelo vedno uspeh. Večkrat se nam obnese postopek z uporabo »Tintendoc« ali vlažne sečne kisline, včasih je uspešen močan kis, citronova kislina ali kemično čist špirit (pri anilinskih barvilih). V vsakem primeru se pa bomo zaman ukvarjali, če bomo skušali odstraniti črnilo s starih znamk (n. pr.: avstrijskih, nemških), ker so ta črnila iz »dobrih starih časov« naravnost neuničljiva in jim ne pridemo z nobenim sredstvom do živ.

Sploh je priporočljivo, da skušamo odpravljati madeže od črnila in podobnih snovi le iz estetskih razlogov. Čuvajmo se pred tem, da bi odstranjevali žige ali kakršnakoli druga poštna razvednotenja, da bi s tem dobili iz cenene rabljene znamke drugo, nerabljeno, kajti take znamke smatramo vsi za falzifikate, ki so brez vrednosti.

G. D.

Z Blok

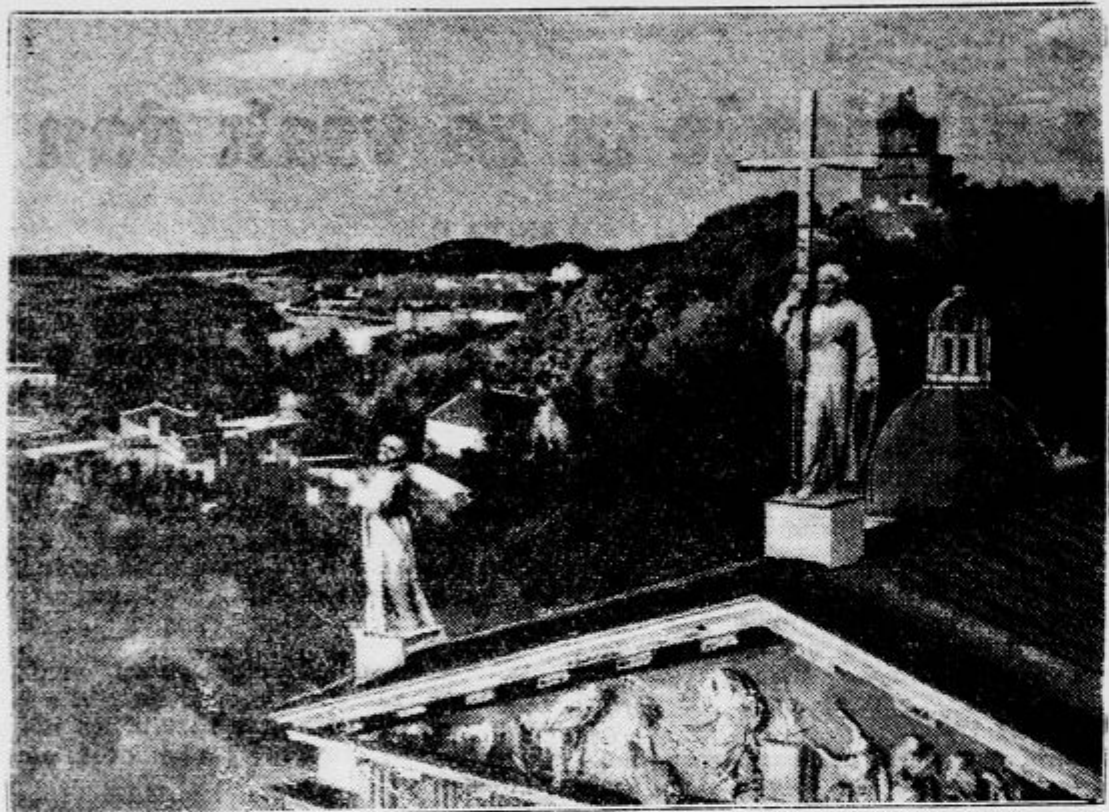
Kakor znano, je vreme za jadrance na naših Blokah razmeroma dobro. Stalni vetrovi omogočajo, da se mladi jadralki izpopolnjujejo v svojih pilotskih sposobnostih. Glede na usodno vreme, na zadostno število potrebnih jadrainih letal in na ceneno prehrano pa moramo žal ugotoviti, da so v letošnjem letu jadralki v zelo skromnem številu obiskali jadraino šolo na Blokah. Kje je iskati vzroka, si ne moremo pojasniti, vsekakor pa je upati, da se bodo prosta mesta v šoli na Blokah še napolnila. Pogoji za šolanje na Blokah so skoraj isti kakor druga leta, le s to razliko, da je hrana za 20 din dražja kakor lani, pač iz razloga, da so se sploh vsa živila v sedanjih kritičnih dneh močno podražila. Šola razpolaga zdaj s 7 letali, in sicer s tremi prehodnimi in štirimi šolskimi, tako da je za pouk odlično preiskrbnjeno, tudi če bi bila šola polna. Učenci plačujejo za hrano in stanovanje po 120 din tedensko in 50 din za zavarovalnino, vse ostalo, kakor pouk in učni pripomočki, pa je vračunano že pri hrani. Želeti je, da bi se mladenčji, ki se zanimajo za jadrainstvo, čim prej prijavili v jadraino šolo na Blokah, ki je pripravljena in more sprejeti 60 tečajnikov v svoje okrilje.

Z Blok

Kakor znano, je vreme za jadrance na naših Blokah razmeroma dobro. Stalni vetrovi omogočajo, da se mladi jadralki izpopolnjujejo v svojih pilotskih sposobnostih. Glede na usodno vreme, na zadostno število potrebnih jadrainih letal in na ceneno prehrano pa moramo žal ugotoviti, da so v letošnjem letu jadralki v zelo skromnem številu obiskali jadraino šolo na Blokah. Kje je iskati vzroka, si ne moremo pojasniti, vsekakor pa je upati, da se bodo prosta mesta v šoli na Blokah še napolnila. Pogoji za šolanje na Blokah so skoraj isti kakor druga leta, le s to razliko, da je hrana za 20 din dražja kakor lani, pač iz razloga, da so se sploh vsa živila v sedanjih kritičnih dneh močno podražila. Šola razpolaga zdaj s 7 letali, in sicer s tremi prehodnimi in štirimi šolskimi, tako da je za pouk odlično preiskrbnjeno, tudi če bi bila šola polna. Učenci plačujejo za hrano in stanovanje po 120 din tedensko in 50 din za zavarovalnino, vse ostalo, kakor pouk in učni pripomočki, pa je vračunano že pri hrani. Želeti je, da bi se mladenčji, ki se zanimajo za jadrainstvo, čim prej prijavili v jadraino šolo na Blokah, ki je pripravljena in more sprejeti 60 tečajnikov v svoje okrilje.

Starodavno mesto Vilno

Stara prestolnica Litve je po svetovni vojni doživela nekaj let burne zgodovine, po zljemu poljske republike pa se je vrnila k svoji matici in se nedavno z deželno vred pridružila Sovjetski zvezi



Motiv iz Vilna

V tistem gubernijskem mestu Suvalkah, ki v teku dolgih stoletij ni imel živilarstva, v senci svojih vrbov ni videlo niti enega diplomata, se je v poznih, deževnih jesen 1920 zgodilo nekaj nenavadnega: v tem mestu je zasedala poljsko-litvanska diplomatska konferenca. Dne 1. oktobra je bilo delo končano. Podpisana je bila pogodba, ki je doletela začasno demarkacijsko črto med Poljsko in Litvo in po kateri je Litvi pripadlo tudi starodavno mesto Vilno.

Pogodba je imela stopiti v veljavo 10. oktobra. A dan prej, 9. oktobra, so čete generala Želichovskega litvansko vojsko poglnele iz Vilna in vkorakale v mesto. Vojsko Želichovskega, ki je bil po rodu iz osrednje Litve, čeprav je bil po narodnosti Poljak in poljski general, je tvorilo pet divizij: prva in tretja legionarska divizija, dobrovoljska divizija pod poveljstvom polkovnika Koca in dve litvansko-beloruski diviziji. Ves dan 9. oktobra je bilo po vilenjskih ulicah nenavadno živo. Samo Judje, ki tvorijo večino prebivalstva v mestu, so se v strahu pred pogromi skrili po svojih temnih stacunah in domovih.

Poljska vlada se je v javnosti odrekala Želichovskega in ga svedeno dezavuirala z izjavo, da je s svojimi četami pretrgal

vsako zvezo s poljsko vojsko in prelomiti vojaško prisego. Odklanjala je vsako odgovornost za njegovo ravnanje in pristavila, da smatra Poljska okupacijo Vilna in njegovega okrožja po tujih silah, pa naj bodo katere koli, za napad na pravice prebivalstva. Dejansko pa je poljska vlada že teden dni pred nastopom Želichovskega napravila svoj sklep o usodi spornega mesta. Na postaji Grodno so se v vlaklu Pilsudskega čela dva dneva, 1. in 2. decembra, posvetovali in naposled sprejeli načrt o zavzetju Vilna. Tega posvetoovanja so se razen Pilsudskega udeležili generali Želichovski, Jontkovski, Berbecki, Ridz-Smigly, polkovnik Koc in nekaj mladih oficirjev generalnega štaba. Načrt za operacijo je izdelal Koc. Njegovo izvedbo so splošno nameravali poveriti Jontkovskemu, pozneje pa je zmagala kandidatura Želichovskega, zlasti ker je bil doma iz Litve.

Dne 6. oktobra 1920 je v slikoviti okolici mesta Lide sam maršal Pilsudski pregledal čete, določene za okupacijo. Armada Želichovskega za svojo nalogo ni bila dovolj pripravljena. Manjkalo ji je potrebnega materiala. Zato so material dovažali iz osrednje Poljske, ga razkladali še pred Lido, na neki majhni postaji, od koder so ga na tovornih avtomobilih in vozovih vozili v Vilno. To je bilo važno zlasti zato, ker se je vojaški tovor lahko izognil kontroli komisije Društva narodov, ki je imela sedež v Lidi. Pilsudski je na vilenjski konferenci v avgustu 1923 javno priznal, da je bil nastop Želichovskega pripravljen. »Brez našega pristanka so sklenili dati Vilno Litvi. Moral sem računati s tem sklepom, ki je oviral izvedbo mojnih načrtov. Treba jih je bilo postaviti pred izvršeno dejstvo. Tako je prišlo do nastopa Želichovskega, ki je delal pod mojim vodstvom in po mojih navodilih.«

Litva pa se ni sprijaznila z »izvršenim dejstvom«, pred katerega jo je postavil Pilsudski, in je zadevo izročila Društvu narodov. Tu so postavili vprašanje razorožitve Želichovskega. Da bi to preprečila, je poljska vlada sklenila, da igro nadaljuje. Za razorožitve Želichovskega sta bili določeni dve diviziji. Pred rednimi poljskimi četami naj bi se Želichovski umikal proti Kovno. Diviziji sta dobili povelje, naj ga obkolita z vseh strani in poženeta naravnost v Kovno. Ko bi Želichovski našel pribežališče v tem mestu, naj bi strmoglavil litvansko vladno. Takoj nato naj bi poljski diviziji, določeni, da ujameta in razorožita čete Želichovskega, v celoti prešli na stran »upornega« generala. Toda tem načrtom ni bilo sojeno, da bi se uresničili. Društvo narodov si take razorožitve ni upalo podvzeti. Največ, kar je bilo pripravljeno storiti, je bil plebiscit. Toda tudi tega sklepa, ki je bil sprejet na seji Društva narodov

28. oktobra, ni bilo moči uresničiti. Za plebiscit bi bilo najprej potrebno, da Želichovski izprazni ozemlje Vilna, s čimer se pa »vstaški« general ni strinjal. Hkrati bi bilo treba za plebiscit ustanoviti mednarodno okupacijsko vojsko, toda nobena država ni hotela imeti opraviti z nepomirljivim generalom v evropskem zakotju, ki meji na »sovjetijoc«. Zadevni poljski pozni leta 1920/21 so se popolnoma izjalovili.

Društvo narodov je opustilo misel na plebiscit in se izreklo za neposredna pogajanja med Litvo in Poljsko, ki naj bi se vršila pod nadzorstvom komisarja Društva narodov v osebi Belgijca Himansa. Od marca 1921 do januarja 1922 so se med vilenjskimi zidovi vlekla dolga in utrudljiva pogajanja, dokler Himans ni v svojih prizadevanjih, da bi dosegel sporazum, izgubil potrpljenja. Njegove predloge je odklanjala zdaj ena, zdaj druga stranka. Naposled se mu je zazdelo, da je našel Salomonovo rešitev: predložil je načrt priključitve Vilna kot avtonomnega področja k Litvi, toda s pogojem, da bo Litva sklenila večno gospodarsko in vojaško zvezo s Poljsko. Z drugimi besedami, odstopil bi Vilno Litvi, vso Litvo pa bi dal Poljski. Kakor je bilo pričakovati, je vsa ta zamisel naletela pri obeh strankah na naj-



Pilsudski

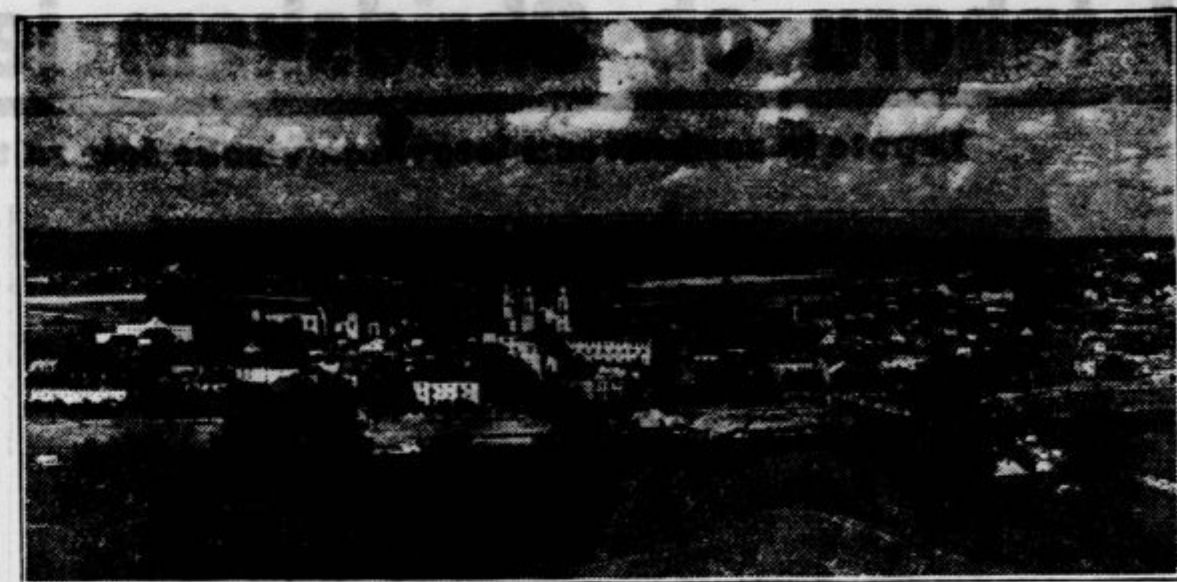
večji odpor. Poljska ni hotela izročiti Vilna, Litva pa se je bala, da bo izgubila svojo neodvisnost. Nato je svet Društva narodov namesto vilenjskega vprašanja likvidiral vilenjsko komisijo.

Poljaki medtem niso spali. V januarju 1922 so ustvarili v Vilnu nekaj krajevnih parlament. Litvanci, Judje in Belorusi pri volitvah večidel niso hoteli sodelovati. Volilne komisije so tvorili skoraj izključno le Poljaki. Volilce so spuščali k skrinjicam brez vsakih dokumentov. Izid volitev je bil že naprej znan. Dne 15. februarja 1923 se je Poljska obrnila na konferenco poslaničkov s prošnjo, naj v smislu člena 87. versajske pogodbe določi njene prvotne meje. Medtem je poljski sejm na seji 2. marca 1923 proglasil aneksijo Vilna. Čez nekaj dni, 15. marca, je konferenca poslaničkov potegnila mejno črto tako, da je Vilno ostalo v mejah poljske države. S tem je kratkoročno potrdila status quo. Litva je protestirala, toda to ni pomagalo. V oktobru 1927 so v Vilnu svečano praznovali

Kupon za brezplačno

„Minuto pomenka“

Štev. 46



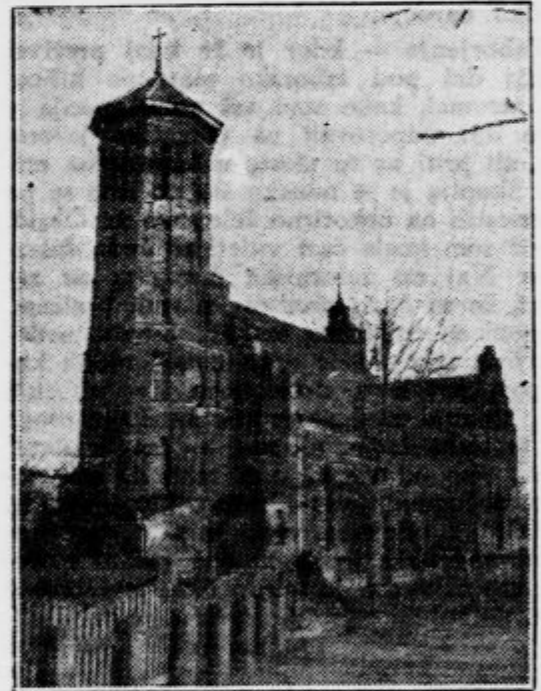
Pogled na Kovno med rekama Njemenom in Nerisom

sedmo obletnico okupacije mesta. Na svečanost sta prišla maršal Pilsudski in general Želichovski. Napetost med Litvo in Poljsko je tako narasla, da je moralo Društvo narodov spet posredovati, toda brez uspeha. Jeseni leta 1927 sta se Volde-maras in Pilsudski srečala v Ženevi. Toda njuni razgovori so se končali s popolnim polomom.

Vilno je Litvi življenjsko potrebno mesto. V starodavnih časih velikih knezov Gediminove dinastije je Vilno pripadalo Litvi. Toda to še daleč ni najvažnejši argument. Vilno je glavno gospodarsko središče njemenskega bazena. Odcepitev južnega dela bazena z Vilnom, ki je razrezala živ organizem, je obsodila vse odrezano ozemlje na hiranje in neizbežno siromašenje. Vilno teži k Njemeni. Že od nekdaj so spomladaj, poleti in jeseni iz Vilna splavirali po Njemeni les proti morju. V okviru Poljske Vilno ni imelo možnosti razvoja. V tem okviru bi bilo Vilno ostalo zakotno in revno podeželsko mesto, močno oddaljeno od središča. Sovjetska zveza je z moskovsko pogodbo 12. julija 1920 priznala Vilno Litvi. Na tem stališču je tudi ostala. Druge države, zlasti baltičske, niso Litvi dajale nobene moralne podpore. Smatralo so vsa stvar za krajevni obmejni spor.

Poljska se je tudi iz vojaško-strateških ozirov tako trdovratno oprijemala Vilna. Vilno je ležalo blizu meje treh držav: SSSR, Litve in Letonske. Vilno je bilo glavno strateško oporišče proti SSSR. Vilno je bilo neprestana grožnja Litvi in iz-

hodišče za njeno nadaljnje podjarmljenje. Poleg tega pa je bilo Vilno najvažnejše središče za zagotovitev poljskega vpliva na Letonskem, Načrt Velike Poljske, s katerim se je bavil Pilsudski, je predvideval vzpostavitev Poljske »od morja do morja«, v njenih zgodovinskih mejah iz leta 1774.



Kaunas — Kovno: stolnica iz leta 1410, ki jo je zgradil veliki vojvoda Vitold

Razgledi in sprehodi

O klasikih in moderni

Stvar je dvojna. Ljudje, ki za vsako ceno višje cenijo umrlega avtorja kot živega, so mi prav tako zopni kakor nekritični občudovalci vsega novega. So ljudje, ki se navdušujejo za tradicije, in ljudje, ki se navdušujejo za revolte. Slepo oboževanje in občudovanje brez vzroka nista nikjer na mestu. Marsikaj literat brez muze misli, da je posebno aktualen in radikalen, če zavrne kakega klasika, v resnici pa le ne pojmuje njegove obsežnosti. Marsikdo, ki piše, se čuti bogsigavci kako kultiviranega, če izgrava klasike proti modernim, vendar pa s tem izdaja le svojo nezmožnost, da bi razločeval podrejeno od velikega. Na obeh straneh manjka zmožnosti razlikovanja.

Vedno imamo žive klasike in mrtve novitete, aktualne pesnitve, ki so bile pisane pred stoletji, in brezpomembno, antikvarno pisarstvo, in naj je pravkar nastala. Nevarna zabrednost je, če smatramo vsakogar, ki danes piše, za sodobnika in se čutimo z njim solidarni. Nesmiselno je jemati pod zaščito tistega, ki dela konjunkturo in kolportžo, ker je naše starosti in ker maže v najnovejšem slogu. Nasprotno, on kompromitira ta slog in zlorablja ter diskreditira vso generacijo. Predsodek je vedno neumen, bodisi da obstoji za sedanjost ali za preteklost. Oboževanje brez razlike pa je stalno omejeno, oboževanje zaradi drugih, da trbimo v isti rog, pa sramotno.

Toda ne glede na občudovanje ali odklonitev moramo imeti občutek, da je potrebno, da beremo sodobna dela. To pa ne zato, da ostanemo na tekočem in da moremo razpravljati kot moderno orientirani, temveč zato, ker je tisti, ki le z mrtvimi obuje, tudi sam mrtve. Drugače bi bili skrovi, da se dela sodobnikov živa pokopljejo ali pa pri nastanku zadušijo. Zato se brigajmo za vse, kar ni kar tako slučajno postavljeno v isto časovno dobo kakor

naše življenje. In — le mirno recimo — ker imamo proklete dolžnosti in nalogo, da zagotovimo živčnim pesnikom njihov življenjski obstoj.

Sončna luč

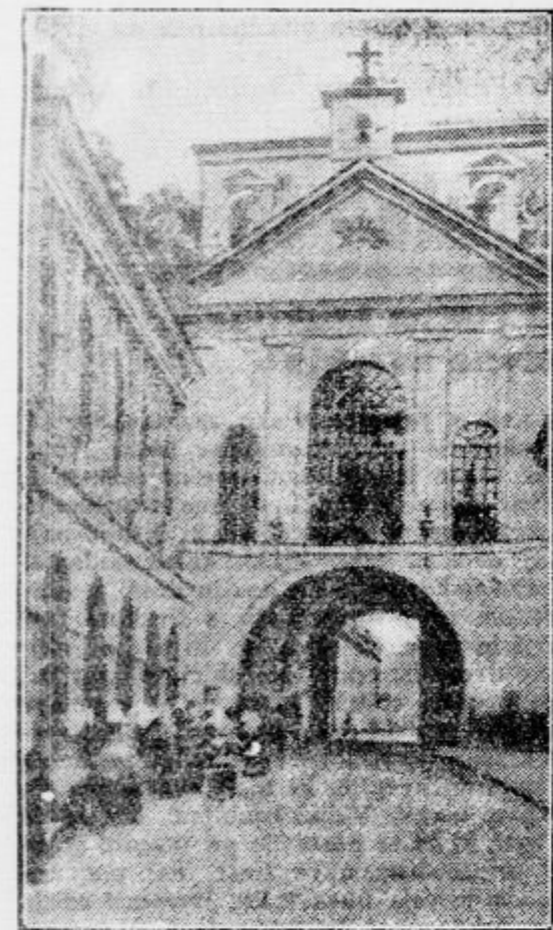
Ko enkrat mine prva polovica aprila in postajajo popoldnevi daljši, padajo do poznih jeseni v mojo sobo sončni žarki. Prav za prav to ni originalno sonce, kajti moje stanovanje je tako zagonetno postavljeno v svetovni prostor, da ga morejo doseči le upognjeni svetlobni žarki in tudi ti samo ob posebno lepih sončnih dneh. To pa so samo sončni žarki, ki jih odbija belo platno izložbe nasproti ležeče trgovine. Torej samo nekaj odpadke sončne svetlobe, majhen del iz onega bogatega ležišča, oddaljenega 149 milijonov kilometrov od nas. Sonce iz druge roke.

Pa naj se ta sončna luč še tako potruži, da bi mi dala svetlobo, dasi mi vzdolž stene hoče dokazati nekaj belo na črnem in mi mavričasto barva kozarce in steklenice, ostane vendarle falzifikat. Ne smem se spomniti na kap Sunion, na grško, rimsko, špansko luč, na pozne kraške zimске noči, ko stoji sonce in luna istočasno na nebu in ko se svetlobo zemeljski kamni, kakor da bi zvezde ležale po tleh. Človek se mora pač zadovoljiti. Vsakdo izmed nas doseže v življenju prav toliko luči, kolikor je zaslužil.

Ob petih se umakne, se poslovi z zadnjim posevnim smehljajem: z bogom, dragi, dovolj za danes! To je nezanesljiva prijateljica, odide, če jo nujno potrebujemo, in ostane prav tedaj, ko nam je najbolj nadežna. V Italiji me je pražila, zdaj pa me zapuša in dovoljuje, da lazijo sence iz vseh kotov, da bulji vame tema.

Pa pravijo, da bo tistemu, ki mora zdaj bivati v temi, nekoč postalo svetlo...

JL



Vilno: Ostra Brana

Voz pa Vam je posodila le za en dan. Zdal pa razpolagate z njenim denarjem in hohštaplirate v najdražjem letovšču ter mislite, da gospa Seljakova iz raznih zasebnih ozirov ne bo vložila tožbe proti Vam. — Da ste bili radi silnih goljufij že večkrat kaznovani, smo tudi zvedeli in je tamošnja policija že obveščena, da onemogoči sleherni poizkus bega. Naši klienti so se žal prepreno odprle oči. Imela Vas je za obubožanega, toda poštenega človeka, ki si je moral zaradi slabih gmotnih razmer izbrati poklic teniškega trenerja in si je celo pridobil njeno zaupanje in naklonjenost. Upam, da boste toliko razsodni in škodo povrnil, ker veste, kaj Vas v nasprotnem slučaju čaka.

Advokatura dr. Srakar & Co.
Po takem ni čudno, da je padala gospa Amalija Govednikova iz ene omedlevice v drugo in se ji je potem pridružila še Biba, ko je našla zmečkani list na tleh. — Peroslav Brkič pa se je še isti dan napravil nevidnega za vedno.

A mera je bila šele polna, ko je naslednji dan Biba privihrala domov, se z dramatičnim patosom vrgla na divan in hlipala:

»Pomisli, mama,« ihte je cefrala svileni robček, »oni muzikant, ki sem ga zavrgla, sploh ni navaden muzikant, ampak je napravil spomladni diplom iz jusa in v vsem jazu so sploh sami akademiki. — O, da nisem tega prej vedela. — Tako grozno sem nesrečna, usoda me preganja in mi ne privošči koščka sreče.«

In obe sta jokali, gospa Govednikova si je soot drgnila čelo s kolonjsko vodo. Vse se je vrtele pred njo.

»In mi moramo to doživeti! Mi, taka družina. Niti minute ne ostanem več tu, takoj odpotujem!«

Biba je tiho pristavila:

»Tako že hrepenim po Bojanu. Pojdimo domov!«

In to se je zgodilo.

H K.:

Potegavščina

Bil je lep pomladni dan. Tonček učitelj je zbolel in upravitelj je poslal njegov razred domov. Tonček od samega veselja ni vedel, kaj bi počel. Domov ne gre: kaj bi hodil, navsezadnje bi se moral še učiti. Iz gole preprostosti je sklenil, da mora na kak način postati junak dneva.

Tonček je bil povrhu še pristno dunajsko dekle, in takšni velikomestni fantiči so pogosto pravi tički.

Premišljujoč razne malopridnosti je prišel pred mestno hišo. Na najvišjem stolpu te hiše stoji železna sčha moža z zastavo v roki. Tega železnega moža je Tonček zdajci vzel na muho. O, to bi bilo strašno, če bi se tale železni mož začel hipoma mlati in bi strmoglavil na cesto.

Ko je Tonček stal tak pred mestno hišo, se mu pridruži njegov sošolec Pepček: »Kaj pa tako strmiš v železnega moža?« ga je radovedno vprašal Pepček.

»Veš, Pepček, meni se je ravno zdaj zazdelo, da se je železni mož zamajal.«

Zdaj je začel tudi Pepček strmeti v železnega moža in kmalu je potrdil Tončkovo odkritje.

»Res! Poglej, zdaj se je spet zamajal!« je zaklical ves navdušen, ko se jima je približal starejši gospod in radovedno vprašal, kaj se je zgodilo.

»Železni mož se maja!« je gladko odgovoril Tonček.

»Le pogledite, gospodi!« se je vtaknil v pogovor Pepček. »Samo še na drugo od prapora visi.«

»In zdaj!... Ali ste videli?« je kazal Tonček.

»Kaj pa?« je vprašal stari mož in se zazrl kvišku.

»Že spet se je zamajal!« je rekel Tonček z glasom trdnega prepričanja.

Ali je staremu možu zaradi napetega gledanja v višino zamrgolelo pred očmi, ali kaj — tudi on je bil prepričan, da se železni mož maja...

Kmalu se je nabralo okrog trojice polno ljudi. Vse je upiralo pogled v železnega moža. Čim bolj napeto so gledali, tem bolj se jim je zdelo, da se res maja. Od vseh strani drviijo ljudje na kup. Dečka sta se v tej gneči izgubila. Tončka je množica že odrinila do stopnic gledališča, ki stoji precej daleč nasproti, in njegova zadeva je prevzela množico. Da njegova zadeva je postala zadeva vseh, zakaj vsak hoče biti junak dneva, vsak bi se rad videl v časopisu, da je bil prvi, ki je opazil to majnanje.

Pred mestno hišo je bil hrup in vrišč, cesta je bila tako natrpana, da se je promet ustavil. Na obeh straneh množice se ustavljajo vozovi električne železnice, avtomobili in druga vozila. Policija že ne more več vzdrževati reda pri toliki množici. Vsak izmed ljudi hoče biti najbolj važen, vsak bi bil rad junak dneva, vse se prepira za prednost te časti... Celo žaljivke dežujejo...

»Jaz sem to prvi zagledal!« se ponaša eden izmed onih, ki so prišli najpozneje. »Nikar ne govorite, vi ste šele zdaj prišli! Jaz sem bil prvi!«

»In če dolf pade?« se začuje med množico glas.

»Nak, taka nesreča!«

»Pa kje bomo dobili drugega železnega moža?«

»In tako velikega!«

»Ta ima dobrih pet metrov!«
»Kaj gobezdate?! Petdeset metrov, ha-ha!«

»Mejdun, ta je pa dobra!«
»No veste pa vi boljše!«

»Saj sem šele nedavno bral v dnevnikih ob njegovi petdesetletnici!...«

»Kaj? Petdesetletnik?« vprašuje eden v zadnji vrsti.

»Kaj takega!« hrumi naprej.

»Kaj pa?«

»Petdeset!«

»No, kaj takega!...«

»Taka nesreča!«

»Kaj se je pa zgodilo?«

»Petdeset mrtvih!...« se širi govorica.

»Tam v zadnjih vrstah jih je že sto mrtvih!...«

»Kaj, sto mrtvih?«

»Pa nikjer gasilcev... Nobene rešitve?«

»Nu, kaj takega je mogoče samo pri nas!«

»Saj to itak vemo!«

»Kadar se kaj zgodi, seveda spijo...«

Razlega se pravo bučanje... Toda zdajci prihaja požarna bramba — voz za vozom. Od vseh strani se čujejo gasilске trobente in prihajajo reševalni vozovi.

Vpiti, rjovenje, žvižganje... Ljudje iztezajo vratove, da so kakor žirafe; vsak hoče vse videti. Zdjaj pride uradna komisija, a njeno delo je težko, zakaj vse se gnete okrog nje in vsak se baha, da je on to odkril.

Prične se novo izpraševanje:

»Kaj se je zgodilo?«

»Železni mož se je zamajal!...«

»Pet sto mrtvih!«

»Strašno!«

»Grozno!«

Ves Dunaj je pokoncu, povsod zastaja promet... Poročevalci dnevnikov švigajo sem in tja, poslušajo, pišejo... Toda pi-

šejo ne samo poročevalci, ampak tudi stražniki.

Ko se slednjič pojasni, da je vse to samo poredna potegavščina, je že dvajset oseb, ki so se najbolj potegovali za čast, da so prve videle tisto majnanje, aretiranih, češ da se to pravi imeti za norca gasilce, reševalce in oblast.

Tonček je bil stal na stopnicah gledališča in se zmagoslavno smejal na vsa usta. Oh, kako čudovito je bilo to vrvenje, ta množica avtomobilov, gasilskih, reševalnih voz! In vse to je bilo njegovo delo, v njegovih možganih se je porodilo! Ponovno je Tonček še nekaj časa opazoval valovanje ljudi, potem pa je odšel, ponosen, kakor vojskovodja po dobljeni zmagi.

Drugi dan, po čudovito lepo prespani noči, je Tonček čital v časopisu poročilo o včerajšnjem dogodku. Obraz se mu je med branjem čedalje bolj širil.

»Nu, tebi je pa menda zelo všeč tole pobalinstvo?« je očitljivo vprašala mati svojega sina.

Tonček je zrl v svojo skodelico kave in molčal.

»Nu, kajpak, to je današnja mladina!« je mrmrala mati sama zase.

»Ampak hvala bogu!« se je potem obrnila k svojem fantu. »Kajne, Tonček, ti ti bi ne mogel...«

O, Tonček je bil prebrisan. Konec stavka je pobral z materinih ust s poljubčkom, vzletel solsko torbo in šel...

Ne, ne, mati; tvoj Tonček takih reči ne dela! Katere matere sinček pa je tak tič?



V taboru ob Ohridskem jezeru

Lepote in zanimivosti letovanja visoke šole za telesno vzgojo



Končano! Kaj? boste vprašali. No, izpiti vendar. Zaključili smo prvo šolsko leto, izvršili smo vse svoje dolžnosti, zaprli vse izpitne skrbni za devetimi zapah in se z veseljem podali materi naravi v sladko naročje.

Taborjenje — kdor je že kdaj preživel nekaj dni pod taborsko platneno hišico, bo razumel, kako smo vsi polni upanja v lepe dni odpotovali na Ohridsko jezero. Da, ali priti na to mesto ni enostavna reč. Do Skoplja je še nekako šlo, tu smo se pa premestili na ozkotirno železnico za Ohrid. Prvič sem imela čast videti to čudo železnice. Naj mi železniška direkcija ne zamere, če to čudo predstavim tudi bralcem. Vagoni so primerno majhni, hitrost nedejstljiva, tako da je eden izmed mojih kolegov, prvak v desetboju, da izkoristi čas, treniral med potjo tek na dolge proge — ni slaba ideja, ali ne? — čas je zlato! Imeli smo odprte wagone, tako da smo lahko občudovali vso okolico, klopi smo si obložili z odejami, vsak je sam sebi seriral najljubša jedila in naš jedilnik oziroma spalni vagon je mirno nadaljeval svojo pot.

Prvič smo imeli čast videti to čudo železnice. Naj mi železniška direkcija ne zamere, če to čudo predstavim tudi bralcem. Vagoni so primerno majhni, hitrost nedejstljiva, tako da je eden izmed mojih kolegov, prvak v desetboju, da izkoristi čas, treniral med potjo tek na dolge proge — ni slaba ideja, ali ne? — čas je zlato! Imeli smo odprte wagone, tako da smo lahko občudovali vso okolico, klopi smo si obložili z odejami, vsak je sam sebi seriral najljubša jedila in naš jedilnik oziroma spalni vagon je mirno nadaljeval svojo pot.

Blizu ribiške vasi

Drugi dan smo se z ladjo odpeljali na kraj taborjenja; ženski tabor 2 km od vasi Peštane, moški poleg Sv. Zauza. Nad jezerom smo bili vsi na mah navdušeni. Krasno je, veliko, lepe modrikaste barve, valovi butajo ob stene, sončni žarki se odražajo v vodi, ribe veselo poskakujejo iz jezera. Ni potrebno mnogo domišljije — zdi se nam, da smo na morju, še vodo bi skoraj občutili slano. Takoj smo iztovorile svoje hišice, kuhinjo in ostale potrebščine in delo v ženskem taboru se je začelo. Za občudovanje narave, kopanje in drugo bo še dovolj dni na razpolago. Kuharica in njene pomočnice so se takoj začele vrteti okoli ognjišča, saj so se lačni želodci začeli kmalu oglašati. Vse ostale pa lopate, sokire in žago v roke in po navodilih naše vodnice smo hitro uredile prostor, dvignile šotore, izkopale jarke, postavile postelje in vse ostale pritlikline. V vsakem šotoru sva spali po dve in si uredili »zakonske postelje«, da je bilo več prostora za ostale predmete. Vse smo medsebojno tekmovali, katere si bomo lepše in praktičneje uredile šotor in vso okolico. Tako smo si iz najpreprostejših sredstev, palic, kamnov, desic in sličnega gradiva napravile police in police za najpotrebnejši pribor, za čevlje, nahrbtnik in obleko. Pred šotori smo razprostrle pristne perzijske preproge v obliki drobnega peska, vsak šotor je pa dobil tudi: svoje ime po značilnosti svojih prebivalcev. V dveh, treh dneh je bila zgrajena tudi umivalnica, bili so urejeni dohodi, pristanišče čolnov in tabor je bil urenjen, da bi še najstrožji kritik ne imel kaj pripomniti. Tako je, da tudi prav, saj naš tabor je moral biti vzor vsem sličnim »ustanovam«. Jasno je, da je sredi tabora stal jambor, kjer se je zjutraj in zvečer dvigala in spuščala državna trobojnica in kjer so nam čitali vsa važna navodila in odredbe.

V objemu jezera

Ker naše taborjenje ni bilo samo zabavnega značaja, ampak je spadalo v del našega pouka, smo kmalu začeli tudi z resnim delom. Vrstila so se predavanja o ureditvi tabora, o higieni, prvi pomoči, kulturni umetnosti, plavanju, reševanju, veslanju in streljanju, orientaciji v prostoru, planinarenju, vse teoretično in praktično. Ker je bilo gospodarsko in blagajniško vodstvo v naših rokah, smo tudi v tem pogledu dobile vpogled v vodstvo tabora.

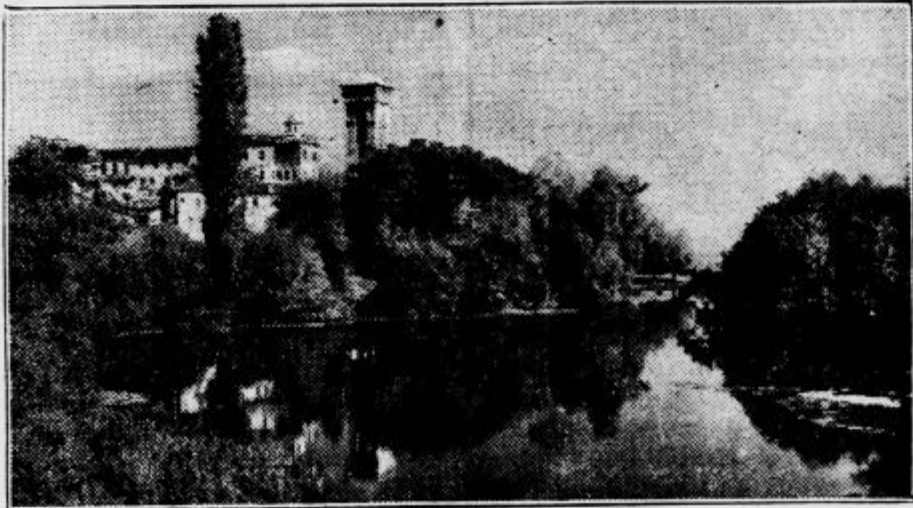
Najljubše nam je bilo pač plavanje, veslanje in streljanje. Ker smo prej vedno plavale samo v bazenu, nam je bilo sedaj v izredno veselje, da smo lahko neovirano plavale daleč v jezero in se krotale v vodi, kolikor in kamor smo hotele. In veslanje — smuk v sandoline, pa hajd na raziskovanje jezerske obale, na kratek pogovor z ribiči, želeč jim mnogo sreče, ali

do bližnjih Peštan po opravkih. Tako smo odkrile izvirne pitne vode, opazovale ribice in uživale na lepi jezerski gladini. Ne bom pozabila, kako sem že prvi dan izkusila prijetnost mokrega elementa, ko sem v popolni telovadni obleki s trenerko vred po neprevidnosti padla iz sandoline, medtem ko se je moja tovarišica srečno rešila »neomadeževana«. Dobro, da se je ves manever dogodil pri vkrcanju, drugače bi se mi obleka napila vode kakor goba in bi bila prisiljena k neprosto voljni vodni telovadbi.

Borba za sandoline

Pri potapljanju smo reševale piščalko, ki je sploh igrala najmenjše vlogo v našem taboru, kajti njenemu znaku se je moralo vse pokoravati. Tudi pri reševanju utopljenca smo zbrale vso svojo pozornost, da ne bi »nesrečnice« res neprosto voljno utopile ali ji s prijemom za vrat odvzele prepotrebni zrak.

Pogled na našo obalo ob takih učnih urah je bil sploh zanimiv. Ena skupina na žive in mrtve trenira noge ali dihanje za crawl, druge se vadijo v vztrajnostnem plavanju, kakor bi hotele priti na drugo stran jezera, nekatere pa že skrivaj prežijo na sandoline, na katere je po končani obvezni uri pravi »juriš«. Kdor prej pride, prej melje in — adijo mare! — čolničnik odbrzi v zaželeno smer. Edino dežurna, »oči in ušesa tabora«, žalostno gleda na



Slovečki samostan Sv. Naum

obali ves živžav, kajti ona ima ta dan toliko dolžnosti in nalog, da se ne more udeleževati našega veselja; zato sama sebe tolaži, češ: nič ni večnega, pa tudi moje dežurstvo ne.

Noč je temna ...

Ponoči čujejo in skrbijo za naše varno spanje nočne straže, ki imajo razmeroma lahko delo, kajti naš prostor je od vseh strani obdan z visokimi navpičnimi stenami, tako da je dohod mogoč samo od jezera ali ob obali. Zato je straža oborožena samo s svetilko, bistrim očesom in sluhom, v kolikor se pač ne bori s skritim sovražnikom v sebi — občutkom strahu in samote ali s spisanjem, da se olajšamo svojo dolžnost, prisluhnemo lepemu petju ribičev, pijuskanju jezerskih valov, mirnemu spanju tovarišic, opazujemo spreminjajoče se barve jezerske vode, premerimo tabor v vseh smereh in čas hitro mine. Vsako delo, vsaka dolžnost, vsak trud ima svoje lepote in svojo privlačnost — in to občutiti, v tem uživati, za to se boriti, to je zadovoljstvo v človeškem življenju.

Naši občudovalci

Glas o našem prihodu se je hitro razširil po vsej okolici in kmalu smo imele polno hvalnih obiskovalcev, predvsem otrok in žensk, s katerimi smo postale takoj dobre znanke. Občudovalci smo jih lepo narodno nošo, zanimala se za njih preprosto, a težko ribiško življenje, udeleževali se narodnih običajev, plesale z njimi narodno kolo, se fotografirale, razgovarjale, kratko: postale smo večni prijateljci. Da je narod pijazen, dober, pošten čeprav preprost in reven, smo imele večkrat priliko opaziti. V dokaz, da so tudi oni nas vzljubili, naj navedem, da je neka seljanka prinesla v dar naši vodnici tabora dve jajci, ki jih je do njenega prihoda tako ljubosumno skrivala za pasom, da sem bila prepričana, da bosta postali če ne trdo, pa vsaj mehko kuhani. Vprašanja, kaj delamo, ali same opravljamo vsa dela, ali smo zaročene ali poročene, so bila v ospredju nji-

hovega zanimanja. Večkrat sem razdelila med nje za nekaj dinarjev bonbonov, ki jih je s slastjo jedlo, mlado in staro. Kakor hitro sem se prikazala med njimi, sem že imela vso vas okoli sebe. Včasih je prišlo tudi do šalivih prizorov, ko nisem razumela narečja ali gibov z glav, kajti za »da« odkimavajo, za »ne« prikimavajo. Da spoznamo tudi ta krasni del naše države in njene prebivalce, je bil gotovo tudi eden izmed vzrokov, da nas je vodstvo šole poslalo na Ohridsko jezero.

Mnogo presenečenja in občudovanja smo zapazile v očeh prebivalcev, ko so nas videli, kako s puško na rami, nožem ob pasu junaško korakamo na začasno strelišče, kjer smo se vadile v uporabi orožja. Ali ko smo se nekega večera odpravljale na dogovorjeno bojno igro! Naši tovariši iz moškega tabora so napadali ne smo branile odrejeno nam ozemlje, vse je šlo po določenem načrtu. Bili so ujetniki in ranjenci, ko smo se zbrali ob tabornem ognju, da proslavimo »zmago«. Medtem ko sem čakala kot prednja patrola na sovražnikov napad sem imela priliko razgovarjati se s pastirjem, ki je gnal čredo domov. V razgovoru sem mu pojasnila delovanje puške in strelno moč izstrelkov, in ko je vse to prijel v roko in s primernim spoštovanjem otipal, je krepko dal duška svojemu začudenju s pristno narodno kletvico; nato jo je hitro odkuril, da sem se morala res od srca nasmejati.

Kar po domače ...

Koliko lepega bi vam lahko še napisala o našem življenju na taborjenju. Ali ste se že vozili kdaj na jadrnici? To je užitek! Drsite po vodni gladini, val pljuske preko jadrnice, hitro nategnete vrvi in okrene jadro in čoln spet reže jezerske valove. Žal je na Ohridskem jezeru veter nestalen in če vprašate našega »očeta jedrilice«, bi vam vedel o tem marsikaj povedati, kako je n. pr. nekaj sto metrov pred ciljem potrpežljivo čakal na odrešenje, končno pa le — priveslal domov. Tudi v tem je bil užitek — toda samo za druge, ki so tako dobili snov za svoje taborske zabave.

Večkrat se je vršila zvečer zabava ob tabornem ognju, kateri so prisostvovali tudi naš rektor, tovariši ali drugi gostje.

sočustvuje z nami, ki jemljemo slovo od kraja, kjer smo preživele lepe, sončne dneve, in skromno pošilja svoje solzice na nas. Pozdrav »Hej trubači!« naših tovarišev nam naznanja, da je ladja prispela po nas. Še nekaj minut in ladja z vsem svojim tovorom, v vsem svojem sijaju, s polno paro nadaljuje pot proti Ohridu. To vam je bila čudna in zanimiva procesija. V sredini potniška ladja s prepevačim živim tovorom, ob strani dv- tovorni ladji z vsemi našimi premičnimi kot častni straži, zadaj pa »prečastiti rep«, sestojec

po vrsti iz manjše prevozne ladje, pa jadrnice, pa še malo večjega čolna. Pa rečite, če nismo odšli z dovolj častnim in dolгим spremstvom.

Še nekaj skokov po Ohridu, nekaj malenkosti za spomin in po isti poti kakor smo bili prišli, smo se vrnili v Beograd.

Ko tako mislim nazaj na te lepe dni, ki smo jih vse preživevali na taborjenju, želim, da bi bil vsakdo deležen lepote življenja v prosti naravi in bi jih užival ob razkošnih darovih Ohridskega jezera.

Jelica Vazzazova

Minuta pomenka

Za življenje in za vsak dan

SV. TROJICA

Vaš rezki in zbadljiv značaj ne izvira toliko iz zlobe, kakor iz zagrenjenosti, ker vas družba ni prav umela in cenila. Vendar pa ste v tem oziru vse preveč občutljivi, kar vam še bolj množi otožnost in sentimentalnost. Ne ozirajte se na sodbje ljudi, pač pa glejte, da bo vaša vest zadovoljna z vašimi deli in če vam ničesar ne očita, ne poslušajte nikogar in bodite popolnoma mirni.

POLETJE 19

Delavnost in skromnost vam pomagata, da laže hodite po poti življenja. Notranji mir je razlit preko vaših del in harmonija odmeva iz vsega vašega mišljenja.

SPOMLAD 7

Notranja meglenost in neurejenost vam kalita jasno mladih let. Dobro veste kje je iskati vzroka. Če neprenehate s sedanjim načinom življenja, boste padli v melanholijo, potrtost in vse veselje do življenja vam bo izginilo. Zdjaj stojite na jugu in valove hrumi proti vam. Umaknite se, ker še je čas! Toda kmalu bo prepozno in tedaj vas zagrnejo vode in izginili boste brez sledu.

JESEN 42

Udarcem življenja ste znali pogumno kljubovati in nič vam ni moglo vzeti volje do življenja. Ohranili ste si še kosček mladostne vedrine, ki vam bo prav gotovo pomagala prenašati tegobe sedanjega življenja.

MOJ SEN

Priloženi rokopis kaže nedostopno, nekoliko vase zaprto naravo, ki pa kljub temu ni brez čstev in plemenit značaj lahko vzbudi v njej harmoničen odmev. Zdjaj je še v dobi kipenja in marsikaj v njej še ni ustaljenega, vendar pa vse kaže, da je na pravi poti. Iz gornjega si lahko sami odgovorite na svoje vprašanje.

NINA — MARIJA

Vi ste ena izmed redkih preprostih in naravnih žensk, ki to govori kar misli, in ki ne pozna zahrbtnosti. Zato vam je bila sreča precej naklonjena, pa tudi za to, ker niste nikdar storili takega dejanja, da bi vas morala vest vse življenje peči.

Vašega moža je življenje precej zdelalo, kljub temu pa ni izgubil veselja do dela in do načrtov.

ANITA C.

Ce boste bolj odporni in če boste nekoliko bolj vase zaupali, se vam bo tudi sedanja nesreča pretopila v smehljaj. Manj joka in več dela pa več volje kakor obupa in videli boste, da bo šlo.

LEV

Nagel, ohlapen in površen značaj, ki je radi svoje malomarnosti in radi premajhne podjetnosti zapadel resignaciji. Marsikateri zaklad je zakopan v vas, pa ste prelagodni, da bi ga izkopali. Ce boste nadaljevali to pot, boste imeli bolj klavarno bodočnost.

PETER B.

Clovek, ki ni brez sposobnosti, vendar pa jih radi zaprek in nezadovoljnosti s samim seboj ne more prav razviti. Ko boste odstranili vse ovire, se vam bo odprlo novo življenje.

KOROŠKA BELA 1908/1913

Samostojen, nekoliko nagnjen k samoljubnosti, drugače pa vseskozi korekten človek, ki mu je mnogo na tem, da ljudje mislijo o njem le dobro in uživa, če izve, da ga je ta ali oni pohvalil. Radi tega se vtisni nekoliko zlažete, da le vaša okolica dobro misli o vas. Imate uglezen nastop in zato uspete tam, kjer bi kdo drugi obupal. Iz priloženega rokopisa odseva mehka duša, polna samozatajevanja in tihega trpljenja.

BOROVORA

Vaše dekline je krhko, nekoliko bolešno bitje. Zgubljate se v praznih sanjah in imate malo smisla za realno plat življenja.

Vi ste preveč skromni in premalo jasni. Ker gledate vedno le vase in zase, zato se nikdar ne boste mogli živjeti v dušo drugega človeka. Vaša glavna napaka je, pomanjkanje odkritosti do drugih in do samega sebe.

BODOČNOST VII.

Kljub zatrevanju, da ste srečni in zadovoljni, vam tega ne verjamem, ker imate prevelike zahteve, ki vam jih življenje v tem času in v taki družbi ne more dati. Manjka pa vam poguma, da bi si priborili to, kar vam je nujno potrebno.

Ker je on umeren, pameten in realen človek, vam lahko prinese zadovoljstvo in mir. V nekaterih trenutkih življenja je potrebno, da si človek odločno reče da ali pa — ne.

L. Azkuin

Za ravno cesto Ljubljana - Št. Vid

Zanimiva pobuda, naj bi velika Ljubljana dobila lepo reprezentativno avenijo

Z veliko vneto je država uredila gorenjsko cesto in ji dala kar najmodernejši cestniški. Del te ceste je tudi cesta Ljubljana - Št. Vid. Mnogi ovinki so bili ali odstranjeni ali omiljeni. Nameravana in tudi že trasa je delna cesta, ki se odcepi od sedanje šentvidske ceste blizu gostilne pri Žiberdu in drži na vzhodje šentvidskega hriba za šolo in v isti smeri dalje kot bodoča glavna cesta. V programu je bila prvotno tudi cestna širina tridesetih metrov.

Finančni razlogi so vsekakor vplivali, da se cesta Ljubljana - Št. Vid ni bolj vzravnila. Z ozirom na Veliko Ljubljano je to velika škoda, kajti s cesto Ljubljana - Št. Vid v ravni črti in z drugo cesto, ki bo držala ob progi gorenjske železnice, bi bil opredeljen na najugodnejši način ves ta odsek Velike Ljubljane zapadno od Masarykove ceste v približno pravokotnem cestnem sistemu, le malo križanem z diagonalnim. Šišenska cesta na primer, ki drži iz Kosez do remize cestne železnice in dalje na gorenjsko progjo pri nekdanji postaji Dravljice, gre od del diagonalno na Ježico.

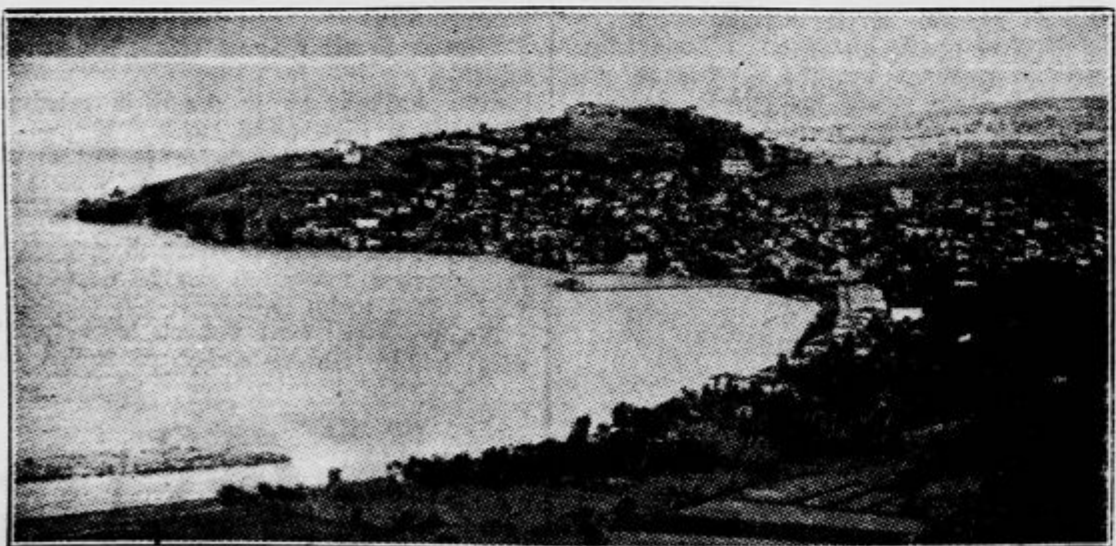
Sicer pa še ni prepozno, da popravimo pogoščeno. Ob šentvidski cesti se za zdaj ne gradi preveč. Tudi ni potrebno, da se sedanja cesta Ljubljana - Št. Vid takoj preuredi. Glavno bi bilo, da se cesta znova trasa v ravni črti od policijske stražnice v Šiški (križišče Celovška cesta - Aleševčeva ulica) na vzhodje šentvidskega hriba za šolo v Št. Vidu in še dva kilometra preko Št. Vida proti vasi Medno, odkoder bi v lahkem loku zavila na že obstoječo cesto pri železniški postaji Medno. Ko bo to storje-

no, naj se prepove vsako zazidavanje ali prezidavanje v prostoru nove trase. Nova cesta bi se gradila kot izredno reprezentativna cesta Velike Ljubljane s primerno širokim osrednjim cestniščem, ki bi bilo najmanj dvakrat tako široko kakor sedanja, s tramvajsko progjo na levi in desni, z drevoredom na obeh straneh, s širokimi trotoarji in z vrvtovi ob hišah, ki bi bile najmanj dvonadstropne. Na skicji so načrtani trije primeri cest, ki bi prišli v poštev za novo projektirano cesto. Dobili bi tako krasno, skoraj osem kilometrov dolgo veleumestno avenijo, ki bi bila v ponos sedanji in bodoči Veliki Ljubljani. Kar se tiče ovir, ki bi se postavile pri izvedbi gradnje priporočene nove trase, naj poudarimo, da je cela nova trasa, izveniši enega dela, tako rekoč še nezazidana. V prvem odseku, kjer se nova trasa skoraj ujema s sedanjo cesto, leže dve enonadstropni hiši in ena pritlična v prostoru trase. V drugem odseku (Šišenska cesta — Sv. Roka cesta) drži nova trasa čez polja in travnike in leže v njenem prostoru eno gospodarsko poslopje ob Kavčičevi gostilni, ena pritlična hišica ob Menardovi mizarski delavnici in ena hišica ob Sv. Roka cesti. V četrtem odseku (gostilna Žiberdu — stranska pot pri šentvidski šoli) so v trasi izven dveh hiš ob potu, ki drži od trgovine Rozman proti hribu, samo kozolci in ena hajta. Peti odsek (stranska pot pri šentvidski šoli — proti vasi Medno) je izveniši dveh kmečkih zgradb kar v početku tega odseka še trasa nova, to je začela nezazidana in tudi skoraj neobdelana zemlja ob vzhodje šentvidskega hriba. Samo v tretjem odseku (Sv. Roka cesta — gostilna Žiberdu) zadnemeno na več zgradb, ki leže v prostoru nove trase. To sta dve enonadstropni hišici, sedem pritličnih, ena hajta Berličeva mizarska delavnica in eno skladišče furnij.

Povečani stroški za odkup zgradb in zemljišč, čez katera bi držala ravna trasa, bi pomenili v primeri s krasno pridobitvijo za Veliko Ljubljano malenkost. Če se dalje preudarija, da sedanja cesta Ljubljana - Št. Vid, ki ima do gostilne pri Žiberdu še vedno sedem velikih in manjših ovinkov, trikrat križa ravno traso, se dalje nje dosti tesno drži in se končno po projektirani odcepitvi Žiberdu — vzhodje šentvidskega hriba pri šoli v Št. Vidu z njo zopet ujema, tedaj je pač najbolj priporočljivo, da celo progjo Ljubljana - Št. Vid gradimo v ravni črti, pri čemer se nam nudi tako ugodna prilika, da damo Veliki Ljubljani krasno in ponosno veleumestno avenijo, s kakršno bi se moglo ponašati le malo velikih mest.

Predlagamo pričujočo pobudo za gradnjo ceste Ljubljana - Št. Vid v ravni črti in jo priporočamo o dobrohotno premišljevanje v prid in ugled naše bele Velike Ljubljane.

M. M.



Pogled na mesto Ohrid

Maribor v znamenju plavalnega sporta

Prvi prvaki Slovenske plavalne zveze

V soboto in včeraj so bile na Mariborskem otoku plavalne tekme za prvenstvo SPZ, v katerih je Ilirija z 252 točkami osvojila prvenstvo pred MPK z 207, Muro z 28 in Bratstvom z 8 točkami — Dobra organizacija, veliko zanimanje, lepa darila

Maribor, 11. avgusta.

Dopoldne skoki...

Mariborski otok je bil danes dopoldne navzlic dežju prizorišče napetih borb za častni naslov prvaka v skokih v vodo. Stevilni tekmovalci iz Ljubljane, Jesenice in Maribora so se pomerili in pokazali krasne skoke, ki so dokazali, da je ta lepa plavalna disciplina v Sloveniji na najvišji stopnji. Zal je manjkalo priljubljeni šampion-olimpijonec Branko Zihnerl, ki ga težka bolezen priklepila na bolnišni posteljo. Pred pričetkom tekmovalstva so se ga tekmovalci spomnili in mu zaklicali svoj krepki sportni pozdrav.

Rezultati so bili naslednji:

Prvo mesto in s tem prvenstvo Slovenske plavalne zveze si je osvojil Keržan (Ilirija) z 43,83 točkami. Naslednja mesta so zasedli: 2. Pribošek (Bratstvo, Jesenice) 41,83, 3. Janovsky 35,19, 4. Rojina (oba Ilirija) 32,14, 5. Skofič 25,07, 6. Podkubovšek 22,80, 7. Berlič (vsi trije MPK) 19 točk.

Tekmovalci so si za poljubne skoke izbrali zelo težak in pester spored. Posebno sta ugajala Pribošek in Keržan. Mariborskim tekmovalcem se je poznala trema, bodo pa sčasoma s pridno vajo dosegli še lahko lepe uspehe.

Pri juniorhah je tekmovala le ena in sicer članica Ilirije gđ. Kober Tatjana, ki je pokazala že lepo šolo in dosegla 13,90 točk.

Sodniški zbor so tvorili gg. prof. Kuljiš, Košak, Stergar, Kramaršič in Linhart. Ocene so bile skoro vedno soglasne. Žal je zelo lepi prireditvi vsled neugodnega vremena prisostvovalo le malo število gledalcev.

Popoldne zadnje plavalne discipline

Popoldne je bilo v kopališču na mariborskem otoku zaključeno tekmovalje za prvenstvo Slovenske plavalne zveze še z naslednjimi točkami:

50 m prosto juniorji: 1. Knop (MPK) 30,5, 2. Braniselj (MPK) 32,2, 3. Jud (Ilirija) 32,6, 4. Jovanović (I) 33,00. Skupno število točk: Ilirija 176, MPK 96, Mura 14, Bratstvo 8.

50 m prosto juniorke: 1. Mihorko (MPK) 38,5, 2. Devetak (MPK) 40,2, 3. Zaletel (I) 41,4, 4. Bežjak (I) 43,6. Točke: Ilirija 184, MPK 117, itd.

100 m prosto moški: 1. Cvetko (Mura) 1:26, 2. Voller (MPK) 1:27,2, 3. Mihorko (MPK) 1:29, 4. Tori (I) 1:31, 5. Voller II (MPK) 1:31,2, 6. Brozović Dušan (I) 1:31,5. Točke: Ilirija 188, MPK 132, Mura 27 itd.

100 m prosto moški: 1. Hudnik (I) 1:09,6, 2. Zimič (MPK) 1:10,2, 3. Knop (MPK) 1:12,1, 4. Močan (I) 1:12,2. Točke: Ilirija 204, MPK 147 itd.

Velika kolesarska dirka

Včeraj je bilo na državni cesti do Celja odn. do Trojan 25 kolesarjev v ogorčeni borbi za naslove banovinskih prvakov — Med juniorji je zmagač član Edinstva Slavko Kosi, med seniorji pa je bil prvi Hermežan Ivan Peternelj

Ljubljana, 11. avgusta.

Pri današnjih kolesarskih dirkah za banovinsko prvenstvo Slovenske kolesarske zveze je sodelovalo 8 klubov: Hermes in Edinstvo iz Ljubljane, Zanja iz Zgor. Kašlja, Zanja iz Jesenice, Ljubljana iz Dobrunj, Edelweiss in Zelezničar iz Maribora in kolesarski klub iz Slovenjgradca, ki so poslali v borbo 25 dirkačev, kar je za tako važno prireditelja kar zadovoljivo število. Razveseljivo je bilo tudi veliko zanimanje občinstva, saj je dirkam prisostvovalo na cili pri gostini Kačič na Tyrševi cesti nad 500 gledalcev, pa tudi na progi vse do Celja in nazaj so bili dirkači deležni velike pozornosti. Vodstvo dirke je bilo v rokah agilnega podpolkovnika v p. g. Jaklič Josipa, tehničnih referentov zveze gg. Maverja Ivana in Pleška Stanka, starterja g. Vospornika in ostalih funkcionarjev, ki so organizacijo tekmovalja izvedli hitro in brezhibno.

Ob 6.20 je startalo 9 prvorazrednih vozačev na 148 km dolgi progi iz Ljubljane do Celja in nazaj, nekaj minut po 7. pa so šli na pot juniorji, 16 po številu, na 78 km dolgo progo iz Ljubljane do vrha Trojan in nazaj.

Malo pred 10. so pričeli prihajati na cilj juniorji, ki so vso progo vozili v precej hitrem tempu in tudi borba za mesta je bila vse do cilja neverjetno ostra in zanimiva. Mlada garda je vso progo vozila v precej strnjeni skupini in tudi na cilj je prvih 7 prišlo skoraj istočasno. Naslov banovinskega juniorskega prvaka si je priporil Kosi Slavko, ki je za dolžino — pol kolesa potisnil odličnega Jeseničana Milana Mraka in Alojza Muleja na drugo ozir. tretje mesto, pa tudi ostali vse do osmega mesta zaslužijo posebno pohvalo. Smolo je imel Rossman, ki je veljal za favorita, pa je zaradi defekta na kolesu zasedel le 10. mesto. Na cilj je prišlo 14 vozačev in le dva sta borbo opustila. Povprečna brzina zmagovalca 32,724 km na uro je bila skoraj zadovoljiva.

REZULTATI JUNIORJEV

1. Kosi Slavko (Edinstvo) 2:23:18, 2. Mrak Milan (Zanja, Jes.) 2:23:18½, 3. Mulej Alojz (Zanja, Jes.) 2:23:18¾, 4. Matejek Leo (Ljubljana) 2:23:21, 5. Koren Franc (Edinstvo) 2:23:26, 6. Bukvič Ivan (Zanja, Jes.) 2:23:27, 7. Bizilj Albin (Ljubljana) 2:23:28, 8. Klemenčič Ivan (Ljubljana) 2:24:06½, 9. Grmek Anton (Zelezničar), 10. Rossman Oskar (Edelweiss).

V skupini 9 prvorazrednih dirkačev je bila borba dosti težja kakor v juniorski skupini, kajti vreme jim je na poti od Zalc do Celja precej nagajalo. Dirkači so vso progo do Celja in nazaj do vnožja Trojan vozili v strnjeni skupini, ki sta jo ves čas spremljala dva mlada vozača — turista — Mihečič in Rakef, ki zaslužita

100 m prsno dame: 1. Mihorko (MPK) 1:43,6, 2. Filipič (I) 1:52,2. Točke: Ilirija 212, MPK 160 itd.

50 m prosto dame: 1. Devetak (MPK) 40,5, 2. Bajde (MPK) 42,3, 3. in 4. Zaletel in Bežjak (oba I) 42,8. Točke: Ilirija 220, MPK 181 itd.

3x100 m mešano, moški: 1. Ilirija I 4:00, 2. MPK I 4:09,8, 3. MPK II 4:16,2, 4. Ilirija II 4:18,5.

Zaključno stanje točk: Ilirija 252, MPK 207, Mura 28, Bratstvo 8.

Ilirija: MPK 9 : 0 (2 : 0)

V waterpoolu je ilirijansko moštvo brez posebnih težav z lahkoto visoko porazilo Mariborčane. Tekmo je sodil inž. Stergar.

Po končanih tekmah je mestni župan dr. Juvan, ki je osebno prisostvoval prireditvi, izročil zmagovitemu moštvu Ilirije dragocen pokal ter poudaril pri tej priliki, da bo mestna občina mariborska vedno z velikim veseljem podpirala lepi plavalni šport. Drugoplasiranemu domačemu klubu MPK, ki je dosegel v borbi z močnim nasprotnikom ved kakor zadovoljiv rezultat v izenačeni borbi, je zastopnik Tujkoprometne zveze g. Hrovat izročil krasen pokal.

Plavalna liga 1940

Jug : Jadran 66 : 43

Tretja zaporedna zmaga Juga na turneji — Incident v waterpolu v Splitu

Split, 11. avgusta.

Sinoči je bil tukaj ligaški plavalni dvoboj med Jugom iz Dubrovnika in domačim Jadranom, v katerem so Jugovci slavili precej izdatno zmago. Jadran je moral v tem dvoboju nastopiti brez svoje znane plavčice Bearove, kar ga je stalo mnogo dragocenih točk in je moral gostom prepustiti zmago s 43:66 točkami.

Podrobni tehnični rezultati so bili naslednji:

400 m prosto gospodje: 1. Žižek (Jug) 5:07,7, 2. Milosavič (Jg), 3. Belotti (Jd), 4. Puljo (Jd).

100 m prosto dame: 1. Jazbec (Jg) 1:20,4, 2. Sidar (Jd), 3. Petrovič (Jg), 4. Bejković (Jd).

100 m hrbtno moški: 1. Luka Ciganović (Jg) 1:13,6, 2. Perfeta (Jd), 3. Bakašun (Jd), 4. Marko Ciganović (Jg).

200 m prsno dame: 1. Poznjak (Jg) 3:22,5, 2. Stipanović (Jd), 3. Matijević (Jg), 4. Bejković (Jd).

100 m prosto moški: 1. Milosavič (Jg) 1:02,6, 2. Petrone (Jd), 3. Stakula (Jg) 4. Tresić Pavič (Jd).

100 m hrbtno, dame: 1. Brbora (Jg) 1:39,1, 2. Olga Ciganović (Jg), 3. Fračeski (Jd), 4. Radica (Jd).

kal. Ta govornik je posebno poudaril koristi plavalnega sporta v zvezi z razvojem tujskega prometa. Zmagovalec v umetnih skokih Ilirijan Keržan je prejel lično darilo SPZ, najboljši plavalec Maribora, mladi Knop, pa je bil nagrajen z zbirko knjig: darilom g. A. Ribnikarja. Vsem zmagovalcem je slednjič predsednik SPZ dr. Skaberne izročil lepe spominske znake, naglašajoč, naj jih s ponosom nosijo na svojih dresih kot vidne znake uspehov, ki so jih dosegli na prvem prvenstvu SPZ.

Organizacija tekme je bila v večih rokah vodilnih funkcionarjev SPZ dr. Skaberne, Kramaršiča, prof. Kuljiša, inž. Stergarja in še drugih, katerim sta pomagala še domačina Košak kot vrhovni sodnik in predsednik MPK g. Bergant. Plavalne tekme v Mariboru so pokazale, da bi se dalo v Mariboru z marljivim delom tudi v plavalnem sportu mnogo doseči. Agilnemu MPK, ki je mnogo žrtvoval in doprinesel, da je to prvenstvo tekmovalje tako lepo uspelo, gre vsa zahvala in priznanje, na javnih faktorjih in ostali javnosti pa je, da temu klubu priskoči na pomoč pri nadaljnjem delu za razmah plavanja na naši severni meji.

200 m prsno moški: 1. Barbieri (Jg) 2:55,7, 2. Paškeš (Jd), 3. Brinič (Jg), 4. Nonweiler (Jd).

4x100 m prosto dame: 1. Jadran 5:44, 2. Jug 5:48,4.

4x200 m prosto moški: 1. Jug 9:59,9, 2. Jadran 10:15,8.

ZAKLJUČNO STANJE TOČK: JUG 66, JADRAN 43.

Jug : Jadran 2 : 1 do odmora

Tekma v waterpoolu, ki jo je sodil dr. Šef iz Zagreba, je bila po svečanem prvem polčasu prekinjena, ker je nekdo iz publike sunil sodnika v morje. Dr. Šef v znak protesta ni hotel dalje soditi, Jadran pa se bo zaradi te njegove odločitve pritožil na plavalno zvezo.

V tabeli v plavanju se vrstni red po sobotnem srečanju ni prav nič spremenil, ker je Ilirija z boljšim povprečnim rezultatom po 62,50 točke še zmerom na prvem mestu. Jug ima po šestih srečanjih povprečni rezultat 61,33 točke, potem pa sledijo: Viktorija s 55, Jadran s 47 in slednjič ZPK s 47,20 točke na tekmi.

rom uspeh. Vsi tekmovalci so prišli na cilj; povprečna brzina zmagovalca je bila 30,354 km na uro.

VRSTNI RED PRVORAZREDNIH VOZACEV

1. Peternelj Ivan (Hermes) 4:52:25½, 2. Golob Armand (Edinstvo) 4:52:25¾, 3. Gregorič Janko (Slov. gradec) 4:52:25¾, 4. Gorenc Vinko (Zanja) 5:00:22½, 5. Podmiljšak Franc (Edinstvo) 5:04:17¼, 6. Grabner Franc (Hermes) 5:05:49¼, 7. Gartner Frano (Ljubljana), 8. Jakše Rajko (Edinstvo), 9. Anžič Franc (Ljubljana).

Po dirki so na vrtu Kačičeve gostilne razglasili rezultate in razdelili diplome ter številna praktična darila. Prehodni pokal zmagovalca, ki ga je poklonil ban dr. Natlačen je prejel Ivan Peternelj. Predsednik SKZ g. Jaklič je čestital za uspehe vsem tekmovalcem ter jih pozval, naj se prihodno nedeljo v borbi za naslov državnega kolesarskega prvaka bore čim čisteje.

Dirka je minila brez vsake nezdore in v najlepšem redu. Varnostna služba je bila v vseh krajih v redu in so tako dirkači kakor tudi prireditelji lahko več kot zadovoljni s svojo današnjo prireditvijo.

Atletski dvoboj v Ljubljani

Lep uspeh Ilirije nad Zagrebčani

Tudi tretji dvoboj omladincev se je končal z zmago Ilirije v razmerju 58 : 56. — Račić, Ivakovič in Dolenc so postavili odlične rezultate

Ljubljana, 11. avgusta. Danes popoldne je bil na telovadišču Sokola Ljubljana matica atletski dvoboj med omladinci ljubljanske Ilirije ter zagrebške Concordie. Belo-zeleni iz Ljubljane so morali napeti vse sile, da so porazili svoje zeleno-bele sportne tovaršice. Zmaga je bila odločna šele pri zadnji disciplini, v metu kopja.

Nekaj podrobnosti

Popoldanski dež, ki je sicer ohladil ozračje, je precej razmočil že tako mehko tekališče. Zaradi tega so bili rezultati v tekih in skokih nekoliko slabši, kakor bi sicer bili, toda kljub temu lahko rečemo, da so bili zelo dobri.

Tekmovalje se je začelo s tekmo na 100 m. Račić je seveda tekel samo za zmago, Kolenc pa je z zelo dobrim rezultatom zasedel z lahkoto drugo mesto pred zelo slabima Zagrebčanoma. Sledilo je metanje kroglice, kjer je presenetil Iveković, ki je vrgel seniorsko kroglo 13,19 m (!) in seveda zasedel prvo mesto. Tudi drugi in celo tretji Zagrebčan sta bila dosti boljše od naših, ki niso navajeni na seniorsko kroglo. Pri skoku v višino sta imela oboje borbo za prvo mesto domači Milanović B. in Ivanuš. Oba sta s precejšnjo težavo preskočila 170 cm, naprej pa ni šlo več. Zato sta si delila prvo in drugo mesto. Na začetku teka na 400 m se je zdelo, da bosta Ilirijana Oberšek in Pleničar sigurno zasedla prvo in drugo mesto. Oberšek je sicer v zelo ležernem teku (56,9) zmagal, Pleničarja pa je v zadnjih metrih potisnil Pišl z drugega na tretje mesto, kar gre pač na račun slabe taktike. Račić je pri skoku v daljino presenetil vse. Skakal je sicer običajno preko 6 m,

sodnikov ni odzvalo vabilu, dobra in se je tekmovalje odvijalo še dovolj hitro.

Tehnični rezultati

100 m: 1. Račić (Ilirija) 11,7, 2. Kolenc (I) 11,8, 3. Resnik (Concordia) 12,4, 4. Penić (C) 13,4.

Krogla (seniorska): 1. Iveković (C) 13,19, 2. Dolenc (C) 11,15, 3. Oberšek (I) 10,04, 4. Vehar (I) 8,75.

Daljina: 1. Račić (I) 6,48, 2. Dolenc (C) 6,19, 3. Milanović D. (I) 5,92, 4. Resnik (C) 5,52.

Višina: 1. in 2. Milanović B. (I) ter Ivanuš (C) oba 170, 3. Königsmann (C) 160, 4. Milanović D. (I) 155. Izven konkurence je za trening skočil Bratovž, ki je prišel pred tednom od vojakov 165 cm.

400 m: 1. Oberšek (I) 56,9, 2. Pišl (C) 57,4, 3. Pleničar (I) 57,8, 4. Botka (C), diskvalificiran radi prestopka.

Disk: 1. Iveković (C) 33,30, 2. Dolenc (C) 32,50, 3. Vehar (I) 32,40, 4. Stančič (I) 28,05.

1500 m: 1. Glonar Aleksander (I) 4:27,2, 2. Magušar (I) 4:28,4, 3. Pribič (Conc.) 4:44,2, 4. Kašanin (C) 4:54.

Palica: 1. Dolenc (C) 3,41, 2. Ivanuš (C) 3,00, 3. Milanović (I) 3,00.

Kopje: 1. Tarbuk (C) 43,62, 2. Vehar (I) 41,90, 3. Kolenc (C) 40,78, 4. Oberšek (I) 40,30.

4x100 m: 1. Ilirija (Račić, Kolenc, Oberšek, Pleničar) 46,6, 2. Concordia (Batka, Penić, Pišl, Resnik) 50,4.

Atletski miting v Celju

Juniorji Planine so zmagali nad juniorji Celja z 61 : 43 točkam

Celje, 11. avgusta.

Včeraj dopoldne je bil na celjski Glaziji dvoboj med atletskimi juniorji ljubljanske Planine in SK Celja. Iz tega dvoboja so izšli atletski Planinci kot sigurni zmagovalci, ki so v glavnem prevladovali v metih in skokih, medtem ko so domačini zmagali v tekih. Kljub premoči Planince, ki je zlasti izražena v tekih, so bile borbe za prva mesta v posameznih disciplinah precej izenačene, posebno v metih kroglice in diska ter je bilo vse tekmovalje zelo zanimivo ter je zadovoljilo številne gledalce. Tudi posamezni rezultati, ki so bili doseženi, posebno v tekih, skokih in metu kroglice, so zelo dobri ter nam kažejo viden napredek naših najmlajših atletov. Poudariti pa moramo predvsem rezultate na 100 in 200 m, ki jih je dosegel komaj 16 letni Hanza, ki so zanj naravnost odlični.

Pokalni brzi turnir Svobode

Glavno darilo je dobila Ilirija, tolažilno pa Hermes

Ljubljana, 11. avgusta.

Na igrišču Ljubljane so danes popoldne odigrali nogometni brzi turnir v režiji SK Svobode s sodelovanjem enajstoric Ljubljane, Olimpa iz Celja, Hermesa in prireditelja. Za turnir ni bilo posebnega zanimanja in na igrišču ni bilo več kakor 50 gledalcev, ki pa so z zanimanjem sledili borbam moštvev v igrah za točke, trajajočih po 2 krat 15 minut.

SVOBODA : OLIMP 3:1 (1:0)

Enajstorič Svobode je v prvi igri zasluženo, čeprav nekoliko previsoko, izrazila svojo premoč in je ambiciozne Celjane, ki so imeli tudi nekaj smole, odpravila gladko.

LJUBLJANA : HERMES 2:1 (2:0)

Nova ligaša sta se po daljšem presledku srečala v borbi, ki je bila prav zanimiva. Ljubljana je s tesnim rezultatom zmagala nad Šiškarji, ki so zaigrali prav dobro, vendar jim napad po stari navadi še vedno šepa. V enajstorič Ljubljane smo po daljši pavzi videli Laha, ki je dal prav dobro igro, pa tudi Smoleja je vredno pohvaliti.

LJUBLJANA : OLIMP 3:0 (1:0)

V igri s Celjani je Ljubljana po skromni igri prvega polčasa zasluženo zmagala in čeprav so se gostje krepko upirali, je vendar rezultat za domače, kar preskromen, ker v napadu razen Laha ni bilo strelcev.

HERMES : OLIMP 3:0 (2:0)

Zmaga Hermežanov je bila dobljena že v prvi polovici po zaslugi odločnejšega napada domačih. Gostje so v polju igrali dobro, v napadu pa nimajo uporabnih moči.

LJUBLJANA : SVOBODA 5:0 (4:0)

Enajstorič Ljubljane in Svobode sta zaigrala prav dobro in je visoka zmaga ligasa bolj zaslugi dobro razpoloženega Laha, kakor pa boljše igre vsega amotva. Pri Svobodi je bila dobra obramba, v napadu pa na žalost nimajo niti enega strelca in zato je poraz povsem zaslužilo.

HERMES : SVOBODA 0:0

V zadnji tekmi sta se borila za tolažilni pokal Hermes in Svoboda. Hermežani so zaigrali neverjetno slabo in se imajo samo izredni smoli ter slabi igri napadalec Svobode zahvaliti, da je igra odšla neodločena.

Pokal prireditelja si je zasluženo priborila enajstorič Ljubljane, tolažilno darilo pa so odnesli Hermežani, ki pa danes niso imeli najboljšega dneva.

Tekme sta vodila sodnika gg. Makovec in Mehle.

Ostale nogometne tekme

Rusi v Sofiji

SOFIJA: Spartak (Moskva)—Slavija 6:1 (6:0). Prvo gostovanje moskovskega nogometnega kluba v Sofiji je prineslo ruskim nogometašem zelo visoko zmago, ki pa je v ostalem tudi popolnoma zaslužena. Enajstorič ima v svojih vrstah skoraj same odlične tehnično izvežbane nogometaše, ki so razen tega pokazali tudi silen polet. Obisk občinstva je bil rekorden.

BEograd: BSK — Jugoslavija 2:2 (1:1). Revanžna prijateljska tekma med obema domačina rivaloma, ki pa ni bila niti najmanj podobna prijateljskemu srečanju, ker je prišlo v njej do številnih incidentov, zaradi katerih je moral sodnik pred koncem igre izkjučiti Mrkušića pri »plavih« in Aco Petrovič pri rdečih. Sodnik Vasa Stefanović je zaradi svoje avtoritete vendarle srečno privedel to igro do konca. Tekma je med maloštevilno publiko zapustila slab vtis.

ZAGREB: Hašk : Baška 2:0 (0:0). Prva jesenska tekma v hrvaški ligi. Hašk je nastopil s pomlajeno enajstorič, ki pa ni mogla v vseh pogledih zadovoljiti. Njegova zmaga nad precej slabimi Subotiča-

Bil je izredno razpoložen, saj je poznal tudi pri teku v stafeti, kjer je zadnjega tekača Planine kljub precejšnji prednosti, ki jo je ta imel, dohitel ravno na cilju, kar pa je bilo še premalo, da bi odločilo zmago Celja v tej disciplini. Nekateri so sicer videli Hanzo prej, toda sodniki in tudi ure so potrdile prednost Planine. V splošnem moramo biti s potekom tekmovalja popolnoma zadovoljni, čeprav je razlika v točkah v prid Planine izražena nekoliko previsoko, kar je pripisovati izenačenosti vseh njenih atletov. Vreme je bilo tudi precej naklonjeno posebno tekmovalcem, čeprav je pred tekmovaljem deževalo, kar je ugodno vplivalo zaradi ohlajenja soparnega ozračja. Ponovno se je izkazalo, da naša atletika lepo napreduje, želeli bi pač bilo, da bi se tudi razmere v naši atletski zvezi kmalu popravile, tako da bi imeli v njej voljo do dela zastopniki tistih klubov, ki z rednimi pogostimi prireditvami širijo in potrjujejo lepi sloves naše atletike. Pri tej priliki bi še opozorili, da pripravljiva agilna atletska sekcija SK Celja za 24. avgusta velik nacionalni miting, na katerega bo povabila naše najboljše državne reprezentante ter bo tudi za najboljšega atleta, oziroma rezultat, ki bo na mitingu dosežen, razpisal lep pokal. V vsaki disciplini je nastopilo po več tekmovalcev, razen na 100 in 200 m, štela pa sta se za dvoboj po dva najboljša od vsakega kluba.

Rezultati tekmovalja:

Tek 100 m: 1. Hanza (C) 11,3, 2. Burja (P) 12,2, 3. Tone (C) 12,3, 4. Demšar (P) 12,8. Točke: Planina 4, Celje 7.

Met kroglice: 1. Kuk (P) 44,4, 2. Deržek (C) 13,95, 3. Gogaia (P) 13,87, 4. Veble (C) 13,43. Planina 11, Celje 11.

Skok v višino: 1. Strupi (P) 160, 2. Furman (P) 160, 3. Deržek (C) 157, 4. Petek (C) 157. Planina 19, Celje 14.

Tek 200 m: 1. Hanza (C) 24,1, 2. Gole (P) 25,2, 3. Burja (P) 25,6, 4. Tone (C) 26,7. Planina 24, Celje 20.

Met kopja: 1. Dolinar (P) 41,07, 2. Urbančič (P) 39,48, 3. Berti (C) 34,34, 4. Deržek (C) 32,96. Planina 32, Celje 23.

Tek 1000 m: 1. Kos (C) 2:52,5, 2. Žele (P) 2:58,6, 3. Kukavica (P) 2:58,8, 4. Kokot (C) 3:03. Planina 37, Celje 29.

Skok v daljino: 1. Urbančič (P) 5,84, 2. Strupi (P) 5,80, 3. Tone (C) 5,37, 4. Hanza (C) 5,19. Planina 45, Celje 32.

Met diska: 1. Urbančič (P) 36,95, 2. Veble (C) 36,01, 3. Deržek (C) 35,39, 4. Kuk (P) 35,01. Planina 51, Celje 37.

Stafeta 4x100 m: 1. Planina 50, 2. Celje 50,01. Končno stanje točk: Planina 61, Celje 43.

Dirka na Pohorje

Maribor, 11. avg.

Nedelja sonca, dežja in nezgod

Prijazno jutro je izvalilo številne izletnike — žrtve prometa in raznih nesreč — Popoldne je deževalo

Ljubljana, 11. avgusta. Današnja nedelja nas je opozorila, da počasi jadrano v objem jeseni. Iz nočne megle se je izmotalo krasno jutro in sonce je že zgodaj prišlo, kakor vrsto zadnjih dni. Veselili so se take nedelje številni izletniki, ki so pohiteli na planine in kopališča. Po cestah, zlasti na gorenjsko stran, so se že v ranem jutru razpeli številni avtomobilisti, motociklisti in kolesarji. Vlaki so popeljali na deželo mnoge družine in prijateljske družbe, namenjene taboriti ob naših rekah in potokih. Zlasti lepo število izletnikov je privozilo veliki festival na Jesenicah. Ljubljana ni bila kaj posebno razgibana, še najbolj je bilo popoldne privlačno kopališče »Ilirija«, kjer se je nabrala, kakor vse zadnje dni, prav pisana družba kopalk in kopalcev.

Proti popoldneu pa so se začeli na nebo kopičiti oblaki in pritisla se je soparica, ki ni obetala nič dobrega. K sreči je nevihta s treskanjem izostala. V prvi opoldnjski uri se je nebo nad Ljubljano popolnoma zamrežilo in kmalu je začelo deževati. Deževje, ki je trajalo podluno uro, je osvežilo ozračje. Skvarilo je nekatere prireditve, tako je škodovalo festivalu na Jesenicah, prizadelo je sokolske slavje na Ježici in na Lavrici, kjer so se zbrali sokolski pripadniki iz Ljubljane in okolice v prav zadovoljivem številu. Po 16. uri se je nebo spet začelo jasiti in spet smo uživali lep nedeljski večer.

Mlad utopljenec pod črnuškim mostom

V skladu z razgibano nedeljo je kronika nezgod, ki se jih je tokrat primerilo prav izredno visoko število. Medtem ko je ljubljanska policija počivala, so imeli mestni reševalci precej opravka s prevozi in ljubljanska bolnišnica je morala sprejeti v prenapolnjeni kirurški oddelki vrsto novih trpljenikov. Kopalec je najbolj razburil dogodek pri črnuškem mostu, kjer se je pri kopanju ponesrečil 16-letni Franca Kopitar z Ježice, vajenec pri železničarju Stražišarju na Gosposvetski cesti v Ljubljani. Šel je na nedeljski obisk k svojemcu in se je takoj po kosilu hotel ohladiti v Savi. Ob pol 14. pa ga je menda zadela kap in se je začel potapljati. Drugi kopalci so mu pohiteli na pomoč in so ga

spravili na breg. Franca je ležal negiben, vendar je v njem še tlelo nekaj življenja. Kopalki so ga hoteli obuditi k zavesti z umetnim dihanjem. Trudili so se z njim štiri ure in naposled poklicali reševalce, ki so Franceta prepeljali v bolnišnico. Tudi tu so se zdravniki trudili z injekcijami in z umetnim dihanjem, vendar Francetu ni bilo rešitve.

Vrsta ponesrečencev

18-letni Ivan Modic, gojenec kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, se je dopoldne popeljal s kolesom na izlet proti Sodražici. Po nesrečnem naključju je treščil na tla in si zlomil desnico. — Železniški uradnik Franca Sok iz Ljubljane je za nedeljsko razvedrilo kegljal in si zlomil desnico v zapetu. — Šestletna Zorka Cvajnarjeva iz Seničice nad Medvozdami se je po nesreči polila z vrelim močnikom po obrazu. — 18-letni Alojz Pertinač, težaški pomočnik iz Trbovelj, se je pa po-

nesrečil pri stroju, ki mu je zdrobil mezinco na desnici. — 38-letni Evgen Kosev, uslužben pri Medičevi tvrdki, se je ponesrečil s kolesom in se hudo poškodoval na nosu. — Milnarski vajenec Franca Markelj iz Škofje Loke je pri mletju padel poldrugi meter globoko in si zlomil desnico. — Sejmari Ivan Bernik iz Kranja se je pa mudil na Dolenjskem in so ga v Grosupljem tako hudo priprla vrata vagona, da se mu je zdrobil prstanec na levici.

Motociklist je treščil v avto

Dva brata iz Škofje Loke hudo poškodovana

Kranj, 11. avgusta.

V soboto proti večeru se je pripetila v Stražišču pri Kranju huda prometna nesreča, katere žrtvi sta postala brata Valentin in Franca Kržišnik iz Škofje Loke.

Brata sta se peljala z motorjem v smeri iz Škofje Loke proti Kranju. V Stražišču jima je pripeljal nasproti tovorni avto avtoprevoznika Kosca iz Železnikov. Motor je vozil Valentin Kržišnik, in sicer s precejšnjo brzinjo. Na ovinku, kjer stoji hiša čevljarkega mojstra Demšarja, se je motocikel nenadno zmašil pred tovornim avtomobilom in nesreča je bila tu.

Motor je z vso silo treščil v levi blatnik avtomobila, da sta oba brata v loku zletela v obcestni jarek, kjer sta obležala s hudimi poškodbami. Poleg zlomljenih nog imata oba še hujše poškodbe po obrazu in rokah ter so ju zato takoj z reševalnim avtom odpeljali v bolnico. Na tem ovinku, ki je zelo nepregleden, se je do sedaj dogodilo že več podobnih prometnih nesreč, zato naj bo ta v ponovno svarilo, da je

treba na takih nepreglednih zavojih voziti z vso previdnostjo.

Tovorni avto ga je odbil z betonske ceste

Žrtev prometa je postal tudi Fran Kokalj, tehnični delavec 3. terenske sekcije v Ljubljani, star 40 let in doma iz Velike vasi. V soboto popoldne se je odpravil iz St. Vida peš proti Medvodam. Stopal je po novi betonski cesti. Bilo je okrog 16. ure, ko je po cesti pridiral neki tovorni avto in odbil Franca Kokalja v jarek ob cesti. Od 16. do 2. ponoči je Franca Kokalja ležal nezavesten v jarku ob cesti. Zgolj po srečnem naključju so ga našli neki ljudje, nakar je bil Kokalj prepeljan v ljubljansko bolnišnico. Pri padcu se mu je strahovito poškodoval obraz, lica so popolnoma zmečkana in je prava sreča, da ni dobil Kokalj še hujših, smrtno nevarnih poškodb. Čigav je tovorni avto in kdo je ljubezni vozač, ki ni šel na pomoč, bo skušala dognati preiskava.

Strahovit roparski napad v Halozah

Roparska tolpa s hrvatske strani je umorila in oplenila trgovko Julijano Debeljakovo pri Sv. Barbari — Tudi sinček je obstreljel

Maribor, 11. avgusta.

Predstojništvo mariborske policije je bilo danes zjutraj telefonično obveščeno o groznem roparskem umoru, ki se je dogdil ponoči pri Sv. Barbari v Halozah.

Okoli ene zjutraj so slišali sosedi bivega župana, trgovca in gostilničarja Rudolfa Debeljaka pri Sv. Barbari v Halozah obupne klice na pomoč. Vpila je neka ženska. Nekateri sosede so takoj pohiteli v domačijo Rudolfa Debeljaka. Našli so stanovanje odprto, na oknu pa je slonela negibna, vsa v krvi 37letna Debeljakova žena, ki je imela zevajočo rano na glavi. Nesrečnica je bila že mrtva. V stanovanju pa je bilo vse razmetano. Očitno so roparji iskali denar, ki so naposled tudi našli. Pri tatinskih poslih so bili vilmolci najbrže zaloteni in ker je Debeljakova klicala na pomoč, so jo roparji kratkoma umorili ter s plenum pobegnili v temno noč. Ni še ugotovljeno, koliko denarja je padlo roparjem v roke, ker je mož pokojne Debeljakove na orožnih vajah. Na kraj gnušnega zločina so se podali organi mariborske policije, ki bodo skušali pojasniti ozadje zločina ter izslediti morilce.

Ptuj, 11. avgusta.

Četrte ure od Sv. Barbare v Halozah leži prijazna vasica Medribnik. Hiše v tej vasi so precej oddaljene druga od druge in tako stoji tudi hiša trgovca Debeljaka sama zase na osamljenem kraju. Tu so se dogodile v noči od sobote na nedeljo strahovite reči, ki še niso pojasnjene. V glavnem se je zgodilo naslednje:

Trgovca Debeljak, ki je dobro situiran, je že nekaj časa na orožnih vajah. Doma mu je vzorno vodila trgovino njegova žena Julijana. Sinoči se je dalje časa mudila z raznimi deli po hiši in šla ob 23. uri k počitku. Okrog polnoči so napadli hišo razbojniki; streljali so začeli skozi okna v sobo in druge prostore, razbijali so po vratih in oknih ter so vdrl v hišo. Pretaknili so vse kotičke, našli in odnesli čez 40.000 din gotovine ter za en tisoč tobaka in jstevin. Zbežali so proti hrvaški meji in najbrž čez njo dalje.

Ko so prišli sosede pogledat, kaj se je zgodilo, so našli hišo vso demolirano; Julijano Debeljakovo pa mrtvo, vso prestreljeno. Smrtni strel je dohvil naravnost v srce. Njenega šestletnega sinčka so našli

ljubež živega; bil je ranjen v levo stegno in do smrti prestrašen, tako da ni mogel dati nobenega odgovora ali pojasnila o nesreči.

Dognano je, da so razbojniki najprej vdrl v neko zidnico v bližini Sv. Barbare ter tam popili precej vina. Nekdo je srečal malo pred napadom v bližini Debeljakove hiše večje število možkih, ki so bili po obrazih namazani s sajami, oboroženi pa z motikami in krampi. Človek se jim je umaknil. Roparji so ga opazili, niso mu pa napravili nič žalega, le nekdo je zaklical za njim grdo psovko in hrvaščini. Stevila neznanec na priča ne ve točno navesti, bilo jih je največ 10, a popolnoma zanesljivo jih je bilo šest. Oboroženi so bili, kakor smo že omenili, s poljskim orodjem, imeli pa so še kakava dva samokresa in dve lovski puški.

Nadaljnji podatki še niso znani in jih bo morala ugotoviti preiskava. Dejstvo je le, da je zaradi strahotnega roparskega napada prebivalstvo po celi okolici vse prestrašeno in razburjeno. Saj je očitno, da se je organizirala nova razbojniška družba, ki se ne ustraši nobenega krvavega dejanja, samo da pride do plena.

Policija je ugotovila, da je Lenka s svojim prijateljem Cvetkom Petkovičem iz Dubrovnika, ki so ga ljudje večkrat videli v družbi obeh žensk, kupovala v neki lekarni zdravila za svojo mater. Lenko so zdaj soočili s Cvetkovičem, ki priznava, da je bil z njo v dotični lekarni, dočim Lenka sama vse to zanika. Izkazano je bilo truplo pokojnice in beograjski higienični zavod preiskuje, ali ni bila pokojnica zastrupljena s kapljicami, ki jih je bila Lenka kupila za svojo mater. Ugotovljeno je, da je Lenka po dobro premišljenem načrtu izvalila staro gospo na Ilidži, morda je imela tudi pomagalec.

Pokojna gospa je bila vdova našega izseljenca v Ameriki in je veljala za bogato žensko. V Podgorici je imela kavarno. Lenka jo je pregovorila, da je prodala svojo hišico v Kolašinu za 150.000 din in kavarno v Podgorici ter se odpravila na potovanje. V Sarajevu sta se potem obe ženski sestali. Vse dragocenosti, ki jih je bila zapustila pokojnica, je policija našla dobro shranjene v Nikšiću pri Lenkini sestri. Tako se počasi razvija skrivnost nenadne smrti bogate vdove. Tisti, ki so zakrivali njeno smrt, bodo končno prešli zaslužen plačilo.

Izkoriščanje rudnega bogastva na Hrvatskem

Doslej so oblastva posevala zelo skromno pozornost izkoriščanju rudnega bogastva, ki je v vsej naši državi zelo veliko. Temu skušajo v banovini Hrvatski sedaj odpraviti in je bil v ta namen že lani ustanovljen na tehniški fakulteti poseben rudarski odsek, kjer naj bi se izločalo čim več domačih ljudi za rudarske inženjere. Na istem odseku bo v doglednem času osnovan tudi oddelek za metalurgijo.

Tisk na Hrvatskem

Politična izprememba je v novo nastali banovini Hrvatski povzročila tudi izpremembe v hrvatskem tisku. Letos po vsej banovini Hrvatski izhaja 487 listov, od teh samo v Zagrebu 373. Založb je na Hrvatskem 166, samo v Zagrebu 56. V vsej banovini je 15 dnevnikov, 100 tednikov, 47 polmesecnikov, 36 dvomesečnikov, 12 jih izhaja enkrat na leto, 32 pa je prigodnih.

Nova uprava JUU v Novem Sadu

Oster obračun z dosedanjim upravo

Beograd, 11. avgusta.

V prisotnosti zastopnika bana g. dr. Milana Petrovića, načelnika prosvetnega oddelka, g. Rajka Mihailovića, banskega solskega nadzornika in g. Milinka Lazića, zastopnika centralne uprave JUU je bila včeraj 10. t. m. v Novem Sadu banovinska skupščina JUU za dunavsko banovino. Prisotni so bili delegati iz vseh srezov dunavske banovine, ki so predstavljali 2766 članov.

Skupščino je otvoril predsednik sekcije g. Milorad Motok, ki je predlagal, da se pošljejo pozdravne brzojavke Nj. Velikantstvu kralju, knezu namestniku, prosvetnemu ministru g. dr. Antonu Korošcu, banu dunavske banovine in predsedniku JUU g. Ivanu Dimniku. Delegati so predložili skupščini, da se pozdravi tudi bivši minister prosvete g. Božidar Maksimović, ki je rešil preko 7000 prošelj za napredovanje, ki so leta in leta ležale nerešene. Skupščina je z odobravanjem sprejela ta predlog.

Nato sta skupščino pozdravila zastopnik bana, načelnik prosvetnega oddelka g. dr. Petrović in tajnik glavne uprave JUU g. Milinko Lazić.

O poročilih uprave se je razvila živahna debata. Posebno so vsi govorniki naglasili potrebo, da se dohodki uradništva povišajo sorazmerno z dvigom cen življenjskim potrebščinam, ali naj pa vlada izjavi primerne ukrepe, da se prepreči brezvestna špekulacija z življenjskimi potrebščinami. V zvezi s tem so delegati kritizirali postopek sekcije uprave, ki

izrablja uradniško akcijo za demagoško borbo proti glavni upravi JUU, ki je popolnoma pravilno nastopala v tej akciji in mnogo storila za skupno akcijo vseh uradniških organizacij. Enako so delegati obsodili izrabljanja izstopa učiteljev — Hrvatov iz JUU za borbo proti glavni upravi, ker ni bilo nikakih stanovskih razlogov za izstopanje, in uprave ne zadene nobena krivda za odhod Hrvatov ter so vsi očitki sekcije neupravičeni. Delegati so zato kritizirali opozicijsko stališče, ki ga sekcija uprave zavzema proti glavni upravi JUU in so obsodili njen nastop v glavnem odboru. Znano je, da je sedanja sekcija uprave dunavske banovine po policijski prevzela sekcijo. Posebno živahna je bila debata o demagoškem nastopanju sedanje sekcije uprave proti bivši upravi, ki jo je sodišču obtožila za velike neurednosti in finančnem poslovanju in je to izkoristila za agitacijo proti bivši sekciji in glavni upravi JUU, a sodišče je sekcijo upravo popolnoma oprostilo vsega krivde.

Zato so pristaši glavne uprave predlagali skupščini, da izglasuje nezaupnico sedanji sekciji upravi, da odbije poročila uprave in zahteva volitve nove uprave. Skupščina je z ogromno večino izrekla nezaupnico in pri tajnih volitvah so pristaši glavne uprave dobili ogromno večino in po proporu sedem mest v upravi, dočim je sedanja uprava dobila samo dve mesti. Izvoljeni so tudi novi člani glavnega odbora. Nova uprava, ki je na liniji glavne uprave strogo stanovskega pravca, je že prevzela sekcijske posle.

Kaj vse bo na velesejmu

Prireditelji pripravljajo izredno mnogo zanimivosti

Ljubljana, 11. avgusta

Pod pokroviteljstvom Nj. Velikantstva kralja Petra II. bo v Ljubljani od 31. avgusta do 9. septembra 1940 jensenska velesejska prireditve. V splošnem delu bo razstavljeno: Strojna in kovinska industrija, fina mehanika. Radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjawa. Vozovi, dvokolesa, motorna kolesa, sport. Poljedelski stroji in orodje. Lesna industrija, pletarstvo, ščernarstvo, igrače. Usnje in g. lanterija, krznarstvo. Papir in pisarniške potrebščine. Kemična industrija. Živilska industrija. Stoklo, porcelan, keramika, bižuterija. Glasbila. Stavbarstvo in gradbeni material. Razne novosti.

Posebne razstave: Pohištvo in stanovanjska oprema. Mala obrt. Turizem (prireditelji Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru). Razstava motornih in brez-motornih letal ter modelov. (Prireditelji Aero-klub »Naša krila« v Ljubljani). Aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka. (Prireditelji Zaščitni urad Mestnega poglavarstva v Ljubljani). Zobna tehnika. (Prireditelji Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30-letnem jubileju). Naša vsakdanja prehrana. (Prireditelji zveza gospodinj). Razstava cvetja in zelenjave. (Prireditelji Vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani). Razstava perutnine, golobov in kuncev. (Prireditelji društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani). Razstava likovne umetnosti.

Za razstavno blago so dovoljene izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave. Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci velesejskega brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko dobe potrdilo o obisku velesejskega, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Velja za dopotovanje od 26. VIII. do 9. IX. in za povratek od 31. VIII. do 14. IX. Na parobrodih Jadranske in Dubrovačke plovidbe velja vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem. Na parobrodih Zetske plovidbe pa 50% popust na vozni.

Razstavljeni prostor meri 40.000 m². Ljubljanski velesejem ima lepo, prostrano za-

bavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn ter dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne gledališke predstave »Totega teatra«. Tekmovanje jugoslovanskih harmonikarjev, ki je na Ljubljanskem velesejmu že tradicionalno, bo v nedeljo 8. septembra 1940. Za obiskovalce velesejske (izvzemši imetnike permanentnih legitimacij za Ljubljano) je uprava pribavila lepo število izbranih daril. (Motorno kolo, radio aparat, šivalni stroj, harmonika, mnogo koles, preproge, pohištvo, brzojarilnik, otroški voziček, večje število ur, vino, žganje, pivo, rogaška slatina, kravate, izleti s parnikom v Kotor ter številna bivanja v kopališčih, letoviliščih in zdraviliščih). Darila bodo izrečena 9. septembra na velesejmu.

Brez vzroka je ubil človeka

Sarajevo, 11. avgusta.

Dan danem beremo vesti o umorih iz sovražstva. Ljubosumja, koristoljublja ali kakšnega drugega razloga. Stanislav Dujmušić iz Zenice pa je umoril 30letnega delavca Begana Arnaudovića, ne da bi vedel, zakaj. Arnaudović je mirno šel s svojim bratom po Novi ulici, tedaj pa je prišel iz svoje hiše Dujmušić in zarinil nož, ki ga je držal v roki, Beganu Arnaudoviću v vrat. Rana je bila smrtna. Vročekravnega morilca so prijeli orožniki.

LAHKO NJEMU

Oče: »Mihec, tako velik deček, kakor si ti, se vendar ne bo bal spati v temi.«
Mihec: »Ali očka, tebi je lahko tako govoriti, s teboj spi vendar mamica.«

LEPŠE MU JE TAKO

Deset let je zahajal vsak večer k ženi svojega prijatelja. Ko je prijatelj umrl, so vsi mislili, da se bo z vdovo poročil. Tega pa ni storil. Nekoč so ga vprašali, zakaj se ne oženi s prijateljevo vdovo.
»Kje bi pa potem preživljal večere, če bi se oženil z njo?« jim je odgovoril.

Velik festival na Jesenicah

Prireditvam je prisostvovalo na tisoče ljudi — Popoldne je motil dež

Jesenice, 11. avgusta

Včeraj popoldne in danes ves dan se je vrtel v okviru drugih letnih športnih iger KID prvi kulturni festival železarskih Jesenic. Jesenice so bile vse v zastavah, po ulicah in cestah so valovile množice ljudi, avtomobilski promet je bil živahen kakor v velesejmu.

Festival je otvoril tehnični ravnatelj Kranjske industrijske družbe g. dr. inž. H. Klinar. Telovadba, pri kateri so skupno nastopali Sokoli in Sokolice ter slovenski fantje in dekleta, je sijajno uspela. Nad 3000 ljudi je opazovalo potek telovadbe. Zvečer so na prostem predvajali narodni igrokaz »Plavž«, ki ga je spisal pisatelj g. France Klinar. Pri uprizoritvi je sodelovalo 170 igralcev, pevcev in godbenikov. Predstavo je poslušalo okoli 5000 ljudi. Popoldne je bil sprevid narodnih noš iz Javornika na Jesenice. V sprevidu je bilo nad 50 kmečkih voz in okoli 400 narodnih noš. Sprevid je motrilo več tisoč ljudi. Ob 9. uri se je vršila na Stadionu KID slovesna maša, ki jo je daroval duhovni svetnik g. Anton Kastelic, ob 10. uri pa se je pričela na stadionu velika

gorenjska kmečka ohoet, pri kateri je sodelovalo okoli 200 svatov, opazovalo pa jo je okoli 8000 ljudi. Ob 15. uri se je pričel na stadionu glasbeno-pevski koncert, na katerem je sodelovalo okoli 300 pevcev in godbenikov in ki ga je oddajala ljubljanska radijska postaja. Koncert je poslušalo več tisoč ljudi. Prvi del je odlično uspel, drugi del pa je močno motil dež. Spored še traja. Več bomo o vsestranskem uspehu festivalu poročali v torkovi številki »Jutra«.

Minister dr. Budisavljević na Jesenicah

V četrtek popoldne je prispel na Jesenice minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Srdjan Budisavljević v spremstvu predsednika Zveze industrijev g. Avgusta Praprotnika. Minister se je posvetoval s predstavniki KID, nakar si je v spremstvu ravnateljev in obratovodij ogledal obrate in tehnične naprave. Nato se je posvetoval še s predstavniki delavskih in strokovnih organizacij in se z vsemi prijazno razgovarjal.

Skrivnostni zločin na Ilidži pojasnjujejo

Gospa Pejanovića je bila zastrupljena — Njene dragocenosti so našli

Sarajevo, 11. avgusta

Nedavno smo kratko poročali o nenadni smrti bogate stare gospe na Ilidži, v vili »Beb«, in o ugotovitvi, da je stara gospa umrla naravne smrti, ali pa je bil nad njo izvršen zločin. Gospa Pejanovića je stanovala v vili »Beb« s svojo spremljevalko Lenko, ki se je bila prijavila kot njena hči. Ko je potem gospa Pejanovića tako nanaglo umrla, jo je Lenka pokopala in vsa zadeva bi bila kmalu pozabljena, če se ne bi oglasila prava hči pokojnice in zahtevala od uprave policije materine zapuščine.

Šele takrat se je začela za obe ženski zanimati policija in najprej ugotovila, da se je Lenka vpisala v spisek kopaliških gostov pod lažnim imenom. Njeno pravo ime je Lenka Tijanovića in je poročena. Pred dvema mesecema je prišla s pokojno Marijo Pejanovića na Ilidžo. Pred tem sta bili obe ženski nekaj dni s Sarajevu. Tudi potem, ko sta bili že v Ilidži, se je Lenka večkrat odpeljala v Sarajevo, staro gospo pa je zaklenila v sobo. Poizvedlo je tudi, kakor smo že poročali, pri grobarju v Ilidži, koliko bi stal pogreb, če bi njena mati nenadno umrla.

Ponedeljska križanka

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11
12						13		14			
15						16		17		18	
19						20		21		22	
23				24				25		26	
			27					28			
29	30		31			32				33	34
35		36		37						38	
39			40		41			42			
43				44				45			
46								47			

BESEDE POMENIJO

Vodoravno: 1. mestec v mostarskem okraju, 6. napovedovalec bodočnosti, 12. božjepotnik, 14. južni sad, 15. znanstvena, literarna razprava, 16. veznik, 18. gora v Karavankah, 19. ruska reka, 20. vihar, 22. naplačilo, 23. starorimski novic, 24. uradniški čin, 26. lat. veznik, 27. glasbilo (tolkalno), 28. svetopisemska oseba, 29. ozir. zalamek, 31. Smetanova opera, 33. pesnitev, 35. pesnitev, 37. češko mesto, 38. lat. predlog, 39. član izumrlega naroda, 41. spajanje kovin, 42. zabija okončina, 43. trgovaški popust, 45. gozd, 46. slov. roman zadnjega časa, 47. slov. pisatelj.

Navpično: 1. žensko krstno ime, 2. riba, 3. konec molitve, 4. gozdič, 5. plosk. mera, 7. grška črka, 8. krstno ime slov. slikarja, 9. vodna žival, 10. zapreke, 11. utežna mera za drage kovine, 13. pecivo, 16. slov. gora, 17. mesto v Gornji Sloveniji, 20. slavnostna oprava dostojanstvenikov, 21. hrv. pesnik, 34. del sobe, 25. kakor 41 vod., 29. reka, 30. vzor popolnosti, 32. srbska reka, 33. grška muza, 34. običajno darilo za

sportno zmago, 36. oseba iz Goethejevega »Egmonta«, 38. del okončine, 40. prislov kraja, 42. del cerkve, 44. prislov kraja, 45. vzklík.

RESITEV ZADNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Praga, 5. opolo, 9. ti, 10. rov, 11. nos, 12. da, 14. ura, 16. demon, 18. rez, 19. golob, 21. okoli, 23. Atika, 24. sokol, 25. čas, 26. zapah, 30. barok, 34. Odesa, 35. elida, 36. les, 37. cekin, 40. smo, 41. an, 42. uho, 43. lep, 45. os, 46. Dadal, 47. oštr.

Navpično: 1. Pirot, 2. ar, 3. godba, 4. ave, 5. ono, 6. ponos, 7. os, 8. odelo, 9. tuga, 13. azil, 15. ali, 17. Masaryk, 18. rok, 20. okras, 22. koral, 26. Zola, 27. adend, 28. pes, 29. Hacha, 30. Beneš, 31. ris, 32. odmor, 33. kaos, 38. Ed, 39. ilo, 42. ud, 44. pt.

Troje knjižnih nagrad

si po naklonjenosti žreba dele: Miroslav Stalovsky, Ljubljana, Tržaška cesta 38, Štefi Ostrovršnik, parna žaga, Sevnica in Ivan Varšek, dijak Raka pri Krškem.

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 6. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljka izdaja »Jutro« izhaja vsak ponedeljek jutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.— po razpisalnih dostavišena Din 5.— mesečno.
Maribor: Grajski trg št. 7. Telefon št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglaš po tarifu.

Sestanek kralja Karola in kralja Borisa ob Črnem morju

Pospešena pogajanja za sporazum med Rumunijo in Bolgarijo

V Sofiji pričakujejo, da bo že danes dosežen končni sporazum, nakar bo sklicana seja Sobraanja, da ratificira zopetno priključitev južne Dobrudže Bolgariji in potrdi smernice bolgarske zunanje politike — Rumunija želi pred pričetkom pogajanj z Madžarsko razčistiti odnose z Bolgarijo

Bukarešta, 11. avg. br. (United Press.) Šele danes se je izvedelo, da sta se včeraj v nekem kraju ob Črnem morju sestala rumunski kralj Karol in bolgarski kralj Boris. Do tega sestanka je prišlo po želji rumunskega kralja Karola, ki je hotel na ta način pospešiti pogajanja in sporazum z Bolgarijo glede Dobrudže. Dasi je načelni sporazum že dosežen, so se vendar pri razpravi o podrobnostih pojavile nove težave, zlasti v pogledu nekaterih krajev, ki jih želi Rumunija obdržati, ki pa jih zahteva tudi Bolgarija.

Kralj Karol je imel včeraj dopoldne dolg razgovor z ministrskim predsednikom Gicurto, zunanjim ministrom Manolescom in rumunskim poslanikom v Beogradu Caderom, ki je vodil prve razgovore z Bolgarijo. Po teh konferencah je kralj opoldne odpotoval s posebnim letalom neznano kam. Šele pozneje se je izvedelo, da je odpotoval na sestanek z bolgarskim kraljem Borisom. Zvečer se je vrnil v Bukarešto, nakar se je ponovno sestel ministrski svet. O samem sestanku kralja Karola s kraljem Borisom ni bilo izdano doslej nikako uradno poročilo.

V poučenih krogih pa zatrjujejo, da se bodo sedaj pogajanja z Bolgarijo pospešila tako, da bo čim prej podpisan končni sporazum, ker je Rumuniji mnogo na tem, da dobi proste roke za pogajanja z Madžarsko.

Pred sklicanjem sobranja

V pričakovanju sporazuma z Rumunijo se pripravlja sklicanje sobranja, da odobri doseženi sporazum in zunanjo politiko vlade

Sofija, 11. avg. br. (ETA). Danes opoldne so prispeli iz Bukarešte vesti, da je pričakovani skoraj v svo gotovost, da bo že jutri podpisan definitivni sporazum z Rumunijo glede Dobrudže.

Ministrski predsednik Filov in zunanji minister Popov sta prebila vse dopoldne v znanjem ministrstvu ter sta bila v stalni telefonski zvezi z Bukarešto.

Opoldne je bil pozvan v predsedstvo vlade predsednik sobranja Loga Petrov. Kar se je izvedelo, so mu sporočili, da bo prihodnje dni sklicano sobranje k izrečnemu zasedanju, da sprejme važne sklepe, nanašajoče se na zunanje politične zadeve. Verjetno gre za ratifikacijo zopetne priključitve Dobrudže in za odobritev zunanje politike vlade, ki jo bo na tej seji obravnaval zunanji minister Popov.

Po 27 letni ločitvi

Pred 27 leti je bila južna Dobrudža odcepljena od Bolgarije, sedaj pa se zopet vrača v njeno okrilje

Sofija, 11. avgusta. AA. O priliki današnje 27letnice, odkar je bila podpisana bolgarsko-rumunska mirovna pogodba, po kateri je Rumunija dobila južno Dobrudžo, objavlja list »Mir« na prvi strani pod naslovom »11. avgust« kratek članek svojega ravnatelja Hriste Brzičova. Med drugim piše: 11. avgust pred 27 leti je bil eden najtežjih dni v medsebojnih odnosih med bolgarskim in rumunskim narodom. Tedaj so kratkovidni rumunski državniki storili nekaj, proti čemur so se bili izrekli modri državniki starejšega datuma. 27 let ne pomeni vse nič v življenju človeka, kaj šele za zgodovino in odnose med dvema državama. Vemo, da so bili narodi, ki so bili stoletja razdruženi, pozneje najtesneje zvezani z zares večnim prijateljstvom. Ta želja naj se izpolni med bolgarskim in rumunskim narodom! Vidimo, da se bo tudi izpolnila. Tako bo dan 11. avgusta, ki je bil razdružitelj, postal zedinitelj. Združila se bosta v večno prijateljstvo dva naroda, ki ne bosta imela nikdar več nobene vzroke, da bi se prepirala in da bi zastupljala svoje odnose.

»Mir« objavlja z debelimi črkami telefonsko poročilo iz Rima pod naslovom »Pred trajnim sporazumom z Rumunijo«. V njem poudarja, da pričakuje hitro rešitev teritorialnega vprašanja med Bolgarijo in Rumunijo, nato pa pripominja: Zadnja poročila govore o končnem sporazumu med državama, ki se za njune odnose odpirajo odlične možnosti.

»Slovo« posveča članek posvetovanjem rumunskih državnikov v Bukarešti s kraljem Karolom o vprašanju ureditve odnosov z Bolgarijo in Madžarsko. V tem članku omenja govor predsednika rumunske vlade Gicurta ter izraža prepričanje, da bodo politiki uresničili bolgarske želje.

Francozi bodo branili Indokino

Washington, 11. avgusta. AA. (Reuter). Washingtonski dobro obveščeni krogi izjavljajo, da so iz najverodostojnejših inozemskih virov dobili vest, da je vlada v Vichyju odredila, da se francoske čete uprejo, če bi Japonci izvršili napad na Indokino. Kakor je znano, imajo Francozi v Indokini večje število podmornic. V Washington so prišla poročila, da je francoska vlada storila potrebne korake, da se povisa število zračnih in pomorskih obrambnih sredstev v Indokini, in sicer čim preje.

ditve odnosov med državami v jugovzhodni Evropi, da pa v tem ni treba videti njune slabosti, pač pa željo, da s pozivom k razumu, pravičnosti in odgovornosti dosežeta prostovoljno rešitev spornih vprašanj in sklenitev sporazuma.

»Zora« na prvi strani objavlja telefonsko poročilo svojega dopisnika iz Berlina in v

njem poudarja, da so nasveti držav osišča, izraženi v Solnogradu in v Rimu, v pričakovani meri vzbudili pozornost in da pogajanja med obema državama za rešitev spornih vprašanj potekajo počasi.

Prav tako »Utro« in »Zarja« objavljata dopise svojih posebnih poročevalcev v istem duhu.

Madžarska spomenica rumunski vladi

Madžarska vlada predlaga, naj bi se takoj pričela pogajanja o spornih vprašanjih v duhu monakovskih priporočil

Budimpešta, 11. avg. d. V rumunsko-madžarskih odnosih je nastopil s predajo madžarske spomenice rumunski vladi nov nedvomno pomemben moment, sprito katerega je že sedaj pričakovati nagel in resen razplet sedanje situacije na evropskem jugovzhodu. Na dobro obveščenem mestu se je že slišalo izvedelo, da se pripravlja nova diplomatska akcija, vendar njenega značaja in obsega zaenkrat ni bilo mogoče dognati.

Davi pa so rumunski listi objavili, da je madžarska vlada v spomenici, ki jo je poslanik Laslo Bardosy izročil rumunski zunanji ministru, kratko podala stališče madžarske manjšine v Rumuniji glede spornih vprašanj ter poudarila nujno potrebo, da se prične direktna pogajanja z njihovo rešitev. Madžarska vlada je pozvala rumunsko, naj ji nemudoma sporči, kje in kdaj naj bi se taka pogajanja pričela.

Pozornost je zbudila okoliščina, da je bila ta spomenica tako kratka. Rumunski krogi pa te okoliščine ne smatrajo za neugodne, nego jo nasprotno tolmačijo v tem smislu, da se madžarska vlada ni hotela spustiti v obširno razlago vseh spornih vprašanj, da ne bi zaradi tega nastale nove komplikacije. V rumunskih vladnih krogih sedaj pričakujejo, da bo vlada v najkrajšem času odgovorila na madžarsko poslanico, kar bi utegnilo sedanjí dokaj nejasni položaj močno razjasniti. Rumunji se je namreč očitalo, da namenoma zavlačuje pogajanja z Madžari. Tudi po obisku poslanika Bossija v Budimpešti se namreč to mnenje ni mnogo spremenilo.

Govor predsednika vlade Gicurta, za katerega madžarska javnost ni izvedela v

celoti, ker so ga madžarski listi omenili le z nekaj besedami, je bil sprejet s precejšno rezerviranostjo in madžarski službeni krogi do njega niso hoteli zavzeti nikakega stališča. Madžarska vlada slej ko prej vztraja pri tem, da se pogajanja čim prej prične, a to na osnovi načel, ki so bila proglašena v Monakovu in ki sta bila o njih rumunska državnika v Solnogradu in Rimu podrobno poučena.

Rumunski odgovor

Bukarešta, 11. avg. br. Danes se je izvedelo, da je rumunska vlada že odgovorila na poslanico madžarske vlade, ki jo je včeraj izročil zunanjemu ministru poslanik Laszlo Bardosy. Čeprav so rumunski službeni krogi glede te stvari zelo rezervirani, se zatrjuje, da je Manolescu v odgovoru na madžarsko spomenico obeležil stališče rumunske vlade. Odgovor je bil sestavljen na seji vlade, ki je bila včeraj popoldne. Odgovor ima definitivni značaj. Rumunska vlada je v njem še enkrat izrazila željo, da bi se čimprej dosegel sporazum in uredila vsa sporna vprašanja. Po zatrejanju poučenih krogov, je rumunska vlada v svojem odgovoru obeležila čas in kraj pogajanj. Obe delegaciji naj bi se sestali v Turn-Severinu že v dveh ali treh dneh. Kakor zatrjujejo tukajšnji politični krogi, je tudi že dosežen načelni sporazum o osnovi za pogajanja.

Gafencu prispel v Moskvo

Moskva, 11. avgusta. AA. (DNB) Novi rumunski poslanik Gafencu je včeraj prispel v Moskvo.

Ministri na Bledu

Bled, 11. avg. p. Politično življenje na Bledu je danes znova oživelo. Na Bled je prispel trgovinski minister Andres s svojim spremstvom. Nastanil se je v Parkhotelu. Tu namerava ostati nekaj dni. Kmalu po svojem prihodu se je sestel s finančnim ministrom dr. Šutejem. Razgovor je trajal precej časa. Popoldne se je Andres sestel z ministrom brez portfelja dr. Konstantinovičem. Deloma je temu razgovoru prisostvoval tudi finančni minister dr. Šutej.

Na Bled jedanes prispel tudi minister za telesno vzgojo naroda Pantič. On bo prisostvoval mednarodnemu teniskemu turnirju.

Odmev v Italiji

Rim, 11. avg. o. Vest o uvedbi italijanske in nemščine na jugoslovenskih srednjih šolah je vzbudila v Italiji veliko pozornost. Listi jo beležijo na vidnem mestu in ugotavljajo, da se jugoslovenska vlada za to ni odločila nenadno, nego se je ta izprememba, kakor je izjavil prosvetni minister dr. Korošec zastopnikom italijanskega tiska, že nekaj časa pripravljala. Jugoslovenska vlada je pri tem v prvi vrsti vpoštevala tesne politične, gospodarske in kulturne odnose Jugoslavije in Italije.

Smrtna nesreča na Pleševici

Zagreb, 11. avg. p. Na Pleševici se je pripetila davi huda avtomobilska nesreča. Okrog 10.30 sta se odpravila iz Samobora na Pleševico lesni trgovec Julij Pezdirec iz Črnomlja in Nada Cerarjeva. Ko sta prispela na vrh Pleševca, se je njun avto v svo silo zadel ob kolen ob cesti in se prevrnil v 30 m globok prepad. Silni sunek je oba vrgel iz voza. Dobil sta smrtno poškodbe, ki sta jima kmalu podlegla.

Avtomobil treščil v prepad

Milan, 11. avgusta. AA. (Stefani). Pri ponočni vožnji tovornega avtomobila, na katerem se je vozilo petnajst delavcev, se je na ovinku blizu Gorice prevrnil avtomobil v 50 m globok prepad. Pri tem je bilo ubitih pet oseb, ranjenih pa dvanajst, med njimi tudi sofer in njegov pomočnik.

Celodnevna letalska bitka nad Kanalom

Nemci so izvršili davi velik letalski napad na angleško vojno luko Portland, nakar se je razvila letalska bitka, ki je trajala ves dan — Nemci javljajo, da so sestrelili 79 angleških letal in izgubili 14, Angleži pa javljajo, da so sestrelili 50 nemških letal in izgubili 19 svojih

BERLIN, 11. avg. br. (DNB). Danes ob 14.30 je izdalo nemško vrhovno poveljstvo naslednje posebno poročilo: Danes je bila angleška luka Portland (na južni angleški obali) napadena iz zraka. Z dobro usmerjenimi bombami so bile važne luske naprave uničene in veliki tanki zažgani. Med tem napadom je prišlo na raznih krajih nad Kanalom do zračnih bitk med nemškimi bombniki, lovci in rušilci ter med namočnimi angleškimi letalskimi formacijami. Po dosedanjih vesteh je bilo 73 angleških letal sestreljenih. 14 nemških letal se doslej ni vrnilo. Borbe nad Kanalom še trajajo in bo končni rezultat znan še le zvečer.

DNB poroča dodatno, da so bili zlasti pomoli v portlandski lukí uspešno bombardirani. Izmed maloštevilnih ladij, ki so se mudile v lukí, je večina uničenih. Petrolejski tanki in velike delavnice so bili posebno dobrodošli cilji nemških bombnikov. V kotlarnah in strojnih oddelkih so bile opažene močne eksplozije. Ugotovljeni so bili tudi veliki požari. Angleško protiletalsko topništvo je zaman poskušalo zavrniti napad. Več protiletalskih baterij je bilo prisiljenih k molku.

Berlin, 11. avg. AA. (DNB). V zračnih bojih nad Portlandom in nad Kanalom se borbe nadaljujejo, katerih se udeležuje veliko število angleških le-

tal. Nemška lovka letala in bojna letala Stuka dosegajo vedno večje uspehe. Veliko število ladij skuša na morju rešiti moštvo zbitih angleških letal.

Berlin, 11. avg. AA. (DNB). Očividci današnjega napada nemških letal na Portland javljajo, da so videli, kako so se v pristanišču podirala nabrežja. Iz vode v pristanišču molijo še potopljene ladje, druge ladje pa gorijo, nagnjene na stran. Na tovrnem pristanišču so opazili globoke jame, ki so jih izkopal bombe. En del skladišča se je porušil, dočim je veliko število drugih skladišč zajel požar.

Berlin, 11. avg. AA. (DNB). Po naknadno dospelih vesteh o zračni borbi nad Portlandom in nad Kanalom so se razvile hude bitke v zraku, ki so se nadaljevale do večera. Ena sama lovka eskadrila tipa Messerschmitt je zbila 22 sovražnih letal, sama pa izgubila le dve letali. Nemška eskadrila tipa Stuka je zbila 16 angleških letal. Potrjujejo se poročila, da je bilo skupno zbitih 73 angleških letal.

Berlin, 11. avg. br. (DNB). Po zadnjih poročilih se je število angleških letal, ki so bila sestreljena v današnjih spopadih nad Kanalom, povišalo na 79.

Berlin, 11. avg. AA. (DNB). Ko to javljamo (ob 17. uri), doznava DNB z vojaške strani, da so nemški bombniki Stuka napadli 70 trgovinskih ladij,

katere štiti 14 angleških vojnih ladij. Ker je to samo postranska akcija nemškega napada z ozirom na napad na Portland, še ni podatkov o uspehih tega napada.

Berlin, 11. avg. (DNB). O današnjem zračnem napadu na angleški konvoj v Kanalu se doznavao sledeče posameznosti: Napad je bil izvršen približno 20 km severozapadno od Margelta. Konvoj je plul v južnozpadni smeri. Po dosedaj dospelih poročilih so nemška bojna letala ugotovila, da je bilo z bombami zadetih več vojnih ladij, ki so spremljale konvoj. Nekatere ladje iz konvoja so se nagnile na stran, očividno hudo poškodovane. V teku tega napada je prišlo do spopada z angleškimi letali, ki so spremljali konvoj. Tem angleškim letalom so prišla na pomoč še druga angleška lovka letala. Dosedaj je bilo zbitih pet aparatov tipa Spitfire in dva aparata tipa Bristol-Blenheim.

Berlin, 11. avg. AA. (DNB). Neodvisno od velike zračne borbe nad Kanalom so nemške zračne enice izvršile večje število posameznih napadov. Pri teh akcijah je bilo zbitih pri Doweru 7 opazovalnih balonov in pet lovskih letal tipa Spitfire. pri Southamptonu dva aparata tipa Bristol-Blenheim, pri Canterburyju pa dve lovski letali tipt Spitfire.

Angleško poročilo

London, 11. avg. (Reuter). Letalsko ministrstvo je nocoj izdalo komunikacijo o velikih letalskih spopadih nad Kana-

lom vzdolž južne in zapadne angleške obale od Dobra do Portlanda. Po podatkih, ki so še nepotrjeni, ker so se spopadi popoldne nadaljevali, so angleški lovci danes sestrelili najmanj 50 nemških letal. Komunique letalskega ministrstva pravi:

Nemška letala so davi izvršila večjo akcijo v Doverski cesti. Nato so napadla Weymouth in Portland. Vsakokrat pa so jih angleška lovka letala zaustavila in se z njimi spopadla. Po podatkih, ki še niso definitivni, je bilo danes v celi seriji spopadov sestreljenih skupno 50 nemških letal. 19 angleških letal se ni vrnilo na svoja oporišča. V glavnem pa so se po dosedanjih informacijah angleški letalci rešili.

Komunique nato navaja učinke nemških letalskih napadov. Več hiš je bilo močno ali lažje poškodovanih. Nemške bombe so napravile nekaj škode tudi na neki železniški progi. Neka bomba je udarila v bencinski tank. Nastal je požar, ki pa je bil takoj lokaliziran. Večje število ljudi je bilo ranjenih. Nekateri izmed njih imajo hude poškodbe, le neki civilist je bil ubit.

Pri napadu na Portland so Nemci povzročili le malo škode. Dve angleški ladji v lukí sta bili poškodovani od drobecv bomb. Na kopnem so bombe

Nadaljevanje na 2. strani

zadele nekaj pristaniških objektov in neko bolnico.

V dodatnem poročilu ugotavlja agencija Reuter, da so Nemci v dveh poslednjih letalskih bitkah nad Kanalom izgubili nad sto letal, medtem ko so jih Angleži le 35. V četrtek so znašale izgube po angleških podatkih na nem-

ški strani 60 aparatov, na angleški 17, danes pa na nemški okrog 50, na angleški 19. V četrtek je Angležem uspelo sestreliti tudi 15 italijanskih letal, medtem ko so jih sami izgubili le 3. Tako je bilo v poslednjih treh dneh sestreljenih nad 125 nemških in italijanskih letal, a le 38 angleških.

Vojna v Sredozemlju

Italijanska in angleška vojna poročila — Spopadi v zraku in na morju

Nekje v Italiji, 11. avgusta. AA. (Stefani) Poročilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 63 se glasi:

Angleška podmornica »Odin«, o kateri pravi angleško uradno poročilo, da je izgubljena, je bila potopljena o priliki naših operacij, o katerih se je poročalo v prejšnjih poročilih. Ta podmornica s 1500 tonami je bila oborožena s osmimi metalcimi torpedov, z enim topom 103 mm, mitralješka posadka pa je obstojala iz petih mož.

V angleški Somaliji se naše napredovanje nadaljuje. Naša letala so bombardirala letališče Erkovit v Sudanu, kjer so zadela 15 sovražnih letal na tleh in odšla napad sovražnih lovskih letal. Vsa naša letala so se vrnila. Eno sovražno letalo, ki je skušalo bombardirati El Mac na meji Kenije, je bilo zbita na tla. Pri tem je bil ujet angleški kapitan-lovca.

Angleška poročila

Nairobi, 11. avg. br. (U. P.). Poveljstvo angleške vojske na Bliznjem vzhodu je objavilo komunikacijo, v katerem pravi, da so britanske vojske v Keniji zavzele Korondil na abesinski meji. Italijanska posadka svojih postojank ni mnogo branila, zato tudi na angleški strani skorajda ni bilo izgub. Južnoafriška letala so razpršila več italijanskih motoriziranih transportnih kolon, ki so prevajala bencin. Več motoriziranih cistern je bilo zajetih in zažganih. Letala so s strojnimi obdelovalci tudi neko italijansko predno postojanko, iz katere so se Italijani umaknili.

Kairo, 11. avgusta. br. (Reuter). Poveljstvo angleške vojske na Bliznjem vzhodu je objavilo popoldne komunikacijo, v katerem pravi, da italijanske vojske, ki operirajo v britanski Somaliji, v preteklih 24 urah nikjer niso prišle v stik z angleškimi četami. V Burau in vzhodno od njega je situacija normalna. V Libiji se položaj v ničemur ni spremenil. Izvidniške in patrolne akcije se nadaljujejo. Vsak pokret nasprotnika se strogo nadzira.

London, 11. avg. br. (Ass. Press). Iz Berbera poročajo, da italijanska vojska iz Hargeise pelagoma prodira dalje. Zavzela je prelaz Kerim v pogorju, ki leži sredi med Hargeiso in Berbero. Angleška letala so medtem italijanske vojske operacije hudo zadrževala. Bombardirala so koncentracije italijanskih čet, razdeljala nekaj postojank protiletalskega topništva ter uspešno napadla tudi več italijanskih letališč v Abesiniji in Eritreji. Posebno škodo so povzročila vojaškim objektom v Dubadu. Bombardirala so letališče v Barentu ter poskušala nekaj letal na vzletišču. Večji napad je bil izvršen tudi na vojaška taborišča in transportne kolone v bližini Sibre Silaja v Libiji. Komunikacije, ki ga je izdalo poveljstvo angleških letalskih sil na Bliznjem vzhodu o teh letalskih akcijah, pravi, da so se s teh napadalnih poletov

Skalaši so ob proslavi na Okrešlju rešili dva planinca z Mrzle gore

Jubilejno slavlje pod vtisom srečne rešitve

Na Okrešlju so danes svečano proslavili desetletnico savinjske podružnice TK »Skalec«. Slavnost, ki je vključevala nagajivno vrenje in ples, je bila pod dojemom srečne rešitve dveh planincev, ki sta zašla v petek zvečer v stenah Mrzle gore in ki so ju na Okrešlju se zbrali planinci in plezalci spretno rešili. Tako so tudi savinjski planinci in še posebej »Skalaši« baš na večer pred svojim prvim jubilejem, izpolnili eno izmed svojih človeških nalog. Ob današnji desetletnici jim je bila rešitev dveh planincev v toliko večje zadoščenje.

Na Okrešlju se je zbralo mnogo planincev iz Savinjske doline, prišli pa so tudi prijatelji od drugod. Davi je solčavski novomašnik Robler daroval mašo v spomin na umrle planince. Po maši je imel predsednik podružnice »Skalec« Farčnik iz Celja kratek spominski govor. Nato so vsi profesor žumer v imenu glavnega odbora »Skalec«, dr. Milko Hrašovec za savinjsko podružnico SPD in g. Torkar za jeseniško »Skalo« čestitali savinjski »Skali« k prvemu jubileju. Po tej slovesni proslavi se je na Okrešlju razvila ljudska prireditelja, ki bi bila nadvse lepo uspeša, da je popoldne ni motilo neugodno vreme.

Kakor rečeno, je dal vsi prispeviti razburiljivi dogodek z Mrzle gore svoj pose-

ni pečat. Ko so se planinci že v petek zvečer zbirali na Frischauferov dom na Okrešlju, so okrog devetih zvečer nenadno čuli klice na pomoč. Prihajali so s sten Mrzle gore. »Skalaši« in člani planinskega društva so se takoj odzvali z znameniti. Sprito temne noči in dežja ni bilo misliti že tedaj na kako reševanje. Ljudem na steni so skušali dopovedati, da morajo prenočiti pač tam, kjer so.

V soboto se je na vse zgodaj organizirala reševalna akcija pod vodstvom načelnika reševalne akcije SPD v Celju Andrina Kopinška ter Branka Diehla in Zekarja. Stavili so štiri oddelke plezalcev, ki so pričeli takoj v raznih smereh prodirati na Mrzlo goro. Že okrog 8. ure se je vrnila prva odprava, ki je dognala, da sta na steni dva planinca zdrava in nepoškodovana, a da se ne moreta premakniti z mesta, na katerega sta zašla. Tja so takoj oddali štiri najspretnije plezalce, toda medtem je drugi oddelek, ki ga je vodil g. Zekar, pripelel v neposredno bližino obeh planincev ter ju z vrvmi dvignil iz nevarnega mesta in ju počasi, a varno pripeljal na Okrešlj. Bila sta to kinooperater Ivan Omika iz Celja in gđc. Valentina Frakarjeva iz Ljubljane. Oba sta bila precej izčrpana, a srečna, da sta se po prizadevanju savinjskih plezalcev in planincev nepoškodovana vrnila v življenje.

da je zapustil svoje veleposlaniško mesto v Londonu prav zato, ker obsoja generala de Gaullea. Veleposlanik Corbin je še pristavil, da bo v Rio de Janeiru počakal na nadaljnje odredbe maršala Petaina in zunanega ministra Baudoina.

Ameriški opazovalci

Washington, 11. avgusta. AA. (DNEB) Zunanje ministrstvo poroča, da bodo odprti konzulati ameriških Zedinjenih držav v Dakaru v francoski zapadni Afriki in na otoku Saint Pierre, ki je v francoski posesti blizu kanadske obale. List »Associated Press« pravi med drugim, da bosta dva nova ameriška konzulata neke vrste diplomatska opazovalca na politično občutljivih točkah. Isto sporočilo pravi, da se bo osebe veleposlanstva v Nemčiji znatno zvišalo.

Sladkorna tovarna v Španiji zgorela

Madrid, 11. avgusta. AA. (Stefani) Po vesteh iz Algeciras je nastal v tamkajšnji španski sladkorni tovarni, ki je last nekega angleškega podjetja, požar, ki je uničil vse naprave in zaloge izgotovljene sladkorja.

XVII. nacionalni amaterski turnir v Celju

Celje, 11. avgusta. Sinoči ob 19.30 se je v vrtni dvorani Savič je igral Rettijevo otvoritev; pokreprej se je končala partija Savič-Sorli. Savič je igral Rettijevo otvoritev; pokreprej ni nobenega napada; črni je to izrazil, vprizoril močan napad, podvojil stoje na odprti liniji e in z lahkoto po 30 potezah zmagal. Medan-Jerman sta igrala alje-hinko; Medan je otvoritev igral zelo dobro ter prišel v prednost; v časovni stiski pa ni dobro nadaljeval ter je bil v izgubljeni poziciji kontumaciran. Grašer je proti Bernerju igral Collejev sistem; beli je napravil malo, črni pa veliko rohamo. Grašer s svojim napadom ni uspel. Črni je to izrazil in v močnem napadu na nasprotnikovo kraljevo krilo zmagal. Pavlovič je proti Milnarju igral kraljevo gambit. Po zamenjavi težkih figur sta se igralca sporazumela za remis. Smigovec je proti Zuku igral Collejev sistem. V strateško dobrem napadu je v 23 potezah zmagal, to je bila najkrajša partija I. kola.

Ostale partije so bile prekinjene, nadaljevale so se danes dopoldne. V partiji Mišura-Drašč je v damskem gambitu Drašč žrtvoval damo za tri lahke figure ter se je, ne da bi nadaljeval prekinjeno partijo, vdal. Gottlieb je proti Popoviću igral špansko otvoritev, v srednji igri je dobil kvaliteto in zmagal. Šiška si je proti Majstoroviću izbral špansko otvoritev, prišel je v prednost, ki je pa ni izkoristil, partija se je končala remis. Marek je proti Šubariču igral Stonewall, zgradil si je močno pozicijo, pozneje je napravil napako, ki jo je črni izkoristil in osvojil 3 kmete, partija je ponovno prekinjena v dobljeni poziciji za Šubariča.

Ob 15. uri se je igralo II. kolo. Po partijah se vidi, da so se igralci že odpočili. Prva se je končala partija Sorli-Šiška. Sorli je kot beli otvoril b4, črni se je branil z razbremenilnim Capablancovim siste-

mom. Partija se je končala remis. Grašer je proti Milnarju igral špansko partijo. Milnar se je v otvoritvi izgubil kmeta. Tudi pozneje je slabše nadaljeval ter mu je v časovni stiski pretela izguba kvalitete. Milnar je partijo predal. Popović je proti Saviču igral kole sistem; žrtvoval je kmeta in s tem dobil proste diagonale za svoje lovce. V lepem napadu je v 37 potezah zmagal. Majstorović je proti Pavloviču začel z e4. Pavlovič se je branil s francosko partijo. V otvoritvi je dal kmeta pozneje je izgubil še enega. Po izmenjavi je Majstorović ostal stolp z dvema vezanimi kmetoma proti stolpu. Popović je nato igro predal. Žup je proti Gottliebu igral damski gambit. Črni se je boril v damsko indijsko obrambo. Beli je prišel v prednost, ki je pa ni izkoristil. Partija je prekinjena v remiški poziciji. Jerman je proti Grašerju igral Rettijevo sistem. Grašer se je v težki poziciji kmalu vdal. Smigovec je kot črni proti Šubariču igral holandsko obrambo. V sredinski igri je dobil kmeta. Tik pred prekinitvijo sta se nasprotnika sporazumela z remijem. Berner-Marek sta igrala Nimcovičev variant damskega gambita. V močnem napadu je Berner blokiral nasprotnikove figure, osvojil kmeta in stoji ob prekinitvi na zmago. Medan je kot črni proti Mišuri igral Ragozinov način obrambe damskega gambita. Po težki pozicijski igri sta zamenjala figure. Nastala je končnica kmetov, ki se bo verjetno končala remis.

Stanje po II. kolu je naslednje: Jerman 2, Sorli, Majstorović Smigovec 1½, Gottlieb, Berner, Mišura 1 (1); Grašč, Popović, Šiška 1; Šubarič ½ (1); Milnar, Pavlovič ½, Marek 0 (2); Zuk, Medan 0 (1); Grašer, Savič 0. V II. kolu igrajo: Medan-Grašč; Grašer-Mišura; Marek-Jerman; Smigovec-Berner; Gottlieb-Šubarič; Savič-Zuk; Šiška-Popović; Pavlovič-Sorli; Milnar-Majstorović.

Vlom v trgovino v Straži

Dva začetnika sta bila brž razkrinkana

Straža, 11. avgusta. V noči na 7. avgusta je bilo vnočeno v trgovino g. Darovec, trgovca v Straži pri Novem mestu. Ker je bila noč precej viharna in deževna, so imeli vnočniki lažje opravilo, da so drzno dejanje nemoteno izvršili. Z železnim drogom so upognili železno mrežo pri oknu ter nato zlezli v magacin in od tod v prodajalno, kjer so si nabrali vsega, kar jim je prišlo. Odesli so 18 srajc, nabrali si raznih slaščic in drugih drobnišarj ter zmetali na cesto kose kotenine, podplatov in drugega. Tudi po trgovini so vse razmetali, ker so iskali takih predmetov, ki bi jim pravišili. Na stropu so viseli lepi kosi slanine, toda teh se niso lotili. Odprli so tudi blagajno ter po njej razmetavali, a v njej niso našli nič primerne, zlasti ne denarja, ker ga trgovec zvečer, ko trgovino zapira, vzame vsega s seboj. Vnočniki so morali svoje ne-

čeden posel prav tiho opravljati, ker ni nikdo slišal, dasi spe dekleta prav v bližini prodajalne.

Vlom so opazili ljudje v zgodnjih urah. Trgovec je takoj, ko je pregledal vse v trgovini, javil orožnikom v Dol. Topičah vlom. Že na prvi pogled po trgovini in po odnesenih predmetih je bilo sumiti, da pri vpolu ni bilo pravih poklicnih vnočilcev, temveč so bili na delu mladi ljudje, ki so šele na potu zločinstva. In res je dognala preiskava, da so bili storilci še prav mladi ljudje. Bila sta to dva mladeniča, ki so jih že v teku dneva izsledili in jima dokazali vlom. Vnočila so orožniki odpeljali v Toplice k zasliševanju, kamor sta prinesla tudi vnočilsko orodje - nakar sta bila izročena sodišču v Novem mestu. Mogoče ju bo hitra izsleditev in kazen vrnila na pravo pot.

Učitelji, ki žrtvujejo počitnice

Tretji počitniški tečaj za učitelje strokovno nadaljevalnih šol je bil pravkar zaključen

Ljubljana, 11. avgusta. Slovenci imamo dobro razvit obrtniški stan. Večina naše obrtne mladine si širi znanje in strokovno nadaljevalnih šol. Z znanjem, ki ga dobivajo pri praktičnem delu v delavnicah se uvajajo v stan, ki ima — po starem reku — zlato dno.

Osnovatelji strokovnega šolstva so našli v vrstah ljudskošolskih učiteljev že pred desetletji svoje najboljše sodelavce in vzgojitelje našega obrtniškega narasčaja. Iz prakse je dokazano, da so strokovno nadaljevalne šole (kakor jih imenujemo v poslednjem času, medtem ko smo jim ob začetku dejali obrtno nadaljevalne šole) nekako nadaljevalne našega ljudskega šolstva, seveda na podlagi strokovne izobrazbe. Na napačni poti je tisti, ki meni, da kaže ravnati z obrtnim vajencem po istih načelih kakor s študentom srednjih šol.

Pred vojno so se učitelji iz ljudskih šol izobraževali za učitelje obrtno nadaljevalnih šol na obrtni šoli v Ljubljani pa tudi na tečajih na Dunaju. V poslednjih letih se vrše taki tečaji stalno v Ljubljani. Predmeti na strokovno nadaljevalnih šolah se dele na merkatne (obrtne spise, obrtno računstvo, knjigovodstvo, blagovnanstvo, državnoznanstvo, trgovski in obrtni zemljepis in zgodovina itd.) ter v risanje, ki ga je treba poučevati po posameznih skupinah obrtnikov. Pravkar se je

končal na tehnični srednji šoli 3letni risarski tečaj, ki se je začel že pred tremi leti in so kandidati predali snov v treh zaporednih letnih tečajih. Tečaj, ki se je začel v začetku junija 1937, je trajal skupno 21 tednov, to je po 7 tednov na vsake velike letne počitnice. Tečajniki, ki so bili po večini iz vrst ljudskošolskega učiteljstva, so žrtvovali domala tri leta svoje počitnice, da so razširili svoje znanje za pouk na strokovno nadaljevalnih šolah in pomagali tako pri napredku slovenskemu obrtniku. V začetnem tečaju je bilo 27 kandidatov, naslednje leto 25, letos zaradi orožnih vaj le 21 učitelj iz vseh večjih krajev naše Slovenije.

Tečajniki so se vzdrževali ob svojih stroških v Ljubljani, tečaj pa je v glavnem omogočala kr. banska uprava, podprla pa ga je tudi zbornica za TOI. Tečajniki so se v predavanjih seznanili z vsemi panogami našega obrtništva. Prvo leto so se poglabili v oblačilno obrt, drugo leto v strojno risanje in elektrotehniko, letos pa v stavbarstvo. Vodstvo tečaja je bilo v rokah inšpektorja za obrtni pouk g. Presla, razrednik je bil vsa tri leta prof. Stanko Klinc, poučevali pa so še gospodje: Brenčič, Dolac, inž. Hacin, inž. Fatur, inženir Kregar, Knafeč, inž. Premelj, inž. Skočir, Steinman, inž. Trejo in Žnidaršič. Tečajniki so odšli tudi na nekatere poučne izlete.

Sprememba uredbe o »Feniksu«

Beograd, 11. avg. »Službene Novine« objavljajo uredbo o spremembi uredbe o jugoslovenskem portfelju »Feniks«, ki jo je predpisal ministrski svet na predlog trgovskega ministra. Sprememba se tiče roka, do katerega zavarovalnici nimajo pravice na odkup polic ali na posojilo. Ta rok je bil lani podaljšan za eno leto do 1. januarja 1940, z uredbo od 12. februarja t. l. je znova podaljšan za pol leta do 1. julija t. l., sedaj pa se z najnovjšo uredbo podaljša za nadaljnje 3 mesece do 1. oktobra letos.

Nesreča sarajevskega brzovlaka

Sarajevo, 11. avg. p. Davi je sarajevski brzi vlak v bližini Teševceva pri Gornjem Milanovcu skočil s tira. Nekaj vagonov se je prevrnilo. Materialna škoda je velika. Štirje potniki so težje, 20 pa lažje ranjeni. K sreči je bilo v vlaku nekaj zdravnikov, ki so ranjenecem takoj priskočili na pomoč. Še v teku dneva se je pričela preiskava in je komisija dognala, da je nesreča nastala zaradi slabe gornje železniške konstrukcije železniškega nasipa in slabih železniških pragov.

Daljni vzhod

Washington, 11. avgusta. AA. (DNEB) Zunanje ministrstvo je izdalo službeno poročilo, v katerem pravi, da so popolnoma neutemeljeni vsi glasovi o tem, da so Zedinjene države poslale ali da nameravajo poslati ojačene ameriškim četam na Kitajskem.

Tokio, 11. avgusta. AA. (Stefani). Japonski listi pišejo o umiku angleških posadk s Kitajskega in soglasno podpirajo, da se Anglija vara, če misli, da bo s tem svojim dejanjem likvidirala slabo razpoloženje proti Angležem na skrajnem vzhodu.

Čungking, 16. avgusta. AA. (Reuter). Kitajski uradni krogi izjavljajo, da prepoved uvoza petroleja iz Zedinjenih ameriških držav Kitajske ni prizadela, ker imajo kitajski avtomobili dieselmotorje.

Tokio, 11. avgusta. AA. (Reuter) Po vesteh, katere je agencija Domej dobila iz Tientsina, bodo ameriške čete zamenjale angleške vojske sile in se o tem vprašanju vršijo razgovori med Londonom in Washingtonom. List »Jomiuri Šimbun« piše v zvezi s tem, da je bilo 700 ameriški vojakov poslanih iz Sanghaja, da prevzamejo zaščito angleških interesov. List »Miako Šimbun« naslavlja apel na japonsko vojsko, naj z največjo pazljivostjo opazuje manevre ameriških oblasti, ki hočejo biti varuhi angleških interesov na skrajnem vzhodu.

Zbirke za letalstvo v Angliji

London, 11. avgusta. AA. (Reuter) V vsej Angliji se zbirajo prispevki za nabavo vojaških letal. Med drugimi se udeležujejo te akcije tudi matere angleških aktivnih vojaških letalcev.

Postani in ostani član Vodniške družbe!

Zemum...a vremenska napoved: Polagoma se bo pooblačilo v vseh krajih naše države, posebno pa na zapadni polovici in v severnih krajih. Bolj jasno bo v vzhodnih in južnovzhodnih krajih. V severni polovici bodo nevihte z ohladitvijo.

Angleške letalske akcije

London, 11. avg. Letalsko ministrstvo je objavilo v pretekli noči komunikacijo o napadalnih poletih angleških letalcev. V njem ugotavlja, da so angleški bombniki v petek popoldne napadli nemško letalsko oporišče na angleškem otoku Guernseyju v Kanalu. Na vzletišču je bilo okrog 50 letal; vzletišče in letala so bila zelo uspešno bombardirana. Težke bombe so vzletišče močno poškodovale. Na hangarje so angleška letala spustila cele serije zažigalnih bomb. Nato so s strojnimi obdelovalci nemška strojnišča gnezdila. Na letališču so ostali veliki požari in dim se dvigal do 300 m visoko. Skozenj je bilo opaziti visoke plamene. Takoj za tem so druga letala bombardirala letalsko oporišče v Le Poutignieu pri Brestu. Na tamkajšnjem pristanu je bilo 12 hidroavionov, ki so bili deloma poškodovani.

Ponoči so formacije angleških bombnikov bombardirale bencinske tanke v Vlissingenu na Nizozemskem. V jasni noči je bilo opaziti celo vrsto požarov, ki so tam nastali. Nadalje je bil izvršen napad na tovarne v Kölnu, ki je trajal celo uro. Angleška letala so odvrгла tlm 15 ton bomb. Še po napadu so nastale po tovarnah velike eksplozije.

V Ludwigshafenu je napad na industrijske objekte prav tako trajal skoraj celo uro. Tudi tam so nastale hude eksplozije in nad tovarniškimi objekti je bilo opaziti žarko modre plamene. Napadi so bili nadalje izvršeni na železniške proge v Porurju. Bombardiranih je bilo kmotno več letališč v Nemčiji, na Nizozemskem in v Belgiji. Vsa angleška letala so se vrnila na svoja oporišča.

Čestitke Churchilla

London, 11. avgusta. br. (Reuter). Predsednik vlade Churchill je poslal danes letalskemu ministru kratko poslanico s čestitkami letalcem, ki so dosegli pretekli četrtek v borbi z nemškimi bombniki znane uspehe. V poslanici pravi:

Vojni kabinet želi po vašem posredovanju izraziti letalcem lovskih eskadril, ki so v četrtek sodelovali pri velikih letalskih akcijah, svoje občudovanje za pogum, s katerim so se tedaj borili, in čestitke za poraz in velike izgube, ki so jih prizadejali sovražniku, čeprav je bil v veliki premoči.

Ameriške dobave Angliji

New York, 11. avgusta. AA. (Reuter). »New York Times« objavljajo poročilo iz Washingtona, ki pravi, da se angleška vlada pogaja za nabavo večjega števila bojnih tankov.

New York, 11. avg. AA. (Reuter). Ob priliki živahnih razprav, ki so se pojavile v ameriški javnosti za predlog in proti predlogu o odstotvi večjega števila starejših ameriških rušilcev Angliji, se je oglasil tudi admiral Stendley, ki je bil od 1933 do 1937 načelnik operativnega oddelka glavnega admiralskega štaba. Izjavil se je za to, da se rušilci odstopijo Angliji.

Huda nesreča avtobusa Društva narodov

Zenova, 11. avg. br. (SDA). Na povabilo ameriških univerz je odpotovalo 40 vodilnih uradnikov Društva narodov v Ameriko, kjer naj bi imeli predavanja o Društvu narodov, njegovem dosežanem delu in izgledih za bodočnost. Ker promet v Franciji še ni docela vzpostavljen, so potovali v velikem avtobusu. V bližini Grenoble pa se je avtobus ponesrečil. Na nekem ovinku, kjer je bila cesta porušena in le za silo popravljena, se je avtobus prevrnil. Šest potnikov se je ubilo, ostali pa so dobili deloma hude poškodbe. Odhod v Ameriko je bil zaradi tega odgojen.

Milan, 11. avg. (Stefani). »Popolo d'Italia« piše, da je huda avtomobilska nesreča, ki se je dogodila pri Grenoble stiri-

desetim uradnikom Društva narodov v Ženevi na poti v Ameriko, nudila francoskim listom zopet priliko, da se spominjajo Društva narodov in da objokujejo njegov konec. Ti listi so bili dvajset let v službi Ženeve. To kaže, da se pod vrhnim slojem današnje Francije iz Vichyja nahaja nedotaknjena Francija iz Versaillesa.

Diplomatska epizoda

Lizbona, 11. avgusta. AA. (DNEB). »Daily Telegraph« objavlja sporočilo, na kakšen način je bivši angleški veleposlanik v Franciji Campbell prišel do listin o nemško-francoskem premirju. Pod naslovom »Diplomatska hladnokrvnost« opisuje list, kako je poslanik Campbell v Bordeauxu obiskal francoskega zunanjega ministra Baudoina in zahteval od njega kopijo tega dokumenta. Baudoin je izjavil, da obstoji samo en izvod, ta pa je pri predsedniku republike Lebrunu. Campbell je takoj odšel k Lebrunu, Res je na pisalnem stroju Lebruna ležala zaželeni listina. Šef francoske države pa je angleškemu veleposlaniku izjavil, da mu ga ne more dati na razpolago. Campbell se je začel razgovarjati z Lebrunom, nazadnje pa vzel z mize navedeni dokument in ga z besedami »Hvala gospod predsednik« spravi v svoj žep in odšel od Lebruna, preden se je le-ta zavedel, kaj se je zgodilo.

»Slavica«

Moskva, 11. avgusta. AA. (Tass) Na zadnjem sestanku književnega odbora akademije znanosti SSSR je akademik Obnorskij poročal o slovanski filologiji in stari slovanski književnosti v SSSR. Ob priliki tega sestanka se sporoča, da se bo kmalu izdala nova izdaja važnejših del akademičarke Džerjavina pod naslovom »Slavica«. V tej zbirki se nahaja med drugim tudi razprava o izvoru »Buhologium sinaticum«, znanega starega spomenika, napisanega v glagolici. Džerjavina prihaja do zaključka, da je bilo to besedilo napisano neke leta 980 in 987 po Kristovem rojstvu. Razen tega se nahaja v tej zbirki razprava o hilendarskem pasijonu, o vranskem soforionu in o znani slovanski kroniki za vojevanja cesarja Trajana itd.

Bombe na bolnico

Berlin, 11. avgusta. AA. (DNEB) Neko sovražno letalo je 10. avgusta ob 17.30 vršlo bombe na bolnico v Tielemontu v Belgiji. Bombe so padle na vrt bolnice in k sreči niso eksplodirale. Navaja se pri tem, da je bolniško poslopje v Tielemontu označeno na predpisani način, v bližini bolnice ni nobenih vojaških objektov.

Pogajanja med Francijo in Nemčijo

Zeneva, 11. avg. p. »Journal de Geneve« poroča, da so se pričela med Francijo in Nemčijo važna diplomatska pogajanja. Laval se še zmerom mudi v Parizu in se je že ponovno sestel z nemškim poslanikom Abesom. Abes se pogaja po navodilih zunanega ministra Ribbentropa. Pogajanja se nanašajo na povratek podlugega milijona francoskih ujetnikov domov, ki bi mogli v veliki meri pomagati pri poljskih delih, na povratek francoske vlade v Versailles in Pariz ter predvsem na oskrbo Francije z živečem.

Corbin v Ameriki

Rio de Janeiro, 11. avgusta. AA. (DNEB.) Dosedanji francoski veleposlanik v Londonu Corbin je z ladjo »Hejlander Brigade« prispel v Rio de Janeiro. Takoj po svojem prihodu v prestolnico Brazilije je veleposlanik izjavil zastopnikom tiska, da polaga posebno važnost na to, da ob prihodu na braziljska tla naglasi, da nikakor ni prišel v Južno Ameriko kot nekakšen zastopnik generala de Gaullea, nasprotno pa,